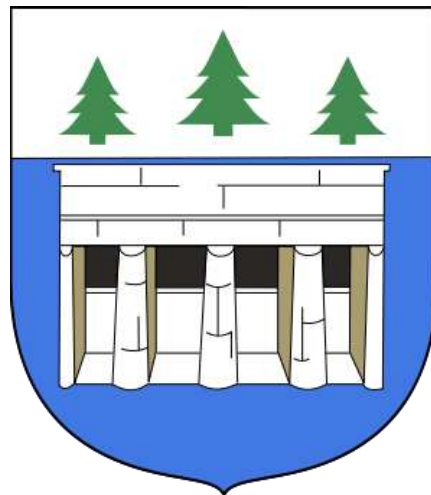

Strategia Rozwoju Gminy Brody na lata 2014 – 2020

GRACZKOWSKI DOTACJE Sp. z o.o.

Brody, styczeń-lipiec 2014

1. Wstęp	5
2. Proces tworzenia strategii i jego uczestnicy.....	7
3. Metodologia	19
Część I Charakterystyka Gminy Brody	20
I.1. Infrastruktura techniczna	26
I.1.2. Infrastruktura drogowa	26
I.1.2. Infrastruktura wodociągowa	30
I.1.3. Kanalizacja sanitarna	31
I.1.4. Infrastruktura gazowa i zaopatrzenie w ciepło	32
I.1.5. Telekomunikacja.....	34
I.1.6. Gospodarka odpadami	34
I.1.7. Transport i komunikacja.....	35
I.1.8. Energia elektryczna	35
I.1.9. Sieć rzeczna	36
I.2. Obszar gospodarczy.....	38
I.2.1 Struktura przedsiębiorstw.....	38
I.2.2 Baza turystyczno-gastronomiczna.....	40
I.2.3 Walory turystyczno-krajobrazowe	42
I.2.4 Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Brody.....	54
I.2.5 Rolnictwo.....	61
I.2.6 Tereny inwestycyjne.....	62
I.3. Sfera społeczna.....	65
I.3.1 Struktura ludności	65
Krynki.....	68
RAZEM.....	68
I.3.2 Bezrobocie.....	68

I.3.3 Pomoc społeczna	72
I.3.4 Bezpieczeństwo	73
I.3.5 Ochrona zdrowia	74
I.3.6 Organizacje pozarządowe i ich działalność	77
I.4. Edukacja i organizacja czasu wolnego	83
I.4.1 Edukacja szkolna	83
I.4.2. Edukacja przedszkolna	92
I.4.3. Infrastruktura sportowa	92
I.4.4 Biblioteka Publiczna	95
I.4.5 Kultura	96
I.4.6 Świetlice, domy ludowe i place zabaw	100
II. Problemy zgłoszone przez mieszkańców	102
2.3. Szanse i zagrożenia rozwoju	113
3.1. Misja strategii	116
3.2. Wizja strategii rozwoju - cel generalny	117
3.3. Cele strategiczne (obszary priorytetowe)	118
3.4 Wskaźniki realizacji celów	126
3.4.1 OBSZAR 1 SPOŁECZNY	126
3.4.2 OBSZAR 2 INFRASTRUKTURA	154
3.4.3 PROGNOZA ZADŁUŻENIA GMINY BRODY I JEJ SPŁATA DO STRATEGII	158
3.4.4 OBSZAR 3 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA	159
3.5. Źródła finansowania	166
IV. Monitoring i ewaluacja strategii	194
4.1. Powołanie Zespołu Monitorującego realizację strategii.	194
4.2 System monitorowania strategii	195
4.3 Sposoby oceny Strategii	197
4.4 Komunikacja społeczna i promocja	199

4.5 Aktualizacja Strategii	201
5.1 Spis tabel	202
5.2 Spis map	204
5.3 Spis zdjęć	205

1. Wstęp

Rozpoczynając proces planowania strategicznego w gminie musimy odpowiedzieć sobie na pytanie, co rozumiemy przez planowanie strategiczne i dlaczego jest ono potrzebne gminie. Większość gmin posiada plany rozwojowe w poszczególnych dziedzinach życia społecznego, jednak kolejność i zakres ich wdrażania zależy zwykle od nacisków różnych grup czy od możliwości pozyskania środków na określony typ zadań. Ponieważ praktycznie każdy samorząd ma w swoim budżecie za mało środków w stosunku do potrzeb zachodzi więc konieczność określenia priorytetów w taki sposób, aby osiągnąć możliwie najlepszą efektywność wydatkowanych środków.

Trzeba pamiętać, iż w wyniku przemian ustrojowych samorzady na początku lat 90-tych przeobraziły się w podmioty, które muszą uwzględniać wymogi rynku szukając odpowiedzi na pytanie: „Jak działać, aby dostarczyć satysfakcji społeczności lokalnej w zaspokajaniu jej potrzeb, a jednocześnie być konkurencyjnym i zapewniać rozwój gminy?”

Podstawowym aktem prawnym modyfikującym zakres i funkcjonowanie gminy jest ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym, określająca m.in. iż podstawowym zadaniem gminy jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzy ogół jej mieszkańców. W celu realizacji tego podstawowego zadania opracowano niniejszą Strategię.

Proces planowania strategicznego w Gminie Brody został rozpoczęty od dokładnej analizy stanu gminy w podstawowych sferach życia społecznego. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy stanowiły punkt wyjścia do określenia mocnych i słabych stron Gminy, a następnie zdefiniowania wynikających z nich szans i zagrożeń. Ten sposób wyznaczenia obszarów priorytetowych – oparty na mocnych stronach gminy – pozwolił określić cele strategiczne i zadania. Planowanie jako proces powinien mieć charakter ciągły – niezbędny więc jest bieżący monitoring i ocena wdrażania planów strategicznych. Bieżąca kontrola pozwoli na wprowadzanie we właściwym czasie korekt i poprawek w programach realizacyjnych.

Długofalowe planowanie rozwoju ma szczególne znaczenie dla ukierunkowania bieżącej działalności samorządów gminnych. Wspólnym mianownikiem dla rozwiązywania związanych z tym problemów społecznych i gospodarczych jest właściwe wykorzystywanie zasobów przestrzeni oraz zasobów gospodarczo-społecznych gminy. Rozwój równoważący sfery środowiskową, społeczną i gospodarczą odbywający się bez degradacji środowiska, to jedyny możliwy i najbardziej obiecujący kierunek wspólnych działań. Szczególne znaczenie

ma takie podejście na terenach, które czeka w najbliższych latach proces głębokiej restrukturyzacji. Potrzebują one wytyczenia dróg rozwojowych, nie prowadzących do krótkotrwałego dobrobytu kosztem degradacji środowiska, ale do rozwoju przyjaznego środowisku i ludziom. Takie warunki spełnia rozwój zrównoważony, zwykle określany słowem ekorozwój.

Należy przy tym pamiętać, że ważnym aspektem planowania strategicznego są możliwie szerokie konsultacje społeczne planowanych rozwiązań. Wyznaczone w tym procesie cele strategiczne będą akceptowane przez większość mieszkańców – co zdecydowanie ułatwi ich realizację i zwiększy zrozumienie społeczne dla decyzji podejmowanych przez Radę Gminy. Władze Gminy samorządowe powinny wnikliwie analizować uwagi mieszkańców zgłaszane w trakcie wdrażania strategii, ponieważ będą one stanowić cenne wskazówki do ewentualnych korekt planów działania.

2. Proces tworzenia strategii i jego uczestnicy

Strategia rozwoju to opracowany świadomie i celowo plan działań, wskazujący sposób osiągnięcia wyznaczonych celów. W Gminie Brody przyjęta została koncepcja budowy strategii oparta na szerokim włączeniu mieszkańców w jej tworzenie. Prace związane z opracowaniem strategii rozwoju rozpoczęte zostały w styczniu 2014 r., przy szerokim ich uspołecznieniu. Podstawowe cechy charakteryzujące ten tok działania to:

- partnerstwo międzysektorowe,
- zasada konsensusu przy podejmowaniu decyzji,
- komunikacja społeczna w lokalnych mediach o pracy na każdym jej etapie itp.

W związku z tym podjęto następujące kroki:

- podpisana została przez Urząd Gminy umowa z firmą konsultingową Graczkowski Dotacje, której doradcy współpracowali przy budowie strategii;
- utworzona została grupa robocza, do której zaproszeni zostali lokalni liderzy, uczestnicy późniejszych warsztatowych prac nad strategią.

Najważniejsze etapy pracy nad opracowaniem strategii dotyczyły:

- przyjęcia wizji gminy,
- przyjęcia celu nadrzędnego i celów głównych rozwoju gminy,
- identyfikacji problemów wpływających na rozwój gminy,
- przyjęcia celów szczegółowych rozwoju gminy,
- opracowania planu operacyjnego strategii z określeniem zadań realizowanych,
- opracowania koncepcji zarządzania realizacją strategii.

Budując Strategię Rozwoju Gminy postawiono sobie szczegółowe cele, do których należy zaliczyć:

- podnoszenie poziomu życia mieszkańców,
- znalezienie rozwiązań umożliwiających wzrost gospodarczy Gminy,
- przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia oraz niwelowanie już istniejącego,
- tworzenie warunków służących przyciągnięciu kapitału z zewnątrz do inwestowania na terenie Gminy,
- promocja walorów i zalet Gminy.

Prace związane z opracowaniem strategii trwały do końca lipca 2014r. W okresie tym

odbyło się sześć warsztatów, w których uczestniczyli czynnie zaproszeni przez Wójta Gminy liderzy lokalni oraz mieszkańcy; w pracach tych wzięło udział 104 osoby; w okresach między warsztatami i po ich zakończeniu miały miejsce dodatkowe spotkania konsultacyjne m.in. z Wójtem Gminy oraz z przedstawicielami Urzędu Gminy.

W trakcie prac nad strategią wykorzystane zostały udostępnione przez Urząd Gminy materiały dotyczące stanu gminy, materiały statystyczne i opracowania analityczne oraz powstała w 2001 poprzednia strategia gminy.

Spotkanie 1 z Organizacjami Pozarządowymi i Szkołami w dniu 06.03.2014 r.

Uczestnicy spotkania:

1. Andrzej Przygoda – wójt Gminy Brody
2. Iwona Koszarska – Zemła – spec. ds. inwestycji w Urzędzie Gminy Brody
3. Ewa Stawiarska - PG w Rudzie
4. Halina Turek – PSP w Dziurowie

Zdjęcie 1: Spotkanie 1 z organizacjami pozarządowymi i szkołami - fot. GRACZKOWSKI
DOTACJE Spółka z o.o.

5. Justyna Sz wajcer – PG w Krynkach
6. Agnieszka Pastuszka – PSP Adamów
7. Jolanta Piwońska – PSP Brody
8. Robert Romański – PSP Krynki
9. Marlena Kutera – Zespół Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół
10. Sylwester Orczyk – v-ce prezes Stowarzyszenia „Barchan” Krynki

11. Mirosław Zięba – Stowarzyszenie Sportowe „Kamienna”

12. Zenon Zaczek – Polski Związek Wędkarski

Zdjęcie 2: Praca w grupach podczas spotkania 1 z organizacjami pozarządowymi i szkołami
– fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Spotkanie 2 z Przedsiębiorcami w dniu 13.03.2014r.

Uczestnicy spotkania:

1. Andrzej Przygoda – wójt Gminy Brody
2. Iwona Koszarska – Zemła – spec. ds. inwestycji w Urzędzie Gminy Brody
3. Grzegorz Lisowski - przedsiębiorca
4. Dariusz Bednarczyk – przedsiębiorca
5. Tomasz Wierzbicki – przedsiębiorca
6. Lidia Litwinek – przedsiębiorca
7. Tomasz Budzyń – przedsiębiorca
8. Jerzy Truchlewski – przedsiębiorca

Zdjęcie 3: Spotkanie 2 z przedsiębiorcami - fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Podczas spotkania omówiono aktualną sytuację w obszarze „przedsiębiorczość” na terenie Gminy. Jako największego przedsiębiorcę wskazano firmę Zębiec, która zatrudnia ok.700 osób. Cała reszta to mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwa.

Zdjęcie 4: Spotkanie 2 z przedsiębiorcami - fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Główne problemy zidentyfikowane przez przedsiębiorców:

- zniszczona infrastruktura drogowa (największy problem z drogami powiatowymi)
- brak odpowiedniej kadry

- zbyt wysokie podatki
- mała atrakcyjność gminy

Zdjęcie 5: Spotkanie z przedsiębiorcami – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Przedsiębiorcy wskazali również potrzeby i działania, które należy podjąć, aby pobudzić przedsiębiorczość w Gminie. W tym celu oczekują od Gminy:

- przygotowania większej liczby projektów unijnych poprawiających wizerunek gminy i dotyczących przedsiębiorczości
- opracowania planu strategicznego (np. budowy Aqua Parku, hoteli itp.)
- odpowiedniej infrastruktury drogowej (by ułatwić transport) i wokół zalewu (by podnieść atrakcyjność gminy)
- stabilności a najlepiej obniżenia wysokości podatków (są zbyt wysokie) a także chcieliby aby w niektórych przypadkach przedsiębiorca był zwolniony z określonych opłat
- zaproszeń na sesje w Urzędzie Gminy jeśli sprawa, która będzie poruszana na sesji będzie ich dotyczyć np. jeśli będzie związana z ich branżą
- pomoc w organizowaniu spotkań branżowych

Spotkanie 3 z Radnymi i Soltysami w dniu 20.03.2014r.

Uczestnicy spotkania:

1. Andrzej Przygoda – wójt Gminy Brody
2. Iwona Koszarska – Zemła – spec. ds. inwestycji w Urzędzie Gminy Brody

3. Marianna Lis –Ruda
4. Tadeusz Bernaciak – Ruda
5. Wojciech Janiec – Młynek
6. Jerzy Stąporek – Młynek
7. Gustawa Myszka – Lubienia
8. Rajmund Drózdź – Lubienia
9. Stanisław Wrona – Styków
10. Danuta Głowacka – Lipie
11. Marek Jedliński – Jabłonna
12. Janusz Ledwoń – Jabłonna
13. Andrzej Popis – Kuczów
14. Mirosława Cioroch - Kuczów
15. Krystyna Łęcka – Krynki
16. Artur Jaromin – Krynki
17. Marian Bębas – Dziurów
18. Joanna Kutera – Budy Brodzkie
19. Renata Kita – Bór Kunowski
20. Maria Jagieła – Brody
21. Ignacy Cymerys – Brody
22. Tadeusz Kępa – Adamów
23. Ewa Fogiel – Brody
24. Lucyna Romańska - Rudnik

Zdjęcie 6: Spotkanie 3 z radnymi i sołtysami – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Zdjęcie 7: Konsultacje podczas zadania w parach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Zdjęcie 8: Praca w parach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Zdjęcie 9: Praca w zespołach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Sp. z o.o.

Spotkanie 4 w sprawie Strategii w miejscowości Styków dn. 08.04.2014

Zdjęcie 10: Spotkanie z mieszkańcami w Stykowie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Uczestnicy spotkania:

1. Andrzej Przygoda – wójt Gminy Brody
2. Iwona Koszarska-Zemła – spec. ds. inwestycji w Urzędzie Gminy Brody
3. Anna Nowak – Dziurów
4. Zdzisław Nowak – Dziurów
5. Danuta Gębarska – Styków
6. Izabela Gębarska – Styków

7. Bogdan Wójcik – Styków
8. Andrzej Popis – Kuczów
9. Mirosława Cioroch – Kuczów
10. Bożena Moczydłowska – Styków
11. Tomasz Wierzbicki – Brody
12. Stanisław Wrona – Styków
13. Stanisław Filipowski – Styków
14. Zdzisława Zapała – Styków
15. Andrzej Majewski – Styków

Zdjęcie 11: Spotkanie z mieszkańcami w Stykowie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Zdjęcie 12: Spotkanie z mieszkańcami w Stykowie
fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Spotkanie 5 w sprawie Strategii w miejscowości Brody dn. 10.04.2014

Uczestnicy spotkania:

1. Andrzej Przygoda – wójt Gminy Brody
2. Iwona Koszarska-Zemła – spec. ds. inwestycji w Urzędzie Gminy Brody
3. Halina Malinowska – Brody
4. Halina Olejko – Brody
5. Irena Rzeszowska – Krynki
6. Stanisław Rzeszowski – Krynki
7. Lidia Litwinek – Krynki
8. Maria Cząstka –Krynki
9. Marek Mazur – Krynki
10. Janusz Adamus –Krynki
11. Rajmund Drózdź –Lubienia
12. Maciej Jagieła –Krynki
13. Tadeusz Świrta – Krynki
14. Ryszard Kutera – Brody
15. Rajmund Gębura – Brody
16. Bogusława Gębura – Staw Kunowski
17. Grzegorz Adamus – Brody

Spotkanie 6 w sprawie Strategii w miejscowości Lubienia dn. 11.04.2014

Uczestnicy spotkania:

1. Andrzej Przygoda – wójt Gminy Brody
2. Iwona Koszarska-Zemła – spec.ds. inwestycji w Urzędzie Gminy Brody
3. Jerzy Janiec – Lubienia
4. Ewa Wójcik – Lubienia
5. Mariola Podsiadło – Młynek
6. Czesław Rynio – Młynek
7. Wojciech Janiec – Młynek
8. Ewa Kutera – Lubienia
9. Henryka Iwaniec – Lubienia
10. Krystyna Myszka – Lubienia
11. Rajmund Dróżdź – Lubienia
12. Jerzy Piecyk – Lubienia
13. Jerzy Stąporek – Młynek
14. Paweł Lubieniecki – Młynek
15. Edyta Lubieniecka – Młynek
16. Andrzej Pytel – Lubienia

Spotkanie 7 w sprawie Strategii w miejscowości Lipie dn. 11.05.2014

1. Ewa Sałek
2. Stanisław Kiełek
3. Danuta Głowacka
4. Grażyna Wisniewska
5. Grażyna Olszewska
6. Mirosława Stoppel
7. Ewa Lech
8. Marta Cieślik
9. Piotr Kosmala
10. Zofia Sokół
11. Krystyna Sałek
12. Agnieszka Dróżdź

13. Stanisława Grudniewska

14. Franciszek Grudniewski

15. Stefan Dryka

16. Jan Głocki

17. Wioletta Kruk

Podczas spotkań mieszkańcy wskazali problemy, którymi należałoby się zająć w poszczególnych sołectwach. Co warto zrobić by ludziom żyło się lepiej.

3. Metodologia

Strategia Rozwoju Gminy Brody obejmuje horyzont czasowy do roku 2020. Jest ona produktem planowania strategicznego wykonanego przez zewnętrznych ekspertów wspólnie z wójtem, pracownikami Urzędu Gminy Brody, radnymi, sołtysami, przedstawicielami przedsiębiorców, organizacji społecznych i mieszkańców. Do jej opracowania wykorzystano metodę planowania społecznego połączoną z metodą ekspercką. W procesie opracowywania strategii przyjęto założenie, że zastosowana **metoda planowania strategicznego** to systematyczne i ciągłe działanie, podczas którego samorząd przewiduje i planuje przyszłość, określa odpowiednie etapy realizacji i realne środki do jej osiągnięcia. Planowanie strategiczne jako proces ciągły łączy w sobie dużą liczbę małych projektów w celu osiągnięcia szerszych ekonomicznych celów.

Proces uspołeczniania planowania rozwoju gminy odbywał się w następujących płaszczyznach:

- opis statystyczny, w który zaangażowany zostali kierownicy jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych,
- włączenie liderów społeczności lokalnych w przygotowanie strategii, udział przedsiębiorców, szkół i stowarzyszeń w dyskusjach strategicznych,

Dokonano także analizy:

- dokumentów strategicznych Gminy Brody:

1. Strategia Rozwoju Gminy Brody z 2001 roku.
2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brody na lata 2008-2013.
3. Budżet Gminy Brody na 2014 rok
4. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Brody na lata 2014-2020 przyjętej uchwałą Rady Gminy w Brodach w dniu 28 grudnia 2013 roku.

- strategii innych instytucji i podmiotów:

1. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Brody na lata 2004-2006 oraz 2007-2013.
2. Strategia Rozwoju Powiatu Starachowickiego z 2004 r.
3. Strategia Rozwoju Województwa do roku 2020.
4. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim na lata 2006-2014.
5. sprawozdań jednostek organizacyjnych Gminy.

Część I Charakterystyka Gminy Brody

Gmina Brody usytuowana jest w północno – wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie starachowickim. Gmina leży na pograniczu trzech mezoregionów geograficznych takich jak: Wyżyna Opatowska, Podgórze Iłżeckie, Wzgórza Kunowskie. W promieniu około 50 km od Brodów znajdują się Radom i Kielce.¹ Graniczy od północy z gminą Iłża, od północnego – zachodu z gminą Mirzec zaś od północnego- wschodu z gminą Rzecznów. Następnie od wschodu graniczy z gminą Sienno oraz gminą Kunów. Od południa z gminą Pawłów a po zachodniej stronie z gminą Wąchock oraz miastem Starachowice. Przez teren gminy Brody przepływa rzeka Kamienna.

Mapa 1: Mapa Gminy Brody – Urząd Gminy Brody

Gmina zajmuje powierzchnię 161,25 km² , w tym:

- użytki rolne: 28%
- użytki leśne: 72%

¹ Korzystano z książki „Brody przeprawa przez wieki”

Gmina stanowi 30,82% powierzchni powiatu.

W skład gminy wchodzi 16 sołectw:

1. Sołectwo Adamów
2. Sołectwo Brody
3. Sołectwo Bór Kunowski
4. Sołectwo Budy Brodzkie
5. Sołectwo Dziurów
6. Sołectwo Jabłonna
7. Sołectwo Krynki
8. Sołectwo Kuczów
9. Sołectwo Lipie
10. Sołectwo Styków
11. Sołectwo Lubienia
12. Sołectwo Staw Kunowski
13. Sołectwo Młynek
14. Sołectwo Przymiarki
15. Sołectwo Rudnik
16. Sołectwo Ruda

Tabela 1: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy w latach 2011- 2013 r. i ich procentowy udział w ludności całej gminy

Sołectwo	Liczba mieszkańców	% mieszkańców
Adamów	978	8,81%
Brody	1698	15,30%
Bór Kunowski	204	1,84%
Budy Brodzkie	145	1,31%
Dziurów	924	8,33%
Jabłonna	368	3,32%
Krynki	1228	11,06%
Kuczów	974	8,78%

Lipie	516	4,65%
Lubienia	1060	9,55%
Młynek	926	8,34%
Ruda	657	5,92%
Rudnik	320	2,88%
Staw Kunowski	342	3,08%
Styków	759	6,84%
Razem	11099	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Brody

Gminę Brody w 2011 r. zamieszkiwało 11076 osób. W kolejnym roku 2012 możemy zaobserwować tendencję zwykłą gdyż liczba mieszkańców wyniosła 11113 osoby. Natomiast zaledwie rok później liczba ta znów zaczęła się zmniejszać. Na koniec roku 2013 mieszkańcami gminy było 11099 osób. Pozwala to na wyciągnięcie wniosku iż głównym powodem takiej tendencji są czynniki naturalne takie jak: przyrost naturalny oraz liczba zgonów. Jeśli zaś chodzi o inne uwarunkowania to można domniemać, że niewielka część mieszkańców tej gminy podejmuje decyzje o migracji ale nie ma ona większego wpływu na zmiany w liczbie ludności. Aktualnie stanowimy społeczeństwo starzejące się a jak wiadomo ludzie starsi są mniej skory do radykalnych zmian takich jak przeprowadzka do większego miasta w poszukiwaniu pracy marzeń i lepszego życia.

Potencjał społeczny poszczególnych miejscowości uzależniony jest od ilości jej mieszkańców. Największymi miejscowościami w gminie są:

1. Ilość mieszkańców powyżej 1000: Brody, Krynki, Lubienia.
2. Ilość mieszkańców w przedziale od 500 do 1000: Adamów, Dziurów, Kuczów, Młynek, Styków oraz Ruda i Lipie.
3. Ilość mieszkańców do 500: Staw Kunowski, Rudnik, Jabłonna, Bór Kunowski i Budy Brodzkie.

Przeważają miejscowości o średniej wielkości pomiędzy 500 a 1000 mieszkańców. Aczkolwiek niektóre z miejscowości znajdujących się w tej grupie „gonią” Brody, Krynki i Lubienie więc niebawem może okazać się, że dominującą grupą będą te powyżej 1000 mieszkańców.

Krótki rys historyczny

Według badaczy Dolina Kamiennej to nieprzerwane pasmo osad, cmentarzysk i kosztowności pochodzących ze starożytnego Rzymu i krajów arabskich tamtej epoki. W Brodach krzyżowały się ważne szlaki handlowe świata starożytnego i nie tylko. Szlaki handlowe miały bardzo duże znaczenie dla regionu gdyż podróżowało nimi wielu królów, dostojników i pielgrzymów. Także najeźdźcy tacy jak Tatarzy czy Litwini zdobywali te szlaki a później przemierzali je Szwedzi i Niemcy podczas I i II wojny światowej.²

Dogodne położenie przyczyniło się do powstania na terenie Doliny Kamiennej licznych osad. Pierwsza ciekawostka na temat tutejszych rejonów pochodzi z 1094 roku. Kiedy to za sprawą króla Władysława Hermana Krzywoustego część obszaru ziemi Świętokrzyskiej w tym gminy Brody trafiła w ręce biskupów krakowskich. Także w późniejszych latach biskupi krakowscy odcisnęli ślad w historii tego zakątka. Ponieważ najprawdopodobniej w roku 1353 biskup Bodzanta ufundował drewniany kościółek pod wezwaniem św. Marcina. Dokumenty potwierdzające istnienie parafii datuje się na rok 1384. Warto też wspomnieć o innej świątyni na terenie gminy, mającej bardzo długą historię. Mowa tu o kościele w Lubieni, który powstał w 1363 roku. Okres średniowiecza to czas bardzo pomyślny dla branży hutniczej. Produkowano tu bardzo duże ilości żelaza. Do dziś na terenie, który porasta las można natknąć się na pozostałości kopalń. Zasoby naturalne rewiru obecnej gminy Brody wspierały także rozkwit rzemiosła i górnictwa. Dzięki tym trzem głównym branżom miejscowa ludność mogła rozwijać inne dziedziny gospodarki np. transport rudy.³

Układ przestrzenny miejscowości uformował się jeszcze w czasach średniowiecznych. W czasach nowożytnych nie uległ większym przekształceniom. Rozwój osadnictwa postępował na terenie wcześniej powstałych wsi.

19 stycznia 1624 roku to początek rozwoju przemysłu. Wtedy to Mikołaj Szyszkowski spokrewniony z Marcinem Szyszkowskim, biskupem krakowskim "odstąpił Mikołajowi Skarszewskiemu i jego żonie Annie z Biskupskich kuźnicę Bród w kluczu iłżeckim". Administrator biskupstwa krakowskiego Jan Albert Waza w roku 1663 poświadczył możliwość dożywotniego użytkowania kompleksu. Klucz brodzi od 1721 roku znajduje się w seminarium duchownym księży kamunistów w Kielcach. To na ich wniosek i za ich pośrednictwem na tutejszych terenach wybudowano dymarki. Zakład nie przynosił jednak oczekiwanych zysków więc w 1784 roku przestały istnieć. Dopiero pod koniec XVIII wieku

² korzystano z <http://www.brody.info.pl/historia.html>

³ Korzystano z książki „Brody przeprawa przez wieki”

nowy dzierżawca podjął się modernizacji obiektu. Dzięki niemu powstał nowy piec oraz dwie fryszerki. Niestety dymarkom nie było dane zbyt długo służyć tutejszej ludności. Powodzie, które nawiedziły te okolice w 1812 i 1813 roku niemal całkowicie je zniszczyły. Konsekwencją zaistniałej sytuacji było przekazanie pozostałości zakładu kopalnictwu, które posiadało sporo pieców i kuźnic. W ten sposób w 1819 roku brodzkie zakłady znów zaczęły tętnić życiem. Jednak dopiero za sprawą ks. Stanisława Staszica i jego pomysłów na terenie obecnej gminy Brody można było zauważyć wzmożony rozwój gospodarczy. Nad rzeką Kamienną powstał związek metalurgiczny a za jego sprawą wybudowano walcownię i pudlingarnię. Wynikiem tych działań było wytwarzanie żelaza. Sposób z jakiego skorzystano by zasilić urządzenia na terenie kombinatu był bardzo innowacyjny jak na tamte czasy. Były napędzane energią wód spiętrzonych przy udziale tamy. Mimo, że był to prężnie działający kombinat to również i tym razem los okazał się okrutny i w 1903 roku kolejna wielka powódź zniszczyła obiekt. Część budynku administracji i przelewu istnieje do dziś⁴.

Wiek XIX to także bitwy powstania styczniowego, które nie ominęło terenów obecnej gminy Brody. Ponad 150 lat temu, oddział powstańczy liczący około 400 osób w tym 240 strzelców, 150 kosynierów i 60 konnej jazdy, dowodzony przez majora Faustyna Grylińskiego (1830-1866) został rozgromiony przez wojsko rosyjskie pod dowództwem majora Klewcowo. Skala porażki była zatrważająca z całego oddziału przy życiu pozostało jedynie 80 niedobitków. Przyczynami tej porażki były niesubordynacja oraz indywidualistyczny charakter Grylińskiego. Nie podporządkował się rozkazom naczelnika wszystkich oddziałów powstańczych województwa sandomierskiego, Dyonizego Czachowskiego i dopiero po kilkukrotnych wezwaniach przyłączył się do niego. Na dwa dni przed bitwą pod Brodami -16 kwietnia 1863 roku oddział Grylińskiego walczył pod Grabowcem pod dowództwem Czachowskiego, jednak po skończonej walce, Gryliński pojechał do Wąchocka w odwiedzinach do córki zawiadowcy rządowych hut żelaza. Świadczy to o beztrosce i braku zdolności przywódczych majora. Oddział powstańczy wyczerpany wcześniejszą walką, bez odpowiedniego dowódcy był łatwym celem dla dobrze wyszkolonej i zaprawionej w bojach kolumny wojsk rosyjskich.

W późniejszych czasach I i II wojna światowa przyczyniły się do zagłady wielu mieszkańców oraz zniszczenia dorobku tworzonego przez wieki. Jednym z najbardziej „krwawych” dni

⁴ korzystano z <http://www.brody.info.pl/historia.html>

okazał się 4 lipca 1943 roku. Niemcy po spacyfikowaniu wsi Bór Kunowski spalili żywcem jej mieszkańców. Śmierć poniosły 43 osoby.⁵

O wyjątkowości tych ziem świadczy nie tylko handel i podróże. Śmiało możemy tu wspomnieć o tradycjach przemysłowych. Nie bez znaczenia jest idea tworzenia na tym obszarze Centralnego Okręgu Przemysłowego w celu poprawienia obronności kraju.

W latach 1960- 1964 na terenie gminy powstała nowa zaporą oraz zbiornik wodny Brody Iłżeckie.

Do dziś na tym obszarze przekazywane są ustnie z pokolenia na pokolenie barwne i zachwycające legendy biorące udział w umacnianiu patriotyzmu lokalnego, kształtowaniu tożsamości mieszkańców i scalaniu społeczeństwa.

⁵ Korzystano z książki „Lasy i ludzie. Wspomnienia z lasów starachowickich 1939-1945”

I.1. Infrastruktura techniczna

W skład zasobów technicznych każdego samorządu możemy zaliczyć infrastrukturę m.in. drogową, wodociągową, sanitarną, gazową, zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną. W tej części Strategii opisano także gospodarkę odpadami, zaopatrzenie w energię elektryczną, dostępność usług telekomunikacyjnych oraz transport i komunikacją, a także sieć rzeczna.

I.1.2. Infrastruktura drogowa

Przez teren Gminy przebiegają dwie drogi krajowe nr 9 z Warszawy przez Radom, Rzeszów do Barwinka i 42 ze Skarżyska Kamiennej przez Starachowice do Rudnika. Brak jest w Gminie dróg o statusie wojewódzkim. Natomiast występują drogi powiatowe oraz drogi gminne. Poniższe tabele prezentują nazwy dróg oraz ich numery na terenie Gminy Brody.

Tabela 2: Przebieg dróg powiatowych na terenie Powiatu Starachowickiego na Terenie Gminy Brody

L.p.	Nr ewid. dogi	Stary nr ewid. drogi	Nazwa drogi i opis przebiegu
32	0613 T	15918 15916	<u>Nazwa drogi:</u> Starachowice – Adamów – Styków – Jabłonna – Dąbrowa - Pawłów <u>Przebieg drogi:</u> Starachowice, od skrzyżow. z ul. Iłżecką – ul. Długa – Adamów, ul. Starachowicka, ul. Szkolna – Styków, ul. Sosnowa, ul. Słoneczna – skrzyżow. z dr. kraj. nr 42 – Styków, ul. Kościelna i ul. Szeroka – Jabłonna- Dąbrowa- Dąbrowa Pawłowska – Biedów – Pawłów – do dr. woj. nr 756
33	0614 T	15917	<u>Nazwa drogi:</u> przez wieś Kuczów <u>Przebieg drogi:</u> od dr. kraj. nr 42- Kuczów przez wieś, ul. Łączna, ul. Wysoka - do gr. administr. m. Starachowice
34	0615 T	15919	<u>Nazwa drogi:</u> przez wieś Adamów <u>Przebieg drogi:</u> od dr. powiat nr 0613 T – Adamów przez wieś, ul. Sosnowa, ul. Górna – do dr. powiat. nr 0613 T

35	0616 T	15920	<u>Nazwa drogi:</u> Starachowice – Warszawka – Dziurów – Styków <u>Przebieg drogi:</u> Starachowice – od skrzyżow. z ul. Armii Krajowej – ul. ks. Kardynała S. Wyszyńskiego – do skrzyżow. z ul. Hżecką – ul. Zgodna – ul. Warszawka – Dziurów, ul. Słoneczna, ul. Spokojna, ul. Św. Jana – Styków, ul. Starotorze - do dr. powiat. nr 0613 T
36	0617 T	15921	<u>Nazwa drogi:</u> Starachowice - Lubienia <u>Przebieg drogi:</u> Starachowice, od skrzyżowania z dr. kraj. nr 42 – ul. Radomska (do skrzyżow. z ul. Sportową) – ul. Hutnicza – ul. Marszałka Piłsudskiego – ul. Kolejowa – ul. Spółdzielcza – ul. Targowa – ul. Hżecka – Szyb – Henryk – Suszarnia (Gajówka) – Lubienia, ul. Starachowicka – do dr. kraj. nr 9
37	0618 T	15922	<u>Nazwa drogi:</u> Lipie – Henryk - Szyb <u>Przebieg drogi:</u> od gr. Lasów Państwowych – Lipie przez wieś, ul. Starachowicka – Henryk – Szyb – dr. powiat. nr 0617 T
38	0619 T	15923	<u>Nazwa drogi:</u> Komorniki - Suszarnia <u>Przebieg drogi:</u> od dr. kraj. nr 9 – przez wieś Komorniki, ul. Zachodnia, ul. Leśna – do dr. powiat. nr 0617 T
39	0620 T	15924	<u>Nazwa drogi:</u> Lubienia – Przymiarki – Budy Brodzkie – Działki - Mlynek <u>Przebieg drogi:</u> od dr. kraj. nr 9 – Lubienia, ul. Wschodnia – Przymiarki, ul. Przymiarki – Budy Brodzkie, ul. Północna – Działki, ul. Działki – Mlynek, ul. Podgórska – do dr. kraj. nr 9
40	0621 T	15925	<u>Nazwa drogi:</u> Brody – Połągiew – Staw Kunowski - Rudnik <u>Przebieg drogi:</u> od dr. powiat. nr 0625 T – Brody, ul. Radomska, ul. Szkolna – Połągiew, ul. Piaskowa – Staw Kunowski, ul. Klonowa – Rudnik, ul. Stawowa – do dr. kraj. nr 9
41	0622 T	15926	<u>Nazwa drogi:</u> Bór Kunowski – Staw Kunowski <u>Przebieg drogi:</u> od początku wsi Bór Kunowski, ul. 4-go Lipca, ul. Leśna – Staw Kunowski, ul. Szkolna – do dr. powiat. nr 0621 T
42	0623 T	15927	<u>Nazwa drogi:</u> Krynki Duże - Rudnik <u>Przebieg drogi:</u> od dr. powiat. nr 0624 T – Krynki Duże, ul. Długa – Rudnik – do dr. kraj. nr 9
43	0624 T	15928	<u>Nazwa drogi:</u> Brody – Krynki Duże – Krynki Małe <u>Przebieg drogi:</u> od dr. powiat. nr 0625 T – Brody – Krynki, ul. Kościelna – Krynki Duże, ul. Górna – Krynki Małe, ul. Górna – do dr.

			kraj nr 42
44	0625 T	15929	<u>Nazwa drogi:</u> Krynki – Brody <u>Przebieg drogi:</u> od dr. kraj. nr 42 – Krynki, ul. Starachowicka – Brody, ul. Starachowicka, ul. Ostrowiecka – do dr. kraj nr 9
45	0626 T	15930	<u>Nazwa drogi:</u> Styków – Ruda - Brody <u>Przebieg drogi:</u> od dr. powiat. nr 0613 T – Styków, ul. Kolejowa – Ruda, ul. Widok – Brody, ul. Nad Zalewem – do dr. powiat nr 0621 T
46	0627 T	15931	<u>Nazwa drogi:</u> Styków - Kałków <u>Przebieg drogi:</u> odc. od dr. kraj. nr 42 – Styków – Kolonia Godów – Kałków- do dr. gminnej nr 002790 T

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Tabela 3: Wykaz dróg i ulic na terenie Gminy Brody z podziałem na klasy

Nr drogi nowy/stary	Klasa drogi	Nazwa drogi	Długość drogi (km)
0613 T (15916)	G	Styków - Pawłów	0,915
0613 T (15918)	G	Starachowice- Adamów - Styków	6,497
0625 T (15929)	G	Krynki - Brody	3,740
0627 T (15931)	G	Styków - Kałków	2,679
0621 T (15925)	G	Brody – Staw Kunowski – Rudnik	6,573
0626 T (15930)	Z	Styków - Brody	3,944
0624 T (15928)	Z	Krynki Fabryczne – Krynki Małe	3,147
0616 T (15920)	Z	Starachowice – Dziurów - Styków	3,711
0623 T (15927)	Z	Krynki Duże - Rudnik	1,980
0614 T (15917)	L	Kuczów przez wieś	1,439
0615 T (15919)	L	Adamów przez wieś	2,770
0618 T (15922)	L	Lipie – Henryk - Szyb	5,356
0619 T (15923)	L	Komorniki - Suszarnia	1,784
0620 T (15924)	L	Lubienia – Przymiarki – Budy Brodzkie – Działki - Młynek	6,578
0622 T (15926)	L	Bór Kunowski – Staw Kunowski	4,209
Razem:			60,385

Źródło: Dane z Urzędu Gminy w Brodach

Gdzie:

G to drogi powiatowe główne – centralna sieć dróg powiatowych, stanowiąca połączenia miast ze sobą, połączenia siedzib powiatu z siedzibami gmin, połączenia siedzib gmin ze sobą, odcinki drogi spełniające układ sieci, drogi obciążone ruchem komunikacji publicznej

Z to drogi powiatowe zbiorcze – uzupełniająca sieć dróg powiatowych, obciążona ruchem komunikacji publicznej, spełniająca przesłanki ustawy o drogach publicznych

L to drogi powiatowe lokalne – do ewentualnego przekazania do gmin – nie spełniają przesłanek ustawy o drogach publicznych, nie stanowią połączenia miast, będących siedzibami powiatów siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą, brak jest regularnej komunikacji publicznej, drogi w większości stanowiące tylko dojazdy do wsi, po których odbywa się ruch lokalny.

Tabela 4: Wykaz numerów dróg gminnych w gminie Brody

L.p.	Numer drogi/ulicy	Sołectwo	Opis przebiegu drogi o nadanym numerze
1.	000280T	Staw Kunowski	Staw Kunowski przez wieś
2.	000281T	Lipie	Zębiec-Lipie
3.	000282T	Brody	Henryk przez wieś
4.	000283T	Brody	Od drogi Ostrowiec- Radom do wsi Górki I
5.	000284T	Brody	Od drogi Ostrowiec- Radom do wsi Górki II
6.	000285T	Krynki	Krynki-Kalków
7.	000286T	Jabłonna	Jabłonna przez wieś
8.	000287T	Kuczów	Kuczów-Rzepin
9.	000288T	Rudnik	Rudnik przez wieś
10.	000289T	Ruda	Ruda Mała- Ruda Duża
11.	000290T	Kuczów, Dziurów	Kuczów-Dziurów

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

W 2014 roku dzięki dofinansowaniu Urząd Gminy będzie mógł zrealizować I etap przebudowy odcinków dróg powiatowych nr 0623 T Krynki Duże – Rudnik, nr 0624 T Brody – Krynki Duże – Krynki Małe a także nr 0620 T na odcinku Młynek – Budy Brodzkie. Całkowity koszt inwestycji szacuje się na 2 577 730 zł.

I.1.2. Infrastruktura wodociągowa

Gmina Brody jest w ponad 95 % zwodociągowana. Poniższa tabela prezentuje podstawowe wskaźniki odnośnie zwodociągowania, długość sieci, ilość podłączeń wodociągowych oraz średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych.

Tabela 5: Wskaźniki zwodociągowania w gminie

L.p.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na dzień 31.12.2013
1.	Wskaźnik zwodociągowania gminy	%	95,38
2.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	120,94
3.	Podłączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych	szt.	2650
4.	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	m ³ /mieszk./rok	21,17

Źródło: dane z Urzędu Gminy Brody

Wody podziemne

Na terenie gminy wody podziemne występują w utworach czwartorzędowych, środkowej i dolnej jury oraz dolnego triasu. Obszary całkowicie bezwodne praktycznie nie występują w obrębie gminy. Są to wody retencjonowane w porach i są ciągle odnawialne w wyniku zasilania opadami atmosferycznymi. Z wód podziemnych korzystają wszystkie wodociągi zlokalizowane na terenie Gminy.

Wody powierzchniowe

W skład wód powierzchniowych wchodzi: sieć rzeczna, zbiorniki wód stojących kanały i rowy melioracyjne. Przez obszar Gminy przepływa rzeka Kamienna, na której wybudowano zaporę. Ta zaś przyczyniła się do powstania zalewu pełniącego głównie funkcje retencyjną ale i rekreacyjną. Obszar Gminy cechuje się dużą gęstością sieci rzecznej w postaci licznych cieków wodnych. Teren gminy w części położony jest na Obszarze

Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Wierzbica-Ostrowiec Nr 420. Obecnie wody powierzchniowe wykorzystywane są głównie z przeznaczeniem na cele rolnicze, technologiczne, komunalne i turystyczne.

Tabela 6: Ujęcia wody pitnej w Gminie Brody

Lp.	Ujęcia wody pitnej		
	Nazwa ujęcia / lokalizacja	Rodzaj: wody podziemne lub wody powierzchniowe	Wydajność m ³ /dobę
1.	Krynki	podziemne	23

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Na terenie gminy eksploatowane przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Brodach ujęcie wody o wydajności 200 m³/d znajduje się w miejscowości Krynki. Z tego ujęcia woda dostarczana jest dla mieszkańców miejscowości Krynki oraz części mieszkańców Brodów. Pozostała część gminy korzysta z wody dostarczanej z ujęcia w Trębowcu (Gmina Mirzec) o wydajności 25 850 m³/d⁶.

Mieszkańcy nie podłączeni do sieci wodociągowej zaopatruje się w wodę ze studni kopalnych, w których woda nie zawsze odpowiada warunkom wody do picia i na potrzeby gospodarce.

I.1.3. Kanalizacja sanitarna

Gmina Brody posiada dwie oczyszczalnie ścieków. Oczyszczalnie znajdują się na terenie miejscowości Krynki i Styków. Większość domów w gminie Brody posiada wewnętrzną instalację kanalizacyjną odprowadzającą ścieki do zbiorników – tzw. szamb.

Tabela 7: Kanalizacja sanitarna na terenie Gminy

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na dzień 31.12.2013
1.	Wskaźnik skanalizowania gminy	%	77,48
2.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	98,29
3.	Podłączenia kanalizacyjne prowadzące do budynków	szt.	2092

⁶ za Programem Ochrony Środowiska Gminy Brody, s. 39.

	mieszkalnych		
4.	Ilość zbiorników bezodpływowych na ścieki	szt.	500
5.	Ścieki odprowadzane do kanalizacji	m ³ /rok	170245,7

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Tabela 8: Oczyszczalnie ścieków komunalnych - stan na dzień 31.12.2013

Lp.	Nazwa /lokalizacja	RLM (liczba)	Dociążenie %
1.	Oczyszczalnia Krynki	5900	110,65
2	Oczyszczalnia Styków	4500	87,94

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

I.1.4. Infrastruktura gazowa i zaopatrzenie w ciepło

Piece domowe i lokalne systemy grzewcze w większości nie posiadają jakichkolwiek urządzeń ochrony powietrza. Głównym paliwem w sektorze prywatnym (piece domowe) pozostaje nadal węgiel (miał, koks) o różnej jakości i różnym stopniu zasyarczenia. Najprawdopodobniej spowodowane jest to tym, iż koszt ogrzewania gazowego jest znacznie wyższy (ok. 97% gminy jest zgazyfikowane) a mieszkańcy nie mają odpowiednich bodźców i wsparcia finansowego ze strony gminy a także państwa, które mogłyby przyczynić się do zmiany ogrzewania z węglowego na gazowe. Zbyt niski jest udział innych źródeł energii, choć w ostatnich latach zauważa się niewielki wzrost zainteresowania ogrzewaniem gazowym. Na terenie Gminy Brody wszystkie budynki użyteczności publicznej zostały wyposażone w ogrzewanie gazowe oraz przeprowadzono ich termomodernizację. Związane jest to z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do środowiska a także z chęcią obniżania obciążeń finansowych (opłaty ekologiczne) za korzystanie ze środowiska.

Tabela 9: Obiekty użyteczności publicznej po termomodernizacji oraz instalacji ogrzewania gazowego.

Lp.	Nazwa kotła	Miejscowość	Moc kW	Uwagi
1	Kocioł Viessmann Paramont-Triplex	Szkoła Podstawowa w Adamowie	105	z c.c.w.u.
2	Kocioł Viessmann Atola	Szkoła Podstawowa w Brodach	55	z c.c.w.u.

3	Kocioł Viessmann TYP VD2	Szkoła Podstawowa w Dziurowie	195	z c.c.w.u.
4	Kocioł Viessman Paromat-Simplex	Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Krynkach	570	z c.c.w.u.
5	Kocioł Viessman VITOPLEX 200	Szkoła Podstawowa w Lipiu	163	z c.c.w.u.
6	Kocioł Viessmann Vitoplex	Szkoła Podstawowa w Lubieni	225	z c.c.w.u.
7	Kocioł Viessmann Paramont - Triplex	Gimnazjum w Rudzie	170	z c.c.w.u.
8	Kocioł Viessmann PSO 17	Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim	170	z c.c.w.u.
9	Kocioł Viessmann Vitoplex 100	Szkoła Podstawowa w Stykowie	225	z c.c.w.u.
10	Kocioł Dietrich DTG 135 Econox 24 kW z konsolą sterowniczą E	Szkoła Podstawowa w Rudniku	24	bez c.c.w.u.
11	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Klub Rolnika w Kuczowie CKiAL	24	dwufunkcyjny
12	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Przedszkole Gminne w Rudzie (Budynek OSP)	24	dwufunkcyjny
13	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Budynek OSP Brody	24	dwufunkcyjny
14	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej ul. Radomska	30	dwufunkcyjny
15	Kocioł "B J 90" E. B. Jasiak	Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach ul. Starachowicka	63	bez c.c.w.u.
16	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Budynek OSP Krynki	24	dwufunkcyjny
17	Kocioł Viessmann Vitopend 100 Typ WHOA	Budynek OSP Styków	24	dwufunkcyjny
18	Kocioł Viessmann Vitoplex 200	Budynek Urzędu Gminy w Brodach	150	z c.c.w.u.
19	Kocioł Viessmann Vitogas 050	Ośrodek Zdrowia w Lubieni	48	z c.c.w.u.
20	Kocioł Viessmann Vitogas 050	Ośrodek Zdrowia w Brodach	108	z c.c.w.u.
21	Kocioł Viessmann Vitogas 050	Ośrodek Zdrowia w Stykowie	48	z c.c.w.u.
Razem:			2364	

Źródło: Dane z Programu Ochrony Środowiska, s.30.

I.1.5. Telekomunikacja

Dostęp do automatycznej centrali telefonicznej posiadają wszystkie miejscowości w Gminie. Gospodarstwa indywidualne korzystają głównie z sieci telefonicznej Telekomunikacji Polskiej S.A., operatora NETIA oraz usług telefonii komórkowych wszystkich sieci.

I.1.6. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Brody nie ma funkcjonującego wysypiska śmieci. Odbiorem odpadów komunalnych od mieszkańców zajmują się firmy zewnętrzne posiadające stosowne zezwolenia uprawniające do odbioru odpadów komunalnych z terenu Gminy lub wpis do rejestru działalności regulowanej przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości położonych na terenie Gminy Brody. Są to firmy:

1. Miejskie Usługi Komunalne Sp. z o.o. – ul. Mościckiego 43, 26-110 Skarżysko-Kamienna
2. TONSMEIER WSCHÓD Sp. z o.o. – ul. Wrocławska 3, 26-600 Radom
3. „EKOM” Maciejczyk Spółka Jawna, ul. Paderewskiego 18, 25-004 Kielce
4. Zakład Oczyszczania Miasta Zofia Kozłowska, ul. Krakowska 211, Skarżysko-Kamienna 26-110
5. Remondis Sp. z o.o. Oddział w Ostrowcu Świętokrzyskim, ul. Gulińskiego 13A, Ostrowiec Świętokrzyski 27-400
6. Jarosław Wójcik „ORKAN” Wywóz i Utylizacja Odpadów Komunalnych Stałych i Płynnych, ul. Relaksowa 36, 27-230 Brody
7. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych ATK Recykling, ul. Chorzowska 3, 26-600 Radom

Odbiór odpadów komunalnych odbywa się raz na miesiąc. W celu płacenia niższej stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi należy prowadzić selektywne zbieranie odpadów z podziałem na:

- Tworzywa sztuczne i metal oraz opakowania wielomateriałowe (worek kolor żółty),

- Opakowania szklane (worek kolor zielony),
- Papier, tektura (worek kolor niebieski).

Dodatkowo, w celu zminimalizowania i zapobiegania powstawania odpadów komunalnych:

1. Prowadzone są kontrole w zakresie podpisanych umów na odpady komunalne wśród mieszkańców Gminy,
2. Organizowane są zbiórki Zużytego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego, a także świetlówki, żarówki i opony,
3. Organizowane są zbiórki odpadów wielkogabarytowych i remontowo - budowlanych,
4. Organizowane są wywozy wraz z unieszkodliwianiem odpadów azbestowych.

Gmina Brody nie posiada składowisk odpadów komunalnych, przemysłowych oraz niebezpiecznych. Odpady powstające na terenie gminy wywożone są poza granice gminy m.in. do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów w Janiku za pośrednictwem firm świadczących usługi w zakresie odbioru i transportu odpadów. Natomiast powstające „dzikie wysypiska” na terenie gminy świadczą o braku skuteczności systemu zbiórki odpadów⁷.

I.1.7. Transport i komunikacja

Mieszkańcy Gminy Brody mogą przemieszczać się autobusami, busami i koleją. Większość sołectw ma zapewnioną możliwość korzystania z komunikacji. Jednak są też takie miejscowości, które wciąż borykają się z trudnościami wynikającymi z braku możliwości transportu środkami transportu zbiorowego.

Za przewóz osób w tej gminie odpowiada Miejski Zakład Komunikacyjny w Starachowicach, Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej (PKS), Polskie Koleje Państwowe (PKP) oraz prywatni przewoźnicy.

I.1.8. Energia elektryczna

Teren Gminy Brody podlega obsłudze Zakładowi Energetycznemu Skarżysko – Kamienna, Rejon Energetyczny Starachowice oraz Zakładowi Energetycznemu Okręgu Radomsko-Kieleckiego SA - oddział Ostrowiec. Na terenie gminy pracują stacje transformatorowe, w których zainstalowane są transformatory. Zasilanie w energię elektryczną odbywa się poprzez linię niskiego napięcia oraz linię średniego napięcia.

⁷ za Programem Ochrony Środowiska Gminy Brody, s. 46.

I.1.9. Sieć rzeczna

Przez obszar gminy przepływa rzeka Kamienna, która jest rzeką II rzędu –lewy odpływ Wisły, o charakterze rzeki górskiej. Na prawie całym odcinku przepływa przez województwo świętokrzyskie. Aczkolwiek zarówno jej źródło oraz ujście znajdują się na obszarze województwa mazowieckiego. Na rzece powstało kilka zbiorników w tym jeden na terenie gminy Brody o nazwie Zalew Brodzki. Do rzek stałych na terenie gminy zalicza się także Ruśnię wpływającą bezpośrednio do Zalewu Brodzkiego, Brodek znajdujący ujście wpadając do Kamiennej w okolicach Brodów oraz kilka cieków i strumieni o stosunkowo małym przepływie, zamienionych w części na rowy odwadniające.

Zdjęcie 13: Rzeka Kamienna – fot. Urząd Gminy Brody

Zdjęcie 14: Rzeka Kamienna i Zdjęcie 15: Rzeka Kamienna – fot. Urząd Gminy Brody

Na rzece Kamiennej w 1964 roku na miejscu dawnej „Staszicowskiej tamy” powstała zapora ziemna z czterokomorowym jazem, który reguluje poziom wody. Pierwotnie istotną motywacją do rozpoczęcia tej inwestycji była konieczność stworzenia punktu ujęcia wody dla potrzeb Zakładów Górniczo - Metalowych w Zębcu. Ostatecznie jednak, samo ujęcie przestało być niezbędne i nie zostało wykonane. Zalew spełnia obecnie nie tylko funkcję

retencyjną, ale i energetyczną. W przyczółkach jazu zainstalowano dwie turbiny wodne o mocy 48 i 55 kWh⁸.

⁸ za <http://www.brody.info.pl/zalew.html>

I.2. Obszar gospodarczy

I.2.1 Struktura przedsiębiorstw

W Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Urząd Gminy Brody na koniec 2013 r. w rejestrze było 387 firm (bez tych zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym).

Tabela 10: Liczba zarejestrowanych w EDG podmiotów gospodarczych

Liczba podmiotów zarejestrowanych w Ewidencji Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Urząd Gminy w latach 1989-2013			
Rok	Liczba zarejestrowanych przedsiębiorców	Liczba wyrejestrowanych przedsiębiorców	Liczba przedsiębiorców figurujących w ewidencji na koniec roku
1989	80	8	72
1990	72	21	123
1991	75	25	173
1992	90	38	225
1993	67	34	258
1994	83	62	279
1995	78	60	297
1996	100	56	341
1997	89	58	372
1998	112	50	434
1999	75	92	417
2000	81	72	426
2001	117	74	469
2002	62	41	490
2003	41	55	476
2004	45	75	446
2005	55	48	453
2006	30	50	433
2007	56	68	421
2008	71	66	426
2009	72	69	429
2010	93	60	462
2011	62	179	345
2012	70	53	362
2013	72	47	387

Źródło: Dane z Urzędu Gminy w Brodach

Spora część mieszkańców gminy utrzymuje się dzięki zatrudnieniu w Urzędzie Gminy i jednostkach podległych a także w placówkach zdrowotnych oraz oświatowych.

Statystyki na koniec każdego roku kalendarzowego wskazują, iż co roku odnotowuje się pewną liczbę nowych rejestrowanych przedsiębiorstw oraz liczbę wyrejestrowanych. Na koniec roku 2013 liczba przedsiębiorstw figurujących w ewidencji wynosiła 387 podmiotów. W poszczególnych latach rejestracja podmiotów wyglądała następująco:

1. W latach 1989 – 2002 liczba podmiotów sukcesywnie z roku na rok rosła. Na koniec roku 2002 wynosiła 490 przedsiębiorstw.
2. W latach 2002 – 2010 liczba ta nieco zmalała ale wciąż utrzymywała się na poziomie powyżej 400 podmiotów.
3. W latach 2011 – 2013 zaobserwowano nagły spadek liczby podmiotów. Na koniec 2013 r. wszystkich figurujących w ewidencji podmiotów było 387.

Najwięcej nowo powstałych podmiotów odnotowano w latach:

- 1996 r.: 100
- 1998 r.: 112
- 2001 r.: 117

Najwięcej wyrejestrowywanych podmiotów odnotowano w latach:

- 2004 r.: 75
- 1999 r.: 92
- 2011 r.: 179

Analiza danych wskazuje, iż do 2001 miał miejsce największy przyrost nowo rejestrowanych przedsiębiorstw. W latach 1989-2002 powstało 1181 podmiotów i w tym samym czasie wyrejestrowano 691. Natomiast w latach 2003-2013 zarejestrowano 667 podmiotów i w tym samym czasie wyrejestrowano 770. Najbardziej przyjaznym dla przedsiębiorczości był rok 2001 kiedy to liczba zarejestrowanych podmiotów wyniosła 117. Natomiast najbardziej kryzysowy okazał się rok 2011. Liczba nowopowstałych i wyrejestrowywanych przedsiębiorstw wpływa na sytuację na rynku pracy mieszkańców gminy Brody. Powstające podmioty gospodarcze dają zatrudnienie nie tylko ich właścicielom, ale również zatrudnianym mieszkańcom gminy. Im większa liczba wyrejestrowywanych podmiotów tym zmniejszają się szanse w gminie na otrzymanie pracy co w konsekwencji wpływa na zwiększenie liczby osób bezrobotnych, oraz negatywnie przesądza o atrakcyjności inwestycyjnej gminy i aktywności mieszkańców.

I.2.2 Baza turystyczno-gastronomiczna

Na terenie Gminy działają następujące gospodarstwa agroturystyczne:

Tabela 11: Gospodarstwa agroturystyczne na terenie Gminy Brody

Gospodarstwa agroturystyczne zlokalizowane na terenie Gminy			
L.p.	Gospodarstwo agroturystyczne	Adres	Telefon
1.	Barańska Anna	Młynek ul. Warszawska 4	41 271-12-62
2.	Kliś Kazimierz	Młynek ul. Działki 37 A	
3.	Lipa Barbara	Brody ul. Starachowicka 27	41 271-65-16
4.	Boboli Grzegorz	Brody ul. Szkolna	
5.	Wierzbicki Tomasz	Styków ul. Starachowicka 31	41 271-63-92

Źródło: dane z Urzędu Gminy Brody

Na terenie gminy znajdują się również ośrodki wypoczynkowe oraz restauracje.

Tabela 12: Wykaz ośrodków wypoczynkowych

Ośrodki wypoczynkowe w gminie Brody		
L.p.	Ośrodki wypoczynkowe	Adres
1.	Ośrodek Wypoczynkowy „OCZKO”	Krynki ul. Starachowicka 55
2.	Ośrodek Wypoczynkowy Wyższej Szkoły Humanistyczno - Ekonomicznej w Łodzi	Krynki
3.	Ośrodek Wypoczynkowy Gospodarstwo Pomocnicze DPS Styków	Styków, ul. Świętokrzyska 125

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Brody

Ośrodek Wypoczynkowy Gospodarstwo Pomocnicze DPS w Stykowie usytuowany jest w pobliżu zalewu. Oferuje 50 miejsc noclegowych. Do dyspozycji gości są korty tenisowe, plac zabaw dla dzieci oraz parking strzeżony. Obiekt czynny jest w sezonie letnim.

Tabela 13: Wykaz restauracji w Gminie Brody

Restauracje w gminie Brody		
L.p.	Restauracje	Adres
1.	Restauracja „KARPIK”	Brody ul. Starachowicka 27
2.	Zajazd, Restauracja „CARMEN”	Brody ul. Ostrowiecka 16
3.	Karczma „U Jana”	Kuczów ul. Ostrowiecka 37

4.	Restauracja, Zajazd „SZARY WILK”	Młynek ul. Warszawska 9
5.	„Irena” – restauracja i hotel	Krynki, ul. Ostrowiecka 32
6.	Dom weselny „Rosochacz”	Lipie ul. Szyb 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Brody

I.2.3 Walory turystyczno-krajobrazowe

Każda epoka geologiczna pozostawiła na tym obszarze niepowtarzalne, wyjątkowe ślady a rzeźba terenu formułowała się przez miliony lat. W karbonie na terenie obecnej gminy istniało morze a Góry Świętokrzyskie tworzyły wyspę. Dowodem tego są liczne skały pochodzenia wapiennego zawierające szczątki koralowców, skorupiaków i głowonogów. W dobie górnego triasu na powierzchni powstającego lądu pojawiła się warstwa szydłowiecko- kunowskiego piaskowca oraz rudy żelaza. W kolejnych epokach nawarstwiły się tu:

- ily,
- piaski,
- łupki,
- zlepieńce,
- gliny ogniotrwałe,
- ily z domieszką gipsu i siarki,
- pozostałości pierwszych stworzeń morskich.

Następnie ruchy górotwórcze, wypiętrzanie się Karpat i Gór Świętokrzyskich spowodowały wycofanie się z tych terenów morza. O definitywnym ukształtowaniu powierzchni zadecydował okres plejstocenu, znana lepiej jako epoka lodowcowa. Obszar lodowców rozpościerających się przed wieloma wiekami określono na podstawie specyficznych warstw osadów i budowy terenu. Najistotniejsze z nich to eratyki czyli napływowe skały pochodzenia skandynawskiego będące pozostałością lodowców oraz skupiska pisków, żwirów i głazów tworzących wielopłaszczyznowe pokłady moreny dennej. Na terenach polodowcowych dochodziło do wielorakich i zagmatwanych procesów klimatycznych i przyrodniczych.

Obecnie Gmina Brody charakteryzuje się pięknym krajobrazem i bogactwem flory. Oferuje możliwość zwiedzenia wielu ciekawych miejsc. Wyjeżdżając z lasu w miejscowości Lubienia widać panoramę Gór Świętokrzyskich, a wieczorem można dostrzec światła palące się w oknach klasztoru na Łysej Górze. Ponad 70% powierzchni gminy stanowią lasy wraz z pozostałością dawnej Puszczy Hłżeckiej. Większość terenów porasta bor świeży mieszany, las mieszany i las mieszany wyżynny. Występują tu także drzewostany takie jak: sosna, jodła, świerk, dąb, jesion, grab, olsza, buk. W odmianie wyżynnej lasu mieszanego w zdecydowanej przewadze występuje jodła. Ponadto na terenie gminy znajduje się wiele osobliwych rezerwatów przyrody oraz pamiątkowych drzew.

Zdjęcie 16: Zalew Brody z „lotu ptaka” - fot. Urząd Gminy Brody

Urodę krajobrazu dodatkowo urozmaica rzeka Kamienna oraz zbiornik retencyjny na niej wybudowany. Sama rzeka ma charakter górski i wyznacza szlaki komunikacyjne oraz osiedleńcze. Natomiast zalew pełni przede wszystkim rolę retencyjną. Jednak przy okazji jest to miejsce o znaczeniu turystycznym i rekreacyjnym. Dzięki wspólnym staraniom i chęciom udało się zagospodarować tereny wokół akwenu tak by miejscowi oraz przyjezdni mogli tu w aktywny sposób spędzać czas wolny. Jest to pewnego rodzaju centrum turystyczne z rozwiniętą bazą noclegową i gastronomiczną. „Perła” regionalnego krajobrazu doceniana jest przez wielu miłośników sportów wodnych. Do dyspozycji są tu: trzy przystanie oraz wypożyczalnie żaglówek, motorówek, rowerów wodnych itp. Zalew równie chętnie odwiedzają wędkarze. Spacerując wzdłuż linii brzegowej można oglądać pobliskie skały, chronione w rezerwatach, wliczane do pomników przyrody.

Zdjęcie 17: Zalew Brody, Zdjęcie 18: Zalew Brodzki – fot. Urząd Gminy Brody

W bogatym runie leśnym można spotkać 46 gatunków objętych ścisłą ochroną oraz 11 gatunków chronionych częściowo. Warto samemu odnaleźć urokliwe, zróżnicowane gatunkowo zbiorowiska roślinne np. dość rozpowszechnione tu lasy liściaste typu grądu subkontynentalnego z udziałem rzadkich i chronionych gatunków jak: tojad mołdawski, tojad dzióbkowaty, pluskwica europejska, parzydło leśne, żywiec cebulkowy oraz storczyki: podkolan biały i gniźnik leśny tajeża jednostronna i inne. Teren gminy porastają rzadkie rośliny takie, jak: Omieg górski, Liczydło górskie czy Arnika górską⁹.

Zdjęcie 19: Arnika górská, Zdjęcie 20: Liczydło górskie - fot. wikipedia

Urwiska wzdłuż rzeki Kamiennej porośnięte są lasem na ubogich stanowiskach piaszczystych. Słabsze gleby porastają bory mieszane i świeże bory sosnowe. Wśród użytków leśnych można wyodrębnić również lasy na ziemiach średnio żyznych i żyznych, charakteryzujące się dobrymi warunkami bioklimatycznymi. Biorąc zaś pod uwagę grunty orne, na terenie gminy Brody bardzo małą część stanowią ziemie szczególnie chronione przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze. W większości tereny gminy pokrywają gleby lessowe. Występują one w miejscowościach takich jak: Krynki i Brody. Gleby są średnio przydatne pod uprawy rolne a miejscami słabe i bardzo słabe. Także tu występują rodzaje chronione, jak np. wawrzynek główkowaty, wisienka stepowa, zawilec wielkokwiatowy, len złocisty, aster gawędka. W najbardziej niedostępnych dla człowieka rejonach, w głębi lasu żyje wiele gatunków zwierząt. Wytrwały wędrowiec w tej „oazie spokoju” może natknąć się i zobaczyć z bliska jelenie, sarny, dziki oraz borsuki w swoim naturalnym środowisku. Jeśli zaś zwierzęta nie wyjdą im na przeciw istnieje szansa, że przynajmniej uda się zlokalizować ich ślady. Można tu też usłyszeć głos jastrzębia gołębiarza wijącego gniazdo a także sokoła

⁹ <http://www.brody.info.pl/przyroda.html>

wędrownego szukającego chwili wytchnienia. Siedlisko mają tu także bocian czarny oraz cietrzew. Gmina Brody stanowi część korytarza ekologicznego obejmującego swym zasięgiem dolinę rzeki Kamiennej i lasy Puszczy Iłżeckiej. Ponadto bogactwo i różnorodność tutejszych walorów przyczyniły się do utworzenia Obszaru Chronionego Krajobrazu w Dolinie Kamiennej (OChKDK). Do jego najważniejszych zadań zalicza się:

- zabezpieczenie trwałej ochrony zbiorników wód podziemnych i wód powierzchniowych

- odtworzenie i zachowanie przez dolinę rzeki Kamiennej znaczącej roli regionalnego korytarza ekologicznego, łączącego Świętokrzyski Park Narodowy oraz parki krajobrazowe Gór Świętokrzyskich z kompleksem Lasów Iłżeckich od północy i chronioną doliną Wisły od wschodu¹⁰.

Gmina Brody to także bogactwo szlaków turystycznych. Zarówno piesi jak i miłośnicy jazdy na rowerze znajdą tu coś dla siebie.

Zdjęcie 21: Informacja turystyczna w Lipiu – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

KOSCIÓŁ PARAFIALNY W KRYNKACH

Teren gminy Brody nie jest bogaty w liczne zabytki. Jednak te, które są dodatkowo podnoszą jej walory turystyczne i krajobrazowe. Po prostu warto je zobaczyć.

¹⁰ za: <http://www.brody.info.pl/przyroda.html>

Godnym uwagi zabytkiem jest **kościół parafialny w Krynkach**. W 1724 roku rozpoczęto jego budowę zaś konsekracja miała miejsce w roku 1741. Fundatorem kościoła był dzierżawca Kuźnic Brodzkich - Mikołaj Zacharski. Do budowy wykorzystano materiały miejscowe takie jak: kamień i wapno. Kościół wzniesiony jest na planie krzyża łacińskiego o charakterze barokowym. Świątynia posiada cenne zabytki z tamtej epoki oraz wiele zabytków pochodzących z jeszcze bardziej odległych czasów a konkretnie z kościoła, który uprzednio stał w tym miejscu. Należy bowiem wspomnieć, że już w XIV wieku był w Krynkach kościół drewniany, modrzewiowy który dotrwał do XVIII w. Według księdza Jana Dąbrowskiego wcześniejszy kościół był wzniesiony w 1353 r. przez pochodzącego z tych stron biskupa krakowskiego Bodzantę. Ten sam autor twierdzi, że pierwotny kościół był świątynią znacznie wcześniejszą. Brak jednak aktu erekcyjnego lub innych dokumentów świadczących o dacie jego powstania. Do dziś przed kościołem stoi modrzewiowa brama oraz dwie dzwonnice o charakterze barokowym z 1779r. Ciesielka jest oryginalna, a niektóre elementy pochodzą z pierwotnego, XIV-wiecznego kościoła. Mieści się tu dzwon z 1581r..

Zdjęcie 22: Kościół w Krynkach fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Bramę ozdabiają rzeźbione w drewnie ornamenty¹¹. Wewnątrz kościoła znajduje się nawa trójprzęsłowa z dwoma zbliżonymi do kwadratu kaplicami po bokach, kaplica od strony północnej (sprzed 1694 r.) pod wezwaniem Matki Boskiej Różańcowej i z południowej pod wezwaniem Przemieniania Pańskiego. Przy nawie od południa kruchta; prezbiterium węższe od nawy, przy nim od północy zakrystia z nowszą sionką, od południa skarbczyk. Wszystkie

¹¹ <http://www.brody.info.pl/zabytki.html>

wnętrza sklepienie kolebkowo – krzyżowo; na sklepieniu nawy płyciny w skromnych obramowaniach stiukowych, ściany pilastrowane. Kaplice na nieco wyższym poziomie, otwarte od nawy arkadami z kratami barokowymi (XVIII w.). Z zewnątrz ściany są opilastrowane. Fasada zachodnia trójdzielna z profilowanym portalem i uszatym oknem na osi zwieńczona jak elewacje prezbiterium i kaplic z trójkątnym szczytem objętym obeliskami. Ołtarz w kaplicy północnej ozdobiony jest dziełami z XVIII wieku autorstwa Szymona Bartnickiego przedstawiające Świętą Rodzinę oraz św. Antoniego Padewskiego. Kościół oraz jego otoczenie (brama) zostali do Rejestru Zabytków pod pozycją 212 z 02.10.1956 oraz 160 z 23.06.1967 r. biorąc zaś pod uwagę nową numerację znajdziemy te zabytki pod numerem A.804/1-3.

Warto też zwrócić uwagę na kamienne chrzcielnice znajdujące na się na zewnątrz kościoła w stylu gotyckim. Także na zewnątrz, na wprost dzwonnicy a jednocześnie bramy wejściowej, znajduje się figura św. Stanisława biskupa. Według niektórych źródeł datuje się jej powstanie na II połowę XVI w. Zabytkowa świątynia wraz otaczającymi go wiekowymi drzewami tworzy ciekawy element krajobrazowy. Będąc tutaj warto przespacerować się alejkami starej części cmentarza parafialnego, by obejrzeć oryginalne nagrobki z I połowy XIX w¹².

Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. N. M. P. w Krynkach realizuje obecnie I etap projektu pn. Wymiana pokrycia dachowego – obejmująca nawę główną oraz kaplicę południową i północną kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Krynkach – kwota dofinansowania 338 200 zł.

DAWNY PRZEPIY WODNY

Innym bardzo ciekawym miejscem jest **dawny przepływ wodny**. Ta kamienna zapora na rzece Kamiennej powstała w 1840r. w stylu klasycystycznym.

¹²za: <http://www.brody.info.pl/zabytki.html>

Zdjęcie 23: Zabytkowy przelew wodny w Brodach – fot. Urząd Gminy Brody

Niegdyś służył do spiętrzania wód rzeki napędzając urządzenia walcowni i zakładu hutniczego w Brodach. Jaz po dziś dzień jest w świetnym stanie architektonicznym i malowniczo wkomponowanym we współczesną tamę. Obiekt ten stanowi nieodłączny element gminy i dlatego znalazł się w jej herbie. Część zabytkowej tamy przypomina o wielkim budowniczym Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, - księdzu Stanisławie Staszicu, który w 1816 r. objął stanowisko Generalnego Dyrektora Przemysłu i Kunsztów w Królestwie Kongresowym. Choć zachowany fragment posiada charakter reliktowy jest on także istotnym zabytkiem z punktu widzenia techniki ponieważ:

- zrekonstruowane fragmenty wykonane zostały z zachowaniem oryginalnych wymiarów i konstrukcji,
- do budowy użyto ciosów kamiennych dawnej budowli.

Element składa się z prawego przyczółka, czterech filarów oraz progów przelewowych. Przyczółek i filary zespojono górą sklepieniem koszowym. Kamienny podwyższony próg jazu ma brzegi przelewowe o kształtach opływowych. Wypad poniżej progu wykonany jest w formie niecki do niszczenia energii. Filary od strony wody dolnej przyzdobione są półkolumnami zwężającymi się do góry. Obiekt ten również został uznany jak zabytek i w Rejestrze Zabytków zajmuje on 3 pozycje według starego nazewnictwa tj.:

- urządzenie wodne na rzece Kamiennej 317 z 1.12.1956 r.
- tama 176 z 15.06.1967 r.
- przepust 176 z 15.06.1967 r.

Biorąc zaś pod uwagę nową numerację całość odnajdziemy pod numerem A.801/1-2.

DOM ZARZĄDU DAWNEJ WALCOWNI I PUDLINGARNI

Na liście zabytków figurują jeszcze dom zarządu dawnej walcowni i pudlingarni. Znajduje się w pobliżu Urzędu Gminy w Brodach i zwany jest także budynkiem klasycystycznym z 1840 roku.

Zdjęcie 24: Budynek klasycystyczny z 1840 roku w Brodach –
fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

MODRZEWIOWY DOM W BRODACH

Kolejnym zabytkiem tej gminy jest **Modrzewiowy Dom w Brodach**. Według Rejestru Zabytków znajdował się pierwotnie pod numerem 1181 z 16.05.1994 r. aktualnie pod A.803. Willa powstała około 1910 roku. Na nietuzinkową aurę tego miejsca wpływa bliskie sąsiedztwo starych drzew, które otaczają budynek z każdej strony. Sam dom jest bogato zdobiony. Natomiast w środku zachowały się ciekawe gipsatury.

Zdjęcie 25: Modrzewiowy Dom w Brodach – fot. Urząd Gminy Brody

Listę obiektów zabytkowych zamyka linia kolejki wąskotorowej. Jest usytuowana w bliskim sąsiedztwie miejscowości Lipie. Jej trasa biegnie ze Starachowic do Iłży. Aktualnie linia jest uruchomiona na odcinku Starachowice – Lipie i zajmuje w Rejestrze Zabytków jednocześnie numer 1184 z 14.02.1995 oraz A.827.

Zdjęcie 26: Fragment kolejki wąskotorowej w okolicy miejscowości Lipie
fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

KRZYŻE I KAPLICZKI PRZYDROŻNE

Warto również zwrócić uwagę na charakterystyczną cechę miejscowości wchodzących w skład gminy Brody a dokładnie na występujące tu bardzo licznie kapliczki przydrożne. Tak samo często spotkać tu można także krzyże i wolno stojące figury Maryjne lub związane z wiarą katolicką. Najczęściej widoczne są koło wylotów dróg wiodących do danej osady, stoją na centralnych miejscach poszczególnych miejscowości oraz w pobliżu kościołów. Niektórzy mieszkańcy mają tego typu „zabudowę” na swoich prywatnych posesjach. W Brodach niedaleko torów i Zalewu Brodzkiego, przy starej drodze znajduje się kapliczka z 1817 roku. Każdego roku kapliczka jest odnawiana. Mimo, że stoi na uboczu mieszkańcy stale ją pielęgnują.

Zdjęcie 27: Kapliczka Chrystusa Frasobliwego w Brodach

Zdjęcie 28: Figura Chrystusa Frasobliwego w Brodach – fot. Urząd Gminy Brody

Także w Brodach znajduje się wyżej widoczna Figura Chrystusa Frasobliwego. Sporo tego typu zabytków znajduje się również w miejscowości Krynki. Wspomniana już wcześniej rzeźba św. Stanisława Biskupa obok kościoła, pochodząca najprawdopodobniej z drugiej połowy XVI w. Ponadto Figura Chrystusa Frasobliwego z XIX w., kapliczka św. Jana Napomucena datowana na początek XIX w., kapliczka w Krynkach z 1904 r. przedstawiająca Matkę Boską, która została ustawiona w 50-tą rocznicę dogmatu o niepokalanym poczęciu Najświętszej Maryi Panny.

Zdjęcie 29 :Figura Chrystusa Frasobliwego, Zdjęcie 30: Figura św. Stanisława Biskupa w Krynkach – fot. GRACZKOWSKI DATAcje Spółka z o.o.

Równie znana i widoczna jest kapliczka św. Jana Nepomucena w Lubieni , kapliczka w Lipiu z 1849 postawiona w dobie panowania epidemii cholery oraz kapliczka z 1912 roku w Stykowie.

Zdjęcie 31: Kapliczka w Stykowie

Zdjęcie 32: Kapliczka w Lipiu- fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

W gminie Brody należy także zwrócić uwagę na **młyny** napędzane przez koła **wodne**. Postawione najczęściej przy stawach powstałych ze spiętrzenia wód mniejszych rzek. Choć

dawno przestały mleć ziarno, to w niektórych zachowały się jeszcze mechanizmy przemiałowe. Do dziś zachowały się cztery stare młyny: w **Stykwie**, **Młynku**, **Stawie Kunowskim** oraz w **Brodach**.

Zdjęcie 33: Jeden z dawnych młynów w Młynku
fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

I.2.4 Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Brody

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) formami ochrony przyrody są:

1. parki narodowe;
2. rezerваты przyrody;
3. parki krajobrazowe;
4. obszary chronionego krajobrazu;
5. obszary NATURA 2000;
6. pomniki przyrody;
7. stanowiska dokumentacyjne;
8. użytki ekologiczne;
9. zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
10. ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej¹³

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej (OChKDK) położony jest w północnej części województwa na terenie gmin: Brody Iłżeckie, Kunów, Bałtów, Bodzechów oraz w częściach gmin: Waśniów, Wąchock, Mirzec, Suchedniów, Skarżysko Kościelne. Zajmuje on powierzchnię 73 376 ha, granicząc od północy z województwem mazowieckim. Obszar ten posiada silnie zróżnicowaną i bogatą roślinność. Związane jest to z dużym urozmaiceniem podłoża skalnego, rzeźby, gleb, a także działalnością ludzką. Siedliska oligotroficzne występują na terenach piaszczysto-ilastych pokrytych osadami plejstoceniowymi. Są to świeże bory sosnowe i bory mieszane występujące w Lasach Iłżeckich.

Obszar specjalnej Ochrony Siedlisk (SOO) PLH 260039 – Wzgórza Kunowskie

Siedlisko położone jest w obrębie Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej na granicy czterech mezoregionów: Płaskowyżu Suchedniowskiego, Gór Świętokrzyskich, Wyżyny Sandomierskiej oraz Przedgórze Iłżeckiego. W konfiguracji terenu dominującymi elementami są szerokie, łagodne garby i wierzchowiny, które przeważają na obszarze, oraz płaskodenne doliny rzeczne. Ostoja leży na obrzeżeniu mezozoicznym paleozoicznego trzonu Gór Świętokrzyskich, na zboczach dolin rzecznych występują piaskowce, wapienie triasowe

¹³ Uchwała Nr XXXII/566/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 czerwca 2013r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego dotyczącej wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej

i jurajskie, przykryte utworami czwartorzędowymi, gliną zwałową i piaskami bądź miejscami grubą pokrywą lessową. Grubsza pokrywa lessowa występuje w południowo-wschodniej części obszaru. Występują tu liczne odsłonięcia skalne, a wśród nich nieczynne kamieniołomy dolomitu w Dołach Opacich i piaskowca w Dołach Biskupich, a także kamieniołomy piaskowców triasowych i jurajskich oraz dolomitów dewońskich i wapiennych. Zbocza dolin rzecznych są często silnie rozczłonkowane wąwozami lessowymi i jarami oraz noszą ślady zjawisk krasowych. Na obszarze dwóch najatrakcyjniejszych wąwozów koło Kunowa zaprojektowano rezerваты przyrody "Bukowska Góra" i "Udziców". Zbocza dolin często są bardzo wysokie i strome. Obszar leży w obrębie zlewni rzeki Kamiennej, lewobrzeżnego dopływu Wisły. Największym dopływem Kamiennej jest Świślina z dopływem Pokrzywianki i Psarki oraz z szeregiem bezimiennych cieków. Naturalnych zbiorników wodnych jest niewiele. Tworzą się one głównie w dolinach rzecznych i nie posiadają dużej powierzchni. W miejscowości Wióry koło Dołów Biskupich utworzono rozległy zbiornik retencyjny. Największym kompleksem leśnym jest Las Krynecki z wieloma malowniczymi dolinkami rzecznych. Zawiera także naturalne odsłonięcia piaskowców dolno-triasowych występujących w formie monumentalnych bloków objętych ochroną rezerwatową. W Dolinie Kamiennej przebiegał niegdyś Staropolski Okręg Przemysłowy. Przez obszar prowadzą atrakcyjne trasy turystyczne piesze i autokarowe w kierunku Nowej Słupi, Bodzentyna i Świętej Katarzyny. Popularną formą wypoczynku jest turystyka wędrowna, wykorzystująca istniejące szlaki turystyczne. Wędrując nimi, podziwiać można piękne krajobrazy, liczne pomniki przyrody i kultury. Całkowita powierzchnia tego siedliska wynosi 2 114,24 ha. Wartość przyrodnicza i znaczenie Doliny Kamiennej wraz z dopływami, a zwłaszcza rzeką Świśliną stanowi ważny korytarz ekologiczny o randze ogólnokrajowej. Ogółem stwierdzono tu występowanie 11 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących łącznie ponad 34 % obszaru. Do najcenniejszych należą murawy kserotermiczne położone na zboczach dolin rzecznych, na ścianach wąwozów i skarpach sródpolnych, łąki o różnym stopniu wilgotności oraz starorzecza. Na różnego typu murawach kserotermicznych występuje wiele rzadkich i zagrożonych w skali kraju gatunków, np. liczne populacje wisienka stepowa, a także pięciornik skalny, goryczka krzyżowa, powojnik prosty, zaraza wielka. Stwierdzono występowanie jednego gatunku z II załącznika Dyrektywy Siedliskowej – dzwonecznik wonny. W Ostoi zlokalizowany jest także szereg rozproszonych grądów, występujących głównie na zboczach dolin rzecznych, a także w obrębie często głębokich wąwozów lessowych. W dolinach rzecznych spotyka się płaty

łągów, głównie wierzbowych, wierzbowo-topolowych i olszowych. Niewielkie powierzchnie zajmują także murawy napiaskowe. Teren posiada także znaczne walory krajobrazowe.

Ostoja jest ważna zwłaszcza dla zachowania następujących siedlisk: dobrze zachowanych w skali kraju muraw kserotermicznych, z wieloma rzadkimi gatunkami, płątów łąk, zwłaszcza świeżych, ekstensywnie użytkowanych, fragmentów łąk trzęślicowych, oraz fragmentów zbiorowisk łągowych oraz łągów. Ostoja Wzgórza Kunowskie ma bardzo duże znaczenie dla zachowania gatunków motyli z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG związanych ze środowiskiem wilgotnych łąk: czerwończyk fioletek i modraszka telejus. Obydwa gatunki mają na terenie omawianej ostoji silne populacje występujące na dobrze zachowanych siedliskach. Stanowisko modraszki telejusa zabezpiecza ciągłość występowania tego gatunku w Dolinie rzeki Kamiennej i chroni gatunek występujący na granicy zasięgu. Natomiast dla czerwończyka fioletka Ostoja ta stanowi jedyne w promieniu kilkudziesięciu kilometrów miejsce występowania. Organizmy z tego załącznika stanowią w tej ostoji także znaczącą grupę: bóbr europejski, wydra, traszka grzebieniasta, kumak nizinny, minóg strumieniowy, minóg ukraiński, brzanka, trzepla zielona, czerwończyk nieparek i pachnica dębowa¹⁴.

Natura 2000 Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk (SOO) PLH 260038

Uroczyska Lasów Starachowickich

Ostoja stanowi część rozległego kompleksu leśnego na Przedgórzu Iłżeckim tzw. Puszczy Iłżeckiej nazywanej też Lasami Starachowickimi. Zlokalizowana jest w jej północno-wschodniej części i poprzecinana jest licznymi strumieniami. Ostoja obejmuje także obszar źródłkowy rzeki Małaszyniec. Dominują tu siedliska borowe z sosną oraz domieszką jodły, dęba, modrzewia i buka. W runie spotkać można wiele gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych. Powierzchnia tego obszaru wynosi 2 386,32 ha. Ich wartość przyrodnicza jest nie do przecenienia. Uroczyska Lasów Starachowickich zabezpieczają duże kompleksy wyżynnego jodłowego boru mieszanego, uznawanego za zbiorowisko endemiczne Polski, występujące jedynie w Górach Świętokrzyskich i na Roztoczu. Ponadto znajdują się tutaj rozległe płaty fitocenozy łąkowej nawiązującej do ciepłych łągów na lessach. Mimo, iż ostoja ta położona jest na przedpolu Gór Świętokrzyskich to znajduje się tutaj wiele gatunków górskich. Odnotowano tu tylko 1 gatunek - trzepla zielona z załącznika II Dyrektywy¹⁵.

¹⁴ <http://www.natura2000.tbop.org.pl/node/53>

¹⁵ <http://www.natura2000.tbop.org.pl/node/50>

Niewątpliwie bardzo istotnym walorem turystyczno – krajobrazowym są znajdujące się na terenie gminy rezerwaty.

Rezerwat „Rosochacz”

Rezerwat "Rosochacz" położony jest w pobliżu miejscowości Lubienia, na skraju lasu, przy trasie Starachowice - Lubienia. Rosnące przy trasie pomnikowe drzewa tworzą coś na kształt bramy wejściowej do rezerwatu. Obejmuje on lasy obszaru rzeczki Świętojanki. Obszar ten jest trudno dostępny ze względu na bagniste podłoże lasu, które stanowi jednocześnie enklawę cennej flory i fauny Lasów Iłżeckich. Przebiega tędy ok. dwukilometrowa ścieżka dydaktyczna, przy której możemy poznawać interesujące i chronione gatunki roślin. W tym celu wybudowano tam specjalne pomosty do obserwacji. Rośnie tu m. in. wawrzynek wilczelyko, cis, rosiczka okrągłolistna, widłak jałowcowaty, widłak wroniec, lilia złotogłów, podkolan biały, starzec Fuchsa. Dla rezerwatu „Rosochacz” obowiązuje plan ochrony¹⁶.

Zdjęcie 34: Rezerwat „Rosochacz” – fot. Urząd Gminy Brody

„Skały w Krynkach”

Rezerwat "Skały w Krynkach" otrzymał miano rezerwatu dzięki fragmentowi lasu na stoku Doliny Kamiennej w pobliżu Zalewu Brodzkiego na południe od miejscowości Krynki Małe.

¹⁶ ROZPORZĄDZENIE Nr 57/2002 WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO z dnia 18 listopada 2002r. w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody: Dalejów, Kamień Michniowski, Barania Góra, Świnia Góra, Bukowa Góra, Góra Sieradowska, Małe Gołoborze, Szczytniak, Oleszno, Gaj, Lisiny Bodzechowskie, Modrzewie, Ulów, Ługi, Skały w Krynkach, Rosochacz, Ciehostowice, Cisów, Radomice, Zielonka, Grabowiec, Góra Jeleniowska, Zamczysko, Polana Polichno, Lubcza, Wroni Dół, Kamienne Kręgi, Perzowa Góra, Skałki Piekło pod Nieklaniem, Góra Żakowa. (Dziennik Urzędowy Województwa Świętokrzyskiego 2012, nr 165, poz. 2057 z późn. zm.)

Zdjęcie 35: Rezerwat „Skały w Krynkach” fot. Urząd Gminy Brody

Celem ochrony jest ochrona i zachowanie monumentalnych bloków piaskowca dolnotriasowego. Niektóre skały swoim kształtem przypominają okapy, ambony lub wielkie grzyby. Osady powstawały na dnie koryta rzeki, o czym świadczy ich uziarnienie i warstwowania przekątne. Interesujący jest fakt, że niedaleko od rezerwatu, w Krynkach znajduje się odsłonięcie skał powstałych w podobnym okresie, lecz w środowisku morskim (zobacz: ściana skalna w Krynkach). W skraju rezerwatu można odnaleźć także mroczny wąwóz z pionowymi, wysokimi ścianami skalnymi sięgającymi 10 m. Dla Rezerwatu „Skały w Krynkach” obowiązuje plan ochrony¹⁷.

„Skały pod Adamowem”

Kolejny Rezerwat nazywa się "Skały pod Adamowem" i obowiązuje dla niego plan ochrony¹⁸. Obejmuje swym zasięgiem piaskowce dolnotriasowe występujące na stoku doliny strumyka Ruśnia. Rozłożone na przestrzeni tysięcy lat procesy wietrzenia podobnie jak w

¹⁷ ROZPORZĄDZENIE Nr 57/2002 WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO z dnia 18 listopada 2002r. w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody: Dalejów, Kamień Michniowski, Barania Góra, Świnia Góra, Bukowa Góra, Góra Sieradowska, Małe Gołoborze, Szczytniak, Oleszno, Gaj, Lisiny Bodzechowskie, Modrzewie, Ulów, Ługi, Skały w Krynkach, Rosochacz, Ciehostowice, Cisów, Radomice, Zielonka, Grabowiec, Góra Jeleniowska, Zamczysko, Polana Polichno, Lubcza, Wroni Dół, Kamienne Kręgi, Perzowa Góra, Skalki Piekło pod Nieklaniem, Góra Żakowa. (Dziennik Urzędowy Województwa Świętokrzyskiego 2012, nr 165, poz. 2057 z późn. zm.)

¹⁸ ROZPORZĄDZENIE Nr 56/2002 WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO z dnia 18 listopada 2002r. w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody: Skały pod Adamowem, Barcza, Pieczyńska (Dziennik Urzędowy Województwa Świętokrzyskiego 2012, nr 165, poz. 2057 z późn. zm.)

przypadku skał w Krynkach nadały im bardzo nietypowe. Widoczne i liczne są drobne urzeźbienia powierzchni skał w postaci głębokich owalnych wgłębień przedzielonych koronkowymi żeberkami. Można tu też podziwiać rośliny porastające skały takie jak paprotka zwyczajna, zanokcica skalna, rojnik pospolity. Specyficzny mikroklimat powierzchni skał sprzyja także licznym porostom i mchom. Warto zwrócić uwagę na drzewostan rosnący na północ od ciągu skał. Mimo, że od dawna prowadzono tu wyrąb drzew, to malownicze położenie oraz sentyment do tego miejsca kolejnych pokoleń leśników sprawiły, że zachował się ponad stuletni bór sosnowo dębowy z domieszką brzozy¹⁹.

Zdjęcie 36: Rezerwat „Skały pod Adamowem” – fot. Urząd Gminy Brody

Wszystko to pozwala stwierdzić, że lasy są bez wątpienia dużym walorem krajobrazowym tej gminy. Porastają bardzo znaczący procent całej jej powierzchni. Na ich przeważającym obszarze występują drzewostany sosnowe, które w wyznaczonych miejscach zaliczono do tzw. lasów ochronnych. Obok borów sosnowych w zagłębieniach terenowych występują łągi, bory wilgotne i bagienne oraz torfowiska. W lasach dominującą rolę odgrywają takie gatunki drzew jak: sosna, brzoza, dąb szypułkowy. Tutejsze zwarte kompleksy leśne stanowią prawdziwy raj dla amatorów grzybobrania.

W planie jest również powstanie rezerwatu geologicznego o nazwie „Zapadnie Doły” koło Klepaczy, gdzie natrafić można na: ślepą dolinę, uwale i ponory krasowe. Można też cofnąć się do przeszłości zwiedzając pozostałości dawnych kopalni (głębinowych, odkrywkowych, szybików i innej przemysłowej infrastruktury).

¹⁹ za: <http://www.ekonatura.org.pl/index.php/gmina-brody?showall=&start=2>

POMNIKI PRZYRODY

Na terenie gminy Brody poza rezerwatami przyrody znajduje się 8 pomników przyrody. Pierwszy z nich to „**Skąły w Rudzie**”. Występują tu liczne bloki skalne o bardzo zróżnicowanych gabarytach pochodzenia dolnotriasowego. Do najbardziej frapujących zaliczyć można basztę, której cechami charakterystycznymi są wysokie, pionowe ściany oraz znajdujące się nieopodal, kilkumetrowe urwisko z półką skalną i niszą u podstawy. Wszystkie skały posiadają niebanalną formę i zachwycające barwy. Stanowią interesujące podłoże dla rozwoju tutejszej flory – mchów i porostów. Konstrukcja niektórych kamieni uległa degradacji w skutek wietrzenia, co przyczyniło się do ich obalenia i utworzenia niesamowitych aranżacji przestrzennych. Oko wędrowca może przykuć paprotka zwyczajna ukryta wśród skał oraz porastające ziemię konwalie majowe i kokoryczki wonne. Rosnące tu drzewa również chcą być w centrum uwagi więc przyjmują coraz to ciekawsze formy. Takim przykładem jest brzoza, z korzenia której wyrastają cztery pnie, czy też okazało skędzierzawione sosny. Odnaleźć tu można także dwa dęby, które swoimi korzeniami próbują „przełamać” na pół skałę, którą porastają od lat.

Kolejnym pomnikiem przyrody jest **ściana skalna w Krynkach** znana także pod nazwą „Stok”. W jego skład zalicza się nieczynny kamieniołom oraz źródło na skarpie Doliny Kamiennej w miejscowości Krynki. Warto zwrócić uwagę na to, że na powierzchni piaskowca, utrwalone zostały zmarszczki falowe i ślady organizmów dennych, powstałe w strefie przybrzeżnej mezozoicznego morza²⁰.

Także **Młynek** może pochwalić się jednym pomnikiem przyrody. **Kamieniołom** znajduje się na zalesionym zboczu nad rzeką Świętojanką. Został utworzony ze względu na ciekawą formę geologiczną. Wyodrębnić tu można 8 warstw skalnych. Każda z nich ma inny skład, kolor i fakturę. Widoczne są też pozostałości osadowe jury.

Trzy buki w Lubieni zostały objęte ochroną ze względu na swój sędziwy wiek oraz kolosalne rozmiary. Na wysokości 1,3 m obwód tych drzew wynosi prawie 4 m. Swoją wysokością deklasują pozostałych drzewnych towarzyszy gdyż osiągają prawie 35 metrów.

Dwa kolejne pomniki przyrody występują w msc. Gębice – daglezwia zielona (nr rej. 380) oraz w obrębie Lubienia – dąb szypułkowy (nr rej. 767).

²⁰ <http://www.brody.info.pl/rezerwaty.html>

I.2.5 Rolnictwo

Ogólna powierzchnia użytków rolnych w gminie Brody wynosi 3 725 ha, co stanowi 23,09 % ogólnej powierzchni gminy²¹

Tabela 14: Użytkowanie gruntów - wg stanu na dzień 31.12.2013 r.

Powierzchnia Ogółem (w ha)	Użytki rolne (w ha)						Nieużytki rolne (w ha)
	I klasa	II klasa	III klasa	IV klasa	V klasa	VI klasa	
3741	0	0	148	1267	1449	830	47

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Najwięcej użytków rolnych pojawia się na terenach IV, V i VI klasy. III klasa to przede wszystkim lessy. Natomiast gleby klasy I i II w ogóle nie występują. Gleby określa się jako średnio przydatne dla produkcji rolnej. Nadają się pod uprawę pszenicy, żyta bądź warzyw pastewnych. Nie sprzyjają rozwojowi rolnictwa z uwagi na słabą jakość bonitacyjną.²²

Tabela 15: Gospodarstwa powyżej 1 ha przeliczeniowego z podziałem na sołectwa na terenie Gminy Brody

L.p.	Sołectwo	Ilość gospodarstw	Powierzchnia ogólna w ha	Średnia powierzchnia gospodarstw
1	Adamów	79	143,6889	1,8188
2	Bór Kunowski	56	114,9706	2,0530
3	Brody	176	361,9157	2,0563
4	Budy Brodzkie	36	75,8078	2,1058
5	Dziurów	64	120,0226	1,8754
6	Jabłonna	61	130,6642	2,1420
7	Krynki	226	391,5149	1,7324
8	Kuczów	104	176,0029	1,6923
9	Lipie	67	193,1858	2,8834
10	Lubienia	153	332,6903	2,1744
11	Młynek	102	228,9751	2,2449
12	Przymiarki	46	85,5496	1,8598
13	Ruda	73	136,3817	1,8682
14	Rudnik	60	87,0278	1,4505
15	Staw Kunowski	118	289,2102	2,4509
16	Styków	73	125,4645	1,7187

Źródło: dane z Urzędu Gminy Brody

²¹ dane z POŚ, s. 49.

²² dane z POS, s.50.

Najwięcej gospodarstw znajduje się w miejscowościach: Krynki, Brody i Lubienia. Natomiast do miejscowości najbardziej ubogich w rolnictwo należą: Budy Brodzkie i Przymiarki. Dla porównania, w Krynkach liczba gospodarstw wynosi 226 natomiast w Budach Brodzkich znajduje się tylko 36 gospodarstw rolnych.

I.2.6 Tereny inwestycyjne

Gmina Brody dysponuje wieloma potencjalnymi terenami inwestycyjnymi. Część z nich ma już określone przeznaczenie w Planie Zagospodarowania Przestrzennego. Najwięcej tego typu terenów znajduje się w miejscowości Brody oraz Krynki. Szczegółowy wykaz działek przedstawia tabela poniżej.

Tabela 16: Potencjalne tereny inwestycyjne w Gminie Brody

Potencjalne tereny inwestycyjne - własność Gminy Brody - stan na 31.12.2013r.			
Lokalizacja	Nr działki	Powierzchnia w ha	Przeznaczenie w Planie Zagospodarowania Przestrzennego
Adamów	430/5	0,2426	R – tereny rolne
Bór Kunowski	400/1	0,2080	Brak planu miejscowego
Bór Kunowski	401/2	0,2045	- ‘ -
Bór Kunowski	398/3	0,2371	- ‘ -
Bór Kunowski	398/4	0,3000	- ‘ -
Brody	978/2	0,4800	19.MNe/RM - teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej ekstensywnej i zabudowy zagrodowej
Brody	629	0,1600	21.MNe/RM - teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej ekstensywnej i zabudowy zagrodowej
Brody	1406/42	0,3538	32.MN/U – teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług nieuciążliwych
Brody	1406/10	0,4857	32.MN/U – teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług nieuciążliwych
Brody	50/16	0,3100	12.Ks - tereny parkingów

Brody	50/33	0,0984	12.Ks – tereny parkingów
Brody	453	1,1600	R – tereny rolnicze
Brody	452/1	0,4900	R – tereny rolnicze
Brody	409/1	0,1200	3.W – tereny obsługi systemu wodociągowego
Krynki	318/9	1,2300	1.UPc – tereny usług publicznych i centrotwórczych, 3. MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, 1.KP – tereny placów publicznych , 6.KDD – droga dojazdowa
Krynki	323/9	0,2200	5. MN - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
Krynki	373/2	1,0110	1.UP – tereny usług publicznych, 3.MN/U - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług nieuciążliwych
Krynki	532/3	0,1300	17.KDD - droga dojazdowa, 3.K – tereny obsługi systemu kanalizacyjnego
Krynki	532/10	0,1972	1.KDGP – tereny drogi ogólnej ruchu przyspieszonego
Krynki	583/2	0,6308	1.KDGP – tereny drogi ogólnej ruchu przyspieszonego, 17.KDD - droga dojazdowa
Krynki	1100	0,3000	1.KDGP – tereny drogi ogólnej ruchu przyspieszonego
Krynki	1234	0,7300	ZL – tereny lasów
Ruda	146/5	6,5628	R/ZL – tereny do zalesień, 6.Ks , 7.KS - tereny parkingów
Ruda	607/1	0,8200	ZN – tereny zieleni naturalnej
Kuczów	274/4	2,2310	Brak planu miejscowego
Lipie	113/3	1,000	- ‘ -

Lipie	113/4	1,4200	- ' -
Lipie	342	0,3400	- ' -
Lubienia	718	0,5500	- ' -
Młynek	1091/1	1,4000	- ' -
Rudnik	27/1	0,3700	Brak planu miejscowego
Rudnik	28/1	0,4000	- ' -
Rudnik	23/1	0,3400	- ' -
Rudnik	74/2	0,1800	- ' -
Rudnik	74/3	0,9000	- ' -
Staw Kunowski	938	0,5400	- ' -
Staw Kunowski	881/4	0,8662	- ' -
Styków	3/9	10,3708	- ' -
Styków	174/12	8,5000	- ' -
Styków	2/8	0,2647	- ' -
Styków	2/9	2,0253	- ' -

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

I.3.Sfera społeczna

I.3.1 Struktura ludności

Teren gminy Brody zamieszkuje 11099 osób (dane na dzień 31.12.2013r.).

Tabela 17: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy w latach 2011- 2013 r. stan na 31.12.2013

Miejscowość	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013
ADAMÓW	952	965	978
BRODY	1699	1702	1698
BUDY BRODZKIE	157	154	145
BÓR KUNOWSKI	197	200	204
DZIURÓW	917	926	924
JABŁONNA	364	362	368
KRYNKI	1252	1242	1228
KUCZÓW	984	982	974
LIPIE	514	512	516
LUBIENIA	1058	1065	1060
MŁYNEK	924	933	926
RUDA	638	646	657
RUDNIK	321	319	320
STAW KUNOWSKI	340	341	342
STYKÓW	759	764	759
Razem	11076	11113	11099

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Tabela 18: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy – stan na 07.01.2014r.

Miejscowość	Rok 2013	Kobiety	Mężczyźni
ADAMÓW	985	504	481
BRODY	1695	881	814

BUDY BRODZKIE	145	71	74
BÓR KUNOWSKI	204	93	111
DZIURÓW	924	481	443
JABŁONNA	369	191	178
KRYNKI	1227	638	589
KUCZÓW	970	495	475
LIPIE	517	261	256
LUBIENIA	1056	514	542
MŁYNEK	924	481	443
RUDA	657	326	331
RUDNIK	320	162	158
STAW KUNOWSKI	342	182	160
STYKÓW	757	397	360
Razem	11092	5677	5415

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Tabela 19: Urodzenia i zgony w latach 2011-2013.

Miejscowość	2011		różnica	2012		różnica	2013		różnica
	urodzenia	zgony		urodzenia	zgony		urodzenia	zgony	
ADAMÓW	9	7	+2	7	6	+1	12	1	+11
BRODY	11	17	-6	16	16	0	12	19	-7
BUDY BRODZKIE	2	0	+2	2	4	-2	1	5	-4
BÓR KUNOWSKI	0	2	-2	2	5	-3	3	2	+1
DZIURÓW	10	9	+1	14	7	+7	8	10	-2
JABŁONNA	6	3	+3	1	2	-1	3	1	+2
KRYNKI	9	16	-7	11	15	-4	10	19	-9
KUCZÓW	9	12	-3	2	6	-4	12	12	0
LIPIE	7	9	-2	4	2	+2	3	3	0
LUBIENIA	11	8	+3	14	10	+4	6	8	-2
MŁYNEK	13	8	+5	11	5	-6	6	11	-5
RUDA	6	11	-5	7	2	+5	9	5	+4
RUDNIK	3	8	-5	1	5	-4	6	3	+3
STAW KUNOWSKI	4	6	-2	1	1	0	4	3	+1
STYKÓW	8	8	0	8	7	+1	5	7	-2
Razem	108	124	-16	101	93	+8	100	109	-9

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Tabela 20: Liczba urodzeń dzieci wg płci w latach 2011-2013.

lata	2011 r.		2012 r.		2013 r.	
płeć	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy	dziewczynki	chłopcy
liczba	51	57	33	68	47	53
razem	108		101		100	

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Tabela 21: Liczba osób które zawarły związek małżeński w Gminie Brody w latach 2011- 2013 r.

Lata/ miejscowość	2011	2012	2013
Zawarte małżeństwa			
ADAMÓW	14	6	12
BRODY	15	20	12
BUDY BRODZKIE	3	2	1
BÓR KUNOWSKI	0	2	1
DZIURÓW	11	6	10
JABŁONNA	2	3	1
KRYNKI	10	9	8
KUCZÓW	15	8	7
LIPIE	4	5	6
LUBIENIA	11	15	7
MŁYNEK	11	13	9
RUDA	4	6	7
RUDNIK	0	4	2
STAW KUNOWSKI	5	3	0
STYKÓW	4	8	7
Razem	109	110	90

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Przyrost naturalny w ostatnich okresach sprawozdawczych przyjął wartości ujemne, co wynika z większej liczby zgonów niż urodzeń. Analizując strukturę płci zauważa się niewielką dominację kobiet nad mężczyznami, które stanowią 51,18% ogólnej liczby mieszkańców.

Porównując dane dotyczące liczby mieszkańców w latach 2011-2013 zauważyć można nieznaczny spadek całkowitej liczby mieszkańców tej gminy ostatnim roku. Sytuacja taka spowodowana może być stale zmniejszającym się przyrostem naturalnym, ale także migracją mieszkańców gminy do innych ośrodków miejskich w poszukiwaniu pracy. Dodatkowo młodzi ludzie wchodzący w okres produkcyjny wybierają naukę poza domem (w gminie nie ma filii ośrodka kształcenia wyższego), co powoduje również, iż mniejszy ich

odsetek wraca do swoich rodzinnych miejscowości po zakończonym kształceniu. Co więcej, ludzie rozpoczynający dorosłe życie w pogoni za pieniędzmi, sukcesem i karierą nie spieszą się z zakładaniem rodziny. Efektem czego jest ograniczona i niska liczba urodzeń. Problem demograficzny jawi się jako jedno z głównych zagrożeń dla rozwoju gminy.

GMINA BRODY
statystyka mieszkańców wg wieku
z podziałem na miejscowości

stan na dzień 29.04.2014 r.

		> 6	7-16	17-60	61 <
1.	Adamów	67	108	602	199
2.	Brody	90	163	1070	373
3.	Budy Brodzkie	10	16	80	39
4.	Bór Kunowski	15	22	112	55
5.	Dziurów	60	114	568	178
6.	Jabłonna	28	40	215	85
7.	Krynki	76	111	767	272
8.	Kuczów	59	96	613	203
9.	Lipie	34	67	324	89
10.	Lubienia	66	77	667	237
11.	Młynek	59	87	589	192
12.	Ruda	55	82	395	121
13.	Rudnik	19	23	216	58
14.	Staw Kunowski	22	36	199	82
15.	Styków	40	65	480	170
RAZEM		700	1107	6897	2353

I.3.2 Bezrobocie

Najważniejszymi przyczynami bezrobocia na terenie Gminy Brody są:

- likwidacja zakładów pracy,
- zbyt mała przedsiębiorczość mieszkańców, małe chęci do zakładania własnych firm co jest spowodowane m.in. brakiem środków finansowych na uruchomienie działalności,
- światowy kryzys, którego skutki dotyczą także Polskę i Powiat Starachowicki oraz gminę Brody
- nieopłacalność produkcji rolnej (małe gospodarstwa, brak rynków zbytu),

- mała motywacja do pracy - przeświadczenie o jej nieopłacalności, zbyt rozbudowany system świadczeń socjalnych.

Tabela 22: Liczba rodzin i osób korzystających ze wsparcia GOPS z tytułu bezrobocia.

Wyszczególnienie	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Bezrobocie	247	755	267	844	316	980

Źródło: dane GOPS w Brodach

Bezrobotni są najbardziej liczną grupą korzystającą ze wsparcia pomocy społecznej w gminie Brody. Jak widać sytuacja z roku na rok jest coraz trudniejsza gdyż liczba osób potrzebująca pomocy stale rośnie.

Tabela 23 : Stan bezrobocia na terenie Gminy Brody na koniec 2011, 2012 i 2013 roku

stan bezrobocia na dzień	ogółem bezrobotni	w tym kobiety	zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	z prawem do zasiłku	w wieku 18-44 lata	pozostający bez pracy powyżej 12 m-cy
31.12.2011	890	450	21	260	Brak danych	443
31.12.2012	957	418	33	185	Brak danych	472
31.12.2013	976	437	34	128	Brak danych	526

Źródło: dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Starachowicach

Jak wynika z powyższej tabeli liczba bezrobotnych w latach 2011-2013 z roku na rok sukcesywnie się zwiększała. W roku 2012 o 29 osób a w roku 2013 o kolejne 54 osoby. Analiza wyników:

1. Sytuacja kobiet:

W 2011 r. kobiety stanowiły 50,56% ogółu bezrobotnych, procent ten zmniejszył się w 2012 r. do 43,67%. Natomiast udział bezrobotnych kobiet na koniec 2013 r. wyniósł 44,7%.

2. Osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy:

W 2011 r. % ten wynosił 2,35. W kolejnych latach zwiększył się do 3,44% w 2012 i 3,48% w 2013 roku.

3. Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku:

W 2013 r. zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku względem poprzednich lat. W 2013 r. wyniosła ona 13,11% ogółu zarejestrowanych, zaś w latach poprzednich 2012 r. – 19,33% a w 2011 r. – 29,21%.

4. Osoby pozostaje bez pracy od ponad 12 miesięcy:

Najwyższy % zarejestrowanych bezrobotnych w tej kategorii zanotowano w 2013 r. Sięgnął on 53,89%. Wcześniej wskaźnik ten nie przekraczał 50%.

Tabela 24: Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Gminie Brody w latach 2011-2013

Nazwa kategorii	2011	2012	2013
Do 25 roku życia	159	192	176
Długotrwale bezrobotne	443	472	526
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	X	X	X
Powyżej 50 lat	190	200	246
Bez kwalifikacji zawodowych	228	216	235
Bez doświadczenia zawodowego	146	169	159
Bez wykształcenia średniego	543	591	601
Samotnie wychowujące co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia	69	63	67
Które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły pracy	7	6	11
Niepełnosprawni	39	51	43
Po zakończeniu kontraktu socjalnego	0	0	0

Zródło: dane Powiatowego Urzędu Pracy w Starachowicach

Z danych wynika, że w najgorszej sytuacji znajdują się osoby nieposiadające średniego wykształcenia. Ich liczba stale rośnie od 543 osób w 2011 do 601 w roku 2013. Ewidentnie wynika z tego, że osoby bez odpowiedniego wykształcenia lub „fachu” w rękach nie mogą liczyć na wiele ofert pracy. Drugą grupę szczególnie zagrożoną na rynku pracy są te osoby, które pozostają długotrwale bezrobotne. W roku 2011 były to 443 osoby, w 2012 liczba ta wyniosła 472 osoby a w 2013 aż 526 bezrobotnych. Wniosek- coraz trudniej jest wrócić do pracy po długiej przerwie. Z czasem zanika wiele umiejętności a niewiele firm chce

pracownika, który musi zacząć od podstaw. Według statystyk także sytuacja osób po 50 roku życia jest mało ciekawa. W tej grupie każdego roku przybywa coraz więcej bezrobotnych. W roku 2011 było ich 190, rok później 200 a na koniec 2013 roku wyniosła 246 osób. Taka sytuacja nie powinna mieć miejsca jednak dzisiejszy rynek pracy nie pozostawia złudzeń, że ten proces będzie się pogłębiał jeśli nie zostaną podjęte odpowiednie działania.

I.3.3 Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej: GOPS) realizuje w gminie zadania pomocy społecznej, której celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki i możliwości. W zakresie pomocy społecznej GOPS realizuje zadania zlecone oraz własne o charakterze obowiązkowym na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz zadania wynikające z programów rządowych poprzez świadczenie pracy socjalnej, przyznawanie i wypłacanie świadczeń w formie pieniężnej, świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz kierowanie osób wymagających stałej, całodobowej opieki do domów pomocy społecznej. Realizuje on także zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, o dodatkach mieszkaniowych, o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Brak wystarczających środków do życia staje się znaczącym problemem społecznym na terenie gminy Brody. Z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu ubóstwa skorzystało:

Tabela 25: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń GOPS z powodu ubóstwa w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Ubóstwo	27	44	24	38	21	38

Źródło: dane GOPS Brody

Tabela 26: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu niepełnosprawności w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Niepełnosprawność	146	281	138	251	144	246

Źródło: dane GOPS Brody

Tabela 27: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2011-2013

Wyszczególnienie	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Długotrwałą lub ciężką chorobą	88	192	87	201	98	235

Źródło: dane GOPS Brody

Tabela 28: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudności po opuszczeniu zakładów karnych, alkoholizmu, sytuacji kryzysowych i zdarzeń losowych w latach 2011 - 2013

Wyszczególnienie	2011		2012		2013	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w tym: - rodziny niepełne - rodziny wielodzietne	28	111	20	77	22	81
Trudności po opuszczeniu zakładów karnych	9	12	9	13	12	25
Alkoholizm	9	19	8	15	15	25
Zdarzenie losowe	1	3	4	10	6	14

Źródło: dane GOPS Brody

Poza bezrobociem, które jest główną przyczyną przyznawania zasiłków przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej także ludzie niepełnosprawni oraz długotrwale i ciężko chorzy stanowią dużą grupę potrzebującą wsparcia ze strony placówki. Niepokojący jest fakt, że od roku 2011 do 2013 liczba osób długotrwale lub ciężko chorych rośnie.

I.3.4 Bezpieczeństwo

Gmina Brody obsługiwana jest przez Komisariat Policji w Brodach podległy Powiatowemu Komisariatowi Policji w Starachowicach.

Jak wynika z pozyskanych danych największym problemem gminy są w szczególności kierowcy prowadzący samochód po spożyciu alkoholu. Zagrożają oni nie tylko sobie ale także innym uczestnikom ruchu drogowego oraz pieszym. Poza wypadkami i incydentami z udziałem pijanych kierowców odnotowanymi na terenie gminy Brody Policja boryka się także z kradzieżami, włamaniami oraz przemocą w rodzinie.

Tabela 29: Przeszłość stwierdzona w latach 2011-2013.

	2011	2012	2013
Zabójstwo	0	0	0
Rozboje i wymuszenia	0	1	2
Bójki i pobicia	4	1	2
Kradzieże rzeczy	32	25	14
Kradzieże z włamaniem	10	15	11
Pijani kierowcy	61	50	49
Požary	0	2	2
Przemoc w rodzinie/znęcanie	11	15	16
Inne	70	76	77

Źródło: Komisariat Policji w Brodach

Rezultatem współpracy Policji z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej jest udzielanie świadczeń socjalnych z tytułu przemocy w rodzinie.

I.3.5 Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy funkcjonuje kilka Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Są one zlokalizowane w miejscowościach:

- Krynki
- Styków
- Lubienia

OŚRODEK ZDROWIA W KRYNKACH

W Ośrodku Zdrowia w Krynkach przyjmuje 8 lekarzy: medycyny rodzinnej, chorób wewnętrznych, pediatrzy, okulista oraz ginekolog-położnik, któremu asystuje położna. Dodatkowo osoby mające wadę wymowy mogą uzyskać pomoc logopedy. Ośrodek jest również wyposażony w gabinet zabiegowy i sprzęt do badania USG. Od 2009 roku ośrodek świadczy również usługi rehabilitacyjne. W dni powszednie od godziny 18.00 do 8.00 rano dnia następnego, oraz w soboty, niedziele i święta, opiekę lekarską i pielęgniarską zapewnia Zakład Pomocy Doróżnej *PREKS* w Starachowicach.

Zdjęcie 37: Ośrodek zdrowia Krynki – fot. Urząd Gminy Brody

Gmina Brody zrealizowała w ostatnim czasie projekt pn. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy Ośrodku Zdrowia w Brodach z siedzibą w Krynkach – wartość dofinansowania wyniosła 104 309 zł.

Zdjęcie 38: Ośrodek zdrowia Styków – fot. Urząd Gminy Brody

OŚRODKI ZDROWIA W STYKOWIE I LUBIENI

Ośrodek Zdrowia w Stykowie świadczy jedynie opiekę zdrowotną w zakresie medycyny rodzinnej. Podobna sytuacja ma miejsce w Lubieni. Pomoc medyczną zapewnia lekarz medycyny rodzinnej. Warto wspomnieć, że wszystkie wymienione placówki realizują także wizyty domowe.

Zdjęcie 39: Ośrodek Zdrowia w Lubieni – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Sp. z o.o.

I.3.6 Organizacje pozarządowe i ich działalność

Na terenie Gminy Brody wg stanu na 2013 r. działa 39 formalnie zarejestrowanych organizacji: stowarzyszeń, związków sportowych, ochotniczych straży pożarnych, kół organizacji ogólnopolskich.

Tabela 30: Lista zarejestrowanych organizacji pozarządowych

l.p.	Nazwa organizacji:	Siedziba, adres, KRS lub inny rejestr
1	Stowarzyszenie Sportowe KAMIENNA	Brody, ul. Starachowicka 9 27-230 Brody Tel/fax: 041-271 16 71 KRS 0000025079
2	Stowarzyszenie Amatorska Liga Piłkarska Brody 2004	27-230 Brody ul. Starachowicka 9 Tel/fax: 041 271 16 71 KRS 0000257748
3	Ludowy Klub Biegacza „RUDNIK”	Rudnik, ul. Ostrowiecka 27 27-230 Brody KRS 0000021430 tel: 694-626-895
4	Stowarzyszenie Sportowe „Czarni Ruda”	Ruda ul. Widok 5 (lokal OSP Ruda) 27-230 Brody Ewid stow. kult. fiz. OR.III.4141 Starosta Star. Poz 27
5	Stowarzyszenie Profilaktyczno - Społeczne „RODZINA”	Brody, ul. Staszica 3 27-230 Brody Brody ul. Starachowicka 9 KRS 0000046925
6	Stowarzyszenie „Brody nad Kamienną”	27-230 Brody ul. St.Staszica 3 tel: 041 271-12-31 e-mail: ugbiuro_rady@brody.info.pl KRS 0000253010
7	Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Ziemi Świętokrzyskiej „NATURA”	27-230 Brody ul. Starachowicka 9 600 929 179 ernest.kumek@poczta.onet.pl www.ekonatura.org.pl KRS 0000250539
8	Stowarzyszenie Obywatelskie w Brodach	Brody, ul. Staszica 3 27-230 Brody KRS 0000109568
9	Stowarzyszenie Sportowe „YFC”	Krynki, ul. Kościelna 4, 27-230 Brody (0-41) 271 17 15
10	Stowarzyszenie „SAMARYTANIN” w Lubieni	Lubienia, ul. Starachowicka 67 27-230 Brody
11	Stowarzyszenie Sportowe GKS „Zapora” w Młynku	Młynek ul. Przymiarki 13 Ewid stow. Kult. Fiz.

		Starosta Star. Poz 26
12	Stowarzyszenie „RAZEM”	Kuczów ul. Wspólna 5 Tel.: 271 63 03 KRS – 0000287243
13	Stowarzyszenie Polski Związek Wędkarski Koło w Brodach	Brody, ul. Radomska 12, 27-230 Brody
14	Stowarzyszenie Polski Związek Wędkarski Okręg w Kielcach Wędkarski Klub Sportowy „Kiełb” w Brodach	Brody, ul. Radomska 13, 27-230 Brody KRS 0000079984 tel: 041 271-14-22
15	Związek Emerytów i Rencistów Koło Nr 3 w Brodach	Brody, ul. Starachowicka 9 27-230 Brody tel: 41-271 16 71
16	Związek Kombatantów RP i BWP	Władysław Jankowicz Styków ul. Świętokrzyska 48 prv: 271 61 51 Brody ul. St. Staszica 3
17	Stowarzyszenie Rozwoju sportu i aktywności lokalnej „Stykovia” w Stykowie	Styków ul. Świętokrzyska 57 Styków 27-230 Brody KRS 0000426846 tel: 601-828-071
18	Stowarzyszenie „Borowiaki”	Bór Kunowski ul. 4 lipca 52; 27-230 Brody 0000372633
19	Stowarzyszenie „Barchan”	Krynki ul. Długa 111

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy ngo.pl
Tabela 31: Wykaz Uczniowskich Klubów Sportowych

L. p.	Nazwa org. Pozarządowej	siedziba/adres
1	UKS „Atleta”	SP w Krynkach ul. Szkolna 1, 27-230 Brody
2	UKS „Junior”	PG w Krynkach ul. Szkolna 1, 27-230 Brody
3	UKS „Sportowiec”	PG w Rudzie ul. Widok 1, 27-230 Brody
4	UKS „Olimpijczyk”	SP w Stykowie ul. Świętokrzyska 22, 27-230 Brody
5	UKS „Spartakus”	SP w Lipiu ul. Ostrowiecka 84, 27-230 Brody
6	UKS „Sprinter”	SP w Stawie Kunowskim ul. Szkolna 6, 27-230 Brody
7	UKS „Zapora”	SP w Brodach ul. Szkolna 77, 27-230 Brody
8	UKS „Start”	SP w Lubieni ul. Iłżecka 20, 27-230 Brody

9	UKS „Arkadia”	SP w Adamowie ul. Kościelna 2, 27-230 Brody
---	---------------	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy ngo.pl

Tabela 32: Wykaz stowarzyszeń oświatowych

Nazwa organizacji pozarządowej	siedziba/adres
Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju Wsi Rudnik w Rudniku	Rudnik, 27-230 Brody
Stowarzyszenie Oświatowe „Nowa Szkoła” w Stawie Kunowskim	Staw Kunowski, 27-230 Brody
Stowarzyszenie Oświatowe „Nasza Szkoła” w Lipiu	Lipie, ul. Starachowicka 84 27-230 Brody

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy ngo.pl

Tabela 33: Wykaz jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej

Nazwa jednostki terenowej	siedziba/adres	KRS – NIP - Regon
OSP w Brodach	Brody, ul. Radomska 34, 27-230 Brody	KRS: 0000020299 NIP 664 19 68 715 Regon 292 393 852
OSP w Krynkach	Krynki, ul. Długa 127-230 Brody	KRS: 0000026319 NIP Regon 292 393 869
OSP w Lubieni	Lubienia, ul. Wschodnia 2, 27-230 Brody	KRS: 0000017389 NIP 664 19 69 399 Regon 292 393 875
OSP w Stykowie	Styków, ul. Świętokrzyska 25 27-230 Brody	KRS: 0000022724 NIP 664 19 74 070 Regon 292 393 881
OSP w Rudzie	Ruda, ul. Widok 5, 27-230 Brody	KRS: 0000188827 NIP 664 20 11 876 Regon 260 009 258

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Brody

Ponadto w gminie działają trzy koła łowieckie.

Tabela 34: Wykaz kół łowieckich działających na terenie Gminy Brody

LP.	Nazwa	Adres
1.	Koło Łowieckie Nr 2 „HUBERT”	Starachowice ul. Leśna 18 m 20
2.	Koło Łowieckie „NEMROD”	Małyszyn Dolny 31a
3.	Koło Łowieckie „PONOWA”	Starachowice ul. Dolna 14

Źródło: dane Urzędu Gminy Brody

Poniżej krótkie informacje dotyczące aktywności poszczególnych organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Brody. Inicjatywy podejmowane przez mieszkańców zorganizowanych w stowarzyszeniach świadczą o dużym potencjale kapitału ludzkiego w gminie.

Stowarzyszenie Sportowe „Kamienna”

29.12.2000 roku Rada Gminy Brody powołała do życia Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Brodach. Stanowisko Dyrektora objął Tomasz Margula - dotychczasowy Kierownik Referatu Kultury Sportu i Rekreacji. Drugim pracownikiem GOKiS został instruktor sportu Jacek Świtoń. Siedzibą GOKiS był zabytkowy budynek przy ul. Starachowickiej 9. Od początku działalności Ośrodek dynamicznie i prężnie się rozwijał, pod względem materialnym jak i pod względem ilości organizowanych imprez. Rezultatem tego było przekształcenie w dniu 18 lutego 2005 roku Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej. Plan działalności przewiduje:

1. Utrzymywanie zespołów artystycznych i sportowych
2. Organizację i realizację imprez kulturalnych
3. Organizację i realizację turniejów i imprez sportowo – rekreacyjnych
4. Organizację i realizację konkursów dla dzieci i młodzieży.

Aktualnie centrum prowadzi cztery świetlice: Brody, Kuczów, Styków i Krynki. Dodatkowo zarządza obiektami sportowo-rekreacyjnymi w Brodach pod Zaporą oraz boiskami w Stykowie i Lipiu. Na dzień dzisiejszy Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej zatrudnia 9 osób na etatach oraz 5 instruktorów na umowy zlecenia.

Stowarzyszenie Profilaktyczno-Społeczne „Rodzina”

W dniu 26 października 1998 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane Stowarzyszenie Trzeźwościowe "Rodzina" z Brodów. Organizacja powstała przy wsparciu Pawła Zięby oraz Edmunda Kutery. Pierwszym prezesem został Sławomir Czarnecki - inicjator przedsięwzięcia. Stowarzyszenie działa na rzecz osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. Pomaga jego członkom walczyć z nałogiem i wytrwać w abstynencji oraz propaguje postawę życia w trzeźwości. Ponadto udziela pomocy rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych. Na co dzień współpracuje z licznymi organizacjami, instytucjami i osobami fizycznymi

w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, uwzględniając w tym: organy administracji państwowej i samorządowej, służbę zdrowia i opiekę społeczną.

Podejmuje zadania mające na celu zapobieganie alkoholizmowi oraz innym patologiom społecznym w formie działań propagandowych: konferencji, spotkań, odczytów, forum, wystaw obozów szkoleniowych a także rajdów i wycieczek. Stowarzyszenie organizuje również imprezy propagujące trzeźwy styl życia. Organizuje szkolenia i współpracuje z mediami. W ramach zadań dodatkowych stowarzyszenie zajmuje się wydawaniem żywności najbardziej potrzebującym mieszkańcom gminy.

Stowarzyszenie zrealizowało w 2014r. projekt pn. *Noc świętojańska nad Zalewem Brodzkim* – 18 193,64 zł.

Stowarzyszenie „NATURA”

Jest to stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju Ziemi Świętokrzyskiej. Należy do grona organizacji pozarządowych, utrzymuje się ze składek członkowskich, darowizn, subwencji oraz dotacji. Członkami zarządu są: Mariusz Tracz, Jarosław Ciura, Ernest Kumek, Luiza Żuwała i Beata Pastuszka. W ramach współpracy Stowarzyszenie deklaruje się do umieszczania loga członka na papierze firmowym, na łamach wydawnictw oraz do promocji działalności lub produktów firmy lub instytucji wspierających Stowarzyszenie. Współpraca ze Stowarzyszeniem na Rzecz Ekorozwoju Ziemi Świętokrzyskiej Natura jest doskonałą formą promocji i reklamą firm lub instytucji. Dodatkowo członek wspierający ma prawo do posługiwania się zwrotem, iż wspiera Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju Ziemi Świętokrzyskiej NATURA. Za ekorozwój uznaje się rozwój, który nie zagraża środowisku naturalnemu, którego polityka i działania społeczne mają charakter proekologiczny oraz dąży do zachowania równowagi sfery społecznej, gospodarczej i środowiska naturalnego. Stowarzyszenie wspiera wszelkie inicjatywy środowiskowe, promuje działania mające na celu propagowanie społecznego, kulturowego i oświatowego dziedzictwa ziemi świętokrzyskiej.

Poniżej została przedstawiona lista działań stowarzyszenia.

1. Przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych po przez:

- działalność charytatywna
- pomoc społeczna (w tym pomoc rodzinom i osobom będącym w trudnej sytuacji, wyrównywanie ich szans)
- pomoc ofiarom klęsk żywiołowych
- działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.

2. Ochrona zdrowia (w tym również promocja zdrowia).

3. Ochrona praw (upowszechnianie i ochrona wolności, praw człowieka, swobód obywatelskich).
4. Przeciwdziałanie bezrobociu po przez:
 - działalność wspomagającą rozwój gospodarczy
 - promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej
5. Nauka, kultura i ekologia
 - nauka: (szkolnictwo wyższe, oświata i wychowanie)
 - kultura: (ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego)
 - ekologia: (ochrona flory i fauny).
6. Integracja lokalna po przez:
 - działalność wspomagającą rozwój wspólnot
 - promocję i organizację wolontariatu.
7. Tradycje narodowe, tożsamość (upowszechnianie tradycji, pielęgnowanie polskości oraz działalność na rzecz języka regionalnego).
8. Wspieranie turystyki i sportu poprzez:
 - upowszechnianie kultury fizycznej i sportu
 - upowszechnianie turystyki
 - zachęcanie do wypoczynku.
9. Bezpieczeństwo publiczne (ratownictwo i ochrona ludności).

Stowarzyszenia Rozwoju Sportu i Aktywności Lokalnej „Stykovia” w Stykowie

Stowarzyszenie zrealizowało projekt pn. Utworzenie Wiejskiego Centrum Rekreacji i Wypoczynku Czynnego nad zalewem w Stykowie – kwota dofinansowania 50 000 zł.

I.4. Edukacja i organizacja czasu wolnego

I.4.1 Edukacja szkolna

W obszarze oświaty na terenie Gminy Brody funkcjonuje kilka placówek oświatowych, do którego należą:

Szkoła Podstawowa w Adamowie

W szkole uczy się łącznie 82 uczniów: 72 w PSP i 10 w zerówce. Placówka zatrudnia 11 nauczycieli a także jednego woźnego i jednego pracownika gospodarczego. Szkoła dysponuje 9 salami lekcyjnymi, biblioteką, świetlicą, salą gimnastyczną i boiskiem zewnętrznym. Z tym, że sala gimnastyczna nie spełnia wszystkich potrzeb gdyż jest zbyt mała. Ponadto w szkole jest pracownia językowa, z której korzystają wszystkie dzieci. Do dyspozycji uczniów jest 10 komputerów ale istnieje potrzeba zakupu kolejnych. Szkoła jako jedna z nielicznych prowadzi zajęcia e- learningowe.

Zdjęcie 40: Szkoła Podstawowa w Adamowie - fot. Urząd Gminy w Brodach

Szkoła Podstawowa w Brodach

Zdjęcie 41: Szkoła Podstawowa w Brodach – fot. Urząd Gminy w Brodach

Szkoła naucza 89 uczniów w PSP oraz 17 w oddziale zerowym. Zatrudnia 11 nauczycieli oraz 2 woźne. W szkole jest 10 komputerów stacjonarnych - otrzymanych w ramach projektu Prezydenta RP w 2003 r., a także 20 netbooków otrzymanych w ramach projektu Świętokrzyski Program Rozwoju Edukacji w 2010 r. oraz 2 laptopy. Do użytku ma 8 sal lekcyjnych, bibliotekę, świetlicę, stołówkę, sale gimnastyczną i boisko zewnętrzne.

Szkoła Podstawowa w Dziurowie

Do placówki uczęszcza 84 uczniów oraz 17 dzieci do oddziału przedszkolnego. Szkoła daje zatrudnienie 11 nauczycielom, 1 intendentce, 1 kucharce oraz dwóm sprzątaczkom. W szkole jest: 6 sal lekcyjnych, 1 sala komputerowa, 1 sala telewizyjna, 1 sala oddziału przedszkolnego, 1 biblioteka oraz stołówka. Sala komputerowa dysponuje 14 komputerami zakupionymi w 2007 roku.

Zdjęcie 42: Szkoła Podstawowa w Dziurówie - fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z. o.o.

-Szkoła w Krynkach

Szkoła w Krynkach została zorganizowana 1 września 1910 roku na wzór szkół rządowych. Początkowo była to szkoła o jednym nauczycielu, który pobierał pensję ze skarbu państwa. W chwili założenia szkoła nie posiadała własnego lokalu, gmina wynajęła dom na wsi. W 1914 roku budynek szkolny został oddany do użytku i nauka trwała w nim rok. Wybuchła wojna i szkoła stała się miejscem kwaterunku dla wojsk: niemieckich, austriackich oraz rosyjskich. Naukę wznowiono w 1921 roku.

Od 1910 roku do czerwca 1996 r., czyli przez 86 lat stary budynek szkoły służył uczniom i społeczeństwu Krynek i nie tylko jako jeden z głównych obiektów kulturowych. Dzień, w którym oddano do użytku nowy obiekt szkolny był bardzo długo oczekiwany przez dzieci i nauczycieli, rodziców i wszystkich mieszkańców Krynek. Stało się to 1.09.1996 roku. Wtedy to właśnie pożegnano starą szkołę i powitano ją w zupełnie nowym miejscu²³. Szkoła liczy 72 uczniów w PSP oraz 24 oddziały zerowym – łącznie 96 dzieci. Kadre nauczycielską tworzy 12 nauczycieli. Dodatkowo szkoła zatrudnia dwie woźne. W szkole jest sala komputerowa wyposażona w 20 komputerów. Ponadto dysponuje stołówką, świetlicą, salą gimnastyczną oraz biblioteką.

²³ za <http://www.pspkrynki.neostrada.pl/>

Zdjęcie 43: Szkoła Podstawowa w Krynkach oraz Publiczne Gimnazjum w Krynkach– fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Szkoła Podstawowa w Lipiu

Szkoła jest niewielka, liczy 34 uczniów. Natomiast liczba etatów nauczycielskich wynosi 6,5. Szkoła daje zatrudnienie jednej woźnej. Placówka posiada 5 sal lekcyjnych (w tym sala komputerowa, w której znajduje się 11 komputerów), biblioteka oraz boisko zewnętrzne.

Zdjęcie 44: Szkoła Podstawowa w Lipiu- fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Szkoła Podstawowa w Lubieni

Początki szkoły nie były łatwe. Najpierw był to szkoła jednoklasowa z jednym nauczycielem. Obowiązywała w niej siedmioletnia nauka w czterech oddziałach. Przez ten czas dziecko kończyło 4 klasy (oddział I i II były jednoroczne, oddział III - dwuletni, a oddział IV - trzyletni). Nauka odbywała się w wynajętych u rolników budynkach prywatnych. Przełom nastąpił w marcu 1926 r. kiedy to rozpoczęto budowę szkoły w Lubieni. Był to parterowy budynek z kamienia, w którym mieściło się kilka pomieszczeń połączonych wspólnym korytarzem:

- trzy izby lekcyjne,
- kancelaria,
- dwa mieszkania dla nauczycieli.

Rada Gminy zleciła Komitetowi Budowy Szkoły postawienie budynku w przeciągu 3 lat sposobem gospodarczym. We wrześniu 1928 r. odbyło się uroczyste otwarcie szkoły, na które przybył wojewoda kielecki Mantojfel. Ostatecznie budowę ukończono w 1929 r.²⁴ Według rozporządzenia Kuratorium szkołę przemianowano na powszechną II stopnia z dwuletnią klasą VI. W roku szkolnym 1934/1935 w sześciu oddziałach szkolnych uczyło się już 275 uczniów w trzech izbach lekcyjnych na dwie zmiany. W związku z tym latem 1937 r. inspektor zatrudnił w szkole kolejnego nauczyciela, a w trakcie roku szkolnego podwyższył stopień organizacyjny szkoły. Rok później 4 kwietnia 1938 r. szkoła otrzymała "Akt przemianowania 4 - klasowej Publicznej Szkoły Powszechnej w Lubieni na szkołę III stopnia". Dzięki temu w roku szkolnym 1938/1939 placówka ta stała się pełną siedmioklasową szkołą. Wzrost liczby dzieci i oddziałów wymusił na władzach rozbudowę szkoły. Podjęto decyzję o przebudowie szkoły w roku szkolnym 1937/1938 przez dobudowanie piętra nad mieszkaniem i urządzenia tam mieszkania kierownika, a z obecnego na parterze urządzenia 2 izb lekcyjnych. Przebudowy dokonał majster Kazimierz Bunk z Brodów.

²⁴ <http://www.psplubienia.eu/historia.html>

Zdjęcie 45: Szkoła Podstawowa w Lubieni – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Ponieważ kasa gminna nie posiadała funduszy w chwili rozpoczęcia rozbudowy, zaciągnięto na ten cel pożyczkę. Dzięki tej inwestycji szkoła powiększyła się o dwie izby lekcyjne o łącznej powierzchni 43,7 m² (44,2 m² - z małym korytarzykiem i oddzielnymi wejściami)²⁵. Życie szkoły ucierpiało w skutek wybuchu II wojny światowej. Przerwało i zahamowało jej rozwój. W maju 1940 r. Niemcy zajęli szkołę na kwatery dla wojska, a szkoła została przeniesiona do dwuizbowego budynku nadleśnictwa. Tam też dzieci uczyły się do końca wojny. 13 stycznia 1988 roku szkołę przeniesiono do nowego budynku. Budynek posiada 12 izb lekcyjnych, szatnia i pomieszczenie dla nauczycieli. Dwie sale przeznaczono na bibliotekę szkolną i klasopracownię klasy "0". W przybudówce na parterze urządzono szatnie z oddzielnymi boksami dla każdej klasy. Każde piętro posiada węzeł sanitarny oraz duże, jasne hole. Miesiąc po „przeprowadzce” odbyła się wielka uroczystość – przekazania obiektu nowej szkoły uczniom i nauczycielom. W obchodach wzięli udział także rodzice dzieci kształcących się w placówce. Uroczystość ta rozpoczęła się przed starym budynkiem szkoły. Uczniowie pożegnali starą szkołę, a szyld szkoły i godło zostały przeniesione do nowego budynku²⁶. W grudniu 2002 roku do użytku została oddana sala gimnastyczna umożliwiająca prowadzenie zajęć wychowania fizycznego w odpowiednich warunkach a także organizację różnych imprez. W szkole uczy się 103 dzieci. 78 uczniów w PSP oraz 25 w „zerówce”. Zatrudnia 12 nauczycieli oraz 3 woźne. W budynku szkoły jest 8 sal lekcyjnych, świetlica, biblioteka, sala gimnastyczna, boisko zewnętrzne. W szkole znajduje się sala komputerowa wraz z 9 komputerami.

²⁵ <http://www.psplubienia.eu/historia.html>

²⁶ <http://www.psplubienia.eu/historia.html>

Szkoła Podstawowa w Rudzie oraz Publiczne Gimnazjum w Rudzie

Szkoła Podstawowa nie jest zbyt dobrze wyposażona. W związku z czym korzysta z wyposażenia należącego do Gimnazjum w Rudzie. Do PSP uczęszcza 32 uczniów, którzy mają do dyspozycji 2 sale lekcyjne. Liczba etatów nauczycielskich wynosi 2,5. Natomiast jeśli chodzi o część gimnazjalną to uczęszcza do niego aż 170 uczniów, których naucza 21 nauczycieli. Dodatkowo placówka zatrudnia woźnych na 3 pełnych etatach, kucharzy na 2 pełny etatach, pomoc kucharza na 1 pełnym etacie, intendenta na 1 pełnym etacie oraz kierowcę na 1 pełnym etacie. Dla Gimnazjum przewidziano 11 sal lekcyjnych. Placówka dysponuje biblioteką, świetlicą, salą gimnastyczną, boiskiem zewnętrznym. Do dyspozycji uczniów jest 10 komputerów.

Zdjęcie 46: Szkoła w Rudzie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim

Narodziny Szkoły Podstawowej w Stawie Kunowskim wiążą się z odzyskaniem przez Polskę Niepodległości w 1945 r. Po II wojnie światowej mieszkańcy wyremontowali jeden z okazałych domów i przeznaczili go na placówkę oświatową. Nie liczone wtedy na pomoc państwa więc ludzie przynosili ze swoich domów meble takie jak: ławy, szafy, taborety. Samodzielnie wykonali tablice i uporządkowali teren otaczający budynek. Niestety jej działalność nie trwa długo. Funkcjonuje potem przez wiele lat w innych miejscowościach. Dopiero 1 września 1999 r. szkoła wraca do Stawu Kunowskiego, do nowego budynku.

W lutym 2002 r. Rada Gminy w Brodach podjęła decyzję o likwidacji szkoły. W związku z tym nauczyciele i rodzice powołują Stowarzyszenie, które od 1 września 2002 r. zostaje organem prowadzącym szkołę.

Dzieci pobierają naukę w klasach oddzielnych. Pogłębiają swoje zdolności i umiejętności poprzez udział w różnych kołach zainteresowań. Począwszy od klasy „0” uczą się dwóch języków obcych oraz informatyki. Nauczyciele dbają o bezpieczeństwo i wszechstronny rozwój dzieci. Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu środowiska Stowarzyszenie powołało z dniem 01.09.2003 r. Przedszkole dla dzieci w wieku od 3-5 lat, a od 01.09.2004r. pierwszą klasę Gimnazjum. Rodzice dzieci uczących się w/w placówkach chętnie uczestniczą w pracach na rzecz szkoły.²⁷ Aktualnie w szkole kształcą się 78 uczniów PSP oraz 25 dzieci w oddziale przedszkolnym. W szkole pracuje 10 nauczycieli, 2 sprzątaczkę i jedna kucharka. Uczniowie mają do dyspozycji 13 komputerów oraz pracownię językową. Szkoła posiada 8 sal lekcyjnych, salę gimnastyczną, boisko zewnętrzne, bibliotekę oraz świetlicę.

Zdjęcie 47: Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim
fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

²⁷ <https://spstawkunowski.edupage.org>

Szkoła Podstawowa w Rudniku

Zdjęcie 48: Szkoła Podstawowa w Rudnik – fot. Urząd Gminy Brody

Zespół Placówek Oświatowych w Stykowie

Aktualnie szkoła kształci 132 uczniów. Zatrudnia 14 nauczycieli oraz 2 sprzątaczkę, 1 kucharkę, 1 intendentkę i woźnego na ½ etatu. Budynek mieści 8 sal lekcyjnych z czego jedna przeznaczona jest dla oddziału przedszkolnego. Do dyspozycji uczniów jest 30 komputerów, biblioteka, świetlica, stołówka, sala gimnastyczna i boisko zewnętrzne.

Zdjęcie 49: Szkoła w Stykowie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Większość szkół deklaruje udział w rozmaitych projektach i prowadzi zajęcia pozalekcyjne. Dane takie jak liczba uczniów, liczba etatów nauczycielskich oraz dane osób zatrudnionych w ramach kadry pozanauczycielskiej dotyczą stanu na dzień 25 marca 2014 roku. Informacje te szkoły zawarły w ankietach.

I.4.2. Edukacja przedszkolna

Edukację przedszkolną na terenie Gminy Brody realizuje Publiczne Przedszkole w Stykowie. Dodatkowo na terenie gminy działają dwa Niepubliczne Przedszkola w Rudzie i Stawie Kunowskim.

I.4.3. Infrastruktura sportowa

W Gminie Brody znajduje się sporo sal gimnastycznych przy szkole w Krynkach, Lubieni, Stykowie, Dziurów, Rudzie, Adamowie i Brodach.

Ponadto w niektórych miejscowościach znajdują się także boiska na świeżym powietrzu:

- Dziurów – boisko trawiaste
- Lipie - boisko trawiaste
- Krynki – boisko trawiaste
- Staw Kunowski – boisko trawiaste
- Ruda – boisko trawiaste
- Adamów – boisko trawiaste
- Lubienia – boisko asfaltowe
- Styków – z modułów polipropylenowych
- Brody - Kompleks sportowo- rekreacyjny z boiskiem trawiastym i asfaltowym²⁸.

²⁸ Gmina Brody podpisała umowę na realizację projektu „Budowa boisk wielofunkcyjnych o nawierzchni z trawy syntetycznej w Brodach” – wartość dofinansowania 238 631,00 zł.

Zdjęcie 50: Boisko przy budynku szkoły w Dziurowie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Zdjęcie 51: Boisko przy szkole w Lipiu – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Zdjęcie 52: Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Lubieni fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Zdjęcie 53: Sala gimnastyczna oraz boisko przy szkole w Stawie Kunowskim – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Na hali sportowej w Krynkach organizowane są rozgrywki w ramach Ligi Piłki Halowej. Celem zmagania jest popularyzacja halowej piłki nożnej wśród mieszkańców gminy Brody a także całego powiatu starachowickiego. Jest to także propagowanie formy aktywnego wypoczynku. Dodatkowo na obiektach zaliczanych do infrastruktury sportowej mają miejsce mecze w ramach Amatorskiej Ligi Piłkarskiej.

I.4.4 Biblioteka Publiczna

Gminna Biblioteka Publiczna w Brodach

Została założona 25 lutego 1969 roku. Główna siedziba biblioteki znajduje się w Brodach a jej dwie filie: w Stykowie (w budynku Zespołu Szkół Podstawowych w Stykowie) oraz w Lubieni (w budynku Szkoły Podstawowej w Lubieni). Łączny stan księgozbioru na dzień 31.12.2013 r. to 37981voluminów. Zarówno w bibliotece głównej jak i w filiach księgozbiór biblioteczny jest bardzo interesujący, na bieżąco staramy się kupować nowości, wiele ciekawych książek dostajemy w darze od czytelników.

Biblioteka oferuje swoim czytelnikom:

- literaturę piękną dla dzieci i młodzieży,
- literaturę piękną dla dorosłych,
- literaturę popularno – naukową,
- słowniki i encyklopedie,
- czasopisma.

Największym zainteresowaniem cieszą się powieści sensacyjne, biografie, książki z psychologii oraz historii. Młodzież preferuje powieści fantastyczne. Biblioteka posiada w ofercie audiobooki, dla dzieci i dorosłych. Dodatkowo w bibliotece w Brodach jak i w filach bibliotecznych jest darmowy dostęp do internetu.

Stan odwiedzających bibliotekę na koniec 2013 roku wyniósł 1121 czytelników w tym 553 osoby, które nie przekroczyły 15 roku życia. Biblioteka ściśle współpracuje ze szkołami podstawowymi, gimnazjami, przedszkolami. Organizuje lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, imprezy oraz zabawy integracyjne dla młodszych dzieci np.: walentynki i głośne czytanie. Wychodzi także na przeciw ludziom starszym, współpracując z domem opieki. W miarę możliwości stara się brać udział w akcjach społecznościowych np.: majowa zbiórka książek, dzięki tej akcji otrzymaliśmy nowości z wydawnictwa Znak, oraz odbyły się spotkania dla dzieci.

Biblioteka w Brodach czynna jest w poniedziałki, wtorki, środy i piątki w godzinach 9-17 a w czwartki 8-16. Filia w Lubieni otwarta jest w poniedziałki i środy od 8 do 16, zaś filia w Stykowie zaprasza we wtorki, czwartki i piątki w godzinach 8-16.

I.4.5 Kultura

Na terenie gminy podejmowane są liczne inicjatywy kulturalne. Wszystkie one sprzyjają promowaniu dziedzictwa oraz niepowtarzalnego dorobku duchowego i materialnego Gminy wpływając zarazem na jej rozwój.

Animatorami działań o charakterze kulturalnym są lokalne władze, które starają się wychodzić naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców w tym zakresie. Dodatkowo na terenie gminy znajduje się Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej wspierające i organizujące liczne imprezy kulturalne i sportowe.

Zdjęcie 54: Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach
fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

CKiAL w Brodach zrealizował (2013-2014) lub realizuje w 2014r. następujące przedsięwzięcia:

- Zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej w Kuczowie na plac zabaw – 17 032 zł
- Różne oblicza kultury – kulturalna mapa gminy Brody w 2013r. Cykl imprez kulturalnych dla mieszkańców gminy Brody – 25 000 zł
- Klub Aktywnego Seniora przy Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach 25 000 zł
- Bliskie spotkania z kulturą – cykl imprez kulturalnych dla mieszkańców gminy Brody w 2014r. – 48 000 zł

Zdjęcie 55: Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej oddział w Stykowie
fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.

Zespoły artystyczne działające w ramach Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej:

1. Gminna Orkiestra Dęta

Orkiestra powstała z inicjatywy Wójta Gminy Andrzeja Przygody w lutym 2009 roku. Pierwsze próby z jej udziałem rozpoczęły się w czerwcu 2009 roku w celu przygotowania repertuaru na Dożynki Powiatowo - Gminne, które odbyły się w Brodach w dniu 6.09.2009 roku. Był to debiut tej Orkiestry. Stanowisko kapelmistrza orkiestry pełni Jerzy Kłonica z Kunowa, natomiast w czasie występów, często orkiestrą dyryguje Wójt Andrzej Przygoda.

2. Zespół „Brodowianki”

Korzenie zespołu sięgają lat 80-tych. Ponieważ zespół wywodzi się bezpośrednio z Zespołu Ludowego "Brodowianie", który działał w gminie Brody w tym czasie. Aktualnie zespół liczy 7 wokalistek. Instruktorem zespołu jest Marek Basa. Repertuar zespołu jest bardzo szeroki – zaczynając od piosenki biesiadnej, poprzez muzykę folkową, aż po repertuar ludowy. Zespół wielokrotnie zdobywał różnego rodzaju nagrody i wyróżnienia na przeglądach i festiwalach piosenki, które odbywają się na terenie województwa świętokrzyskiego.

3. Zespół „Dziurówianki”

Zespół "Dziurówianki" powstał w 2009 roku w wyniku podziału pierwotnego zespołu „Dziurówianki” działającego od 2005 roku. W skład zespołu wchodzi 6 pań. Zespół

występuje podczas lokalnych imprez na terenie gminy wykonując przeważnie piosenki biesiadne i folkowe.

4. Zespół „Echo” z Adamowa

Zespół Ludowy "Echo" z Adamowa pod przewodnictwem Piotra Gąsowskiego urozmaica swoim śpiewem życie mieszkańców gminy od ponad 10 lat. Zespół "Echo" powstał w Adamowie w 2002 roku. W skład zespołu wchodzi 8 kobiet i 1 mężczyzna. Zespół śpiewa na imprezach lokalnych jak i poza terenem gminy Brody. Ma na swoim koncie nagrody i wyróżnienia w konkursach i festiwalach folklorystycznych.

5. Zespół „Jarzębina” z Dziurowa

Zespół „Jarzębina" z Dziurowa powstał w wyniku rozłamu zespołu „Dziurowianki". Śpiewa w nim 7 kobiet. Działa i ćwiczy pod okiem Tomasza Marguli. W repertuarze ma głównie piosenki biesiadne i folkowe.

6. Zespół "Seniorzy"

Funkcjonuje od 2003 roku przy Kole Emerytów i Rencistów w Brodach. Fundament zespołu tworzą członkinie dawnego zespołu „Brodowianie”. Występuje głównie okolicznościowo w trakcie imprez lokalnych, oraz w sąsiednich gminach. W 2012 roku zespół zmienił nazwę na Chór Seniorów „Tęcza”.

7. Formacja taneczna „Fascynacja”

„Fascynacja” to grupa taneczna działająca przy CKiAL Brody. Powstała we wrześniu 2007 roku. W zespole tańczą dziewczynki z klas I, II i III. Zespół działa pod kierunkiem pana Michała Borowieckiego. Po raz pierwszy efekty pracy zespołu można było zobaczyć podczas Dnia Kobiet w 2008 roku. Grupa bierze udział w licznych Konfrontacjach Tanecznych. Udział w tego typu konkursach pomaga pozyskać i rozwijać dodatkowe umiejętności.

Reprezentantami gminy w dziedzinie sportu są m.in.:

1. Kamienna – Seniorzy
2. Kamienna – Junior starszy
3. Kamienna – Junior młodszy
4. Kamienna – Młodzik młodszy

5. Ludowy Klub Biegacza - Rudnik

6. Kluby siatkarskie

I.4.6 Świetlice, domy ludowe i place zabaw

Dobrym przykładem miejsca, które skupia osoby aktywnie uczestniczące w życiu miejscowości jest świetlica wiejska – spełniająca rolę centrum aktywności społecznej, miejsca otwartego na każdego bez względu na status społeczny, wykształcenie, sytuację socjalno – bytową. Zatem świetlica jest budynkiem lub pomieszczeniem przeznaczonym do spędzania czasu wolnego, rekreacji, rozwijania zainteresowań, a także integracji lokalnych społeczności. Na terenie Gminy w 4 miejscowościach zlokalizowane są świetlice/domy ludowe:

1. Brody
2. Kuczów
3. Styków
4. Krynki

Głównymi zadaniami świetlic jest:

- troska o wychowanie dzieci,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży miejsca do spędzania czasu wolnego,
- pomoc rodzinom w prawidłowym wychowaniu dzieci,
- tworzenie optymalnych warunków rozwoju dziecka,
- zaspokajanie potrzeb biologicznych, psychicznych i społecznych,
- wzbogacanie potrzeb przez rozwijanie zainteresowań dzieci,
- propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- zapewnienie dzieciom możliwości rozwoju społeczno-moralnego,
- pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych,
- pomoc w odrabianiu prac domowych,
- rozwijanie umiejętności pracy indywidualnej oraz współdziałania w grupie.

W ramach pracy w świetlicy realizowane są zajęcia z zakresu:

- rozwijające umiejętności manualne (zabawy konstrukcyjne, układanki, malowanie farbami, rysowanie, kolorowanie, wycinanie, wydzieranie, sklejanie),
- doskonalące umiejętność samodzielnego czytania,
- wzbogacające posiadane wiadomości, zaspokajające ciekawość świata (czytanie książek, rozmowy i pogadanki z dziećmi, zabawy tematyczne, gry dydaktyczne i edukacyjne),

- kształtujące umiejętność wykorzystywania zdobytej wiedzy (konkursy, quizy, rozwiązywanie i układanie krzyżówek, zagadek, gry dydaktyczne, układanki, zabawy tematyczne, odrabianie prac domowych),
- ćwiczące umiejętność zapamiętywania fragmentów tekstu wiersza, piosenki (inscenizacje, zajęcia muzyczne),
- wyzwalające ekspresję twórczą (pisanie bajek, opowiadań, prace plastyczne, zabawy konstrukcyjne, zabawy tematyczne, inscenizacje, zajęcia muzyczne),
- zwiększające sprawność fizyczną, wyrabiając koordynację ruchową (gry i zabawy ruchowe w sali i boisku szkolnym),
- relaksujące i wyciszające (relaks przy muzyce, oglądanie bajek, dowolne zabawy dzieci).

Gmina Brody zrealizowała w ostatnich latach kilka projektów nakierowanych na rozwój infrastruktury do spędzania wolnego czasu:

- Utworzenie świetlicy wiejskiej w Krynkach – 41 882 zł
- Utworzenie strefy rekreacji dla małych dzieci w Dziurowie – 24 064,11 zł
- Utworzenie strefy rekreacji dla małych dzieci w Adamowie – 15 091,00 zł
- Utworzenie strefy rekreacji i sportu dla dzieci i młodzieży w miejscowości Styków, Lipie, Lubienia, Krynki i Brody 227 200,00 zł
- Utworzenie strefy czynnego wypoczynku i biwakowania przy „oczku wodnym” w Brodach – 50 000 zł

II. Problemy zgłoszone przez mieszkańców

Podsumowanie zgłoszonych problemów podczas spotkań w sprawie tworzenie Strategii Rozwoju Gminy Brody.

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Adamów

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	chodnik przy ulicy Starachowickiej i Szkolnej (ruchliwa droga) by dzieci mogły bezpiecznie chodzić do szkoły	20.03.2014
2.	droga ul. Leśna	20.03.2014
3.	remont nawierzchni ul. Górna	20.03.2014
4.	parking przy SP	20.03.2014
5.	modernizacja oświetlenia ulicznego	20.03.2014
6.	zagospodarowanie muszli koncertowej np. kawiarenka, świetlica wiejska	20.03.2014
7.	droga między ulicami Górną i Szkolną (zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego) dojazd do ok.200 działek budowlanych	20.03.2014
8.	droga łącząca Dziurów z Adamowem przy posesji państwa Wilczyńskich	20.03.2014
9.	dokończenie ogrodzenia boiska	20.03.2014
10.	wiata przystankowa przy ul. Szkolnej okolice Przepompowni	20.03.2014
11.	modernizacja drogi Starachowice – Ruda przebiegającej przez las	20.03.2014
12.	modernizacja boiska przy SP	20.03.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Brody

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	oczyszczenie i zagospodarowanie zbiornika wodnego w Brodach	20.03.2014
2.	budowa drogi od ul. Leśnej do ul. Akacyjowej (przygotowanie terenu pod zabudowę mieszkalno-letniskową)	20.03.2014
3.	poszerzenie drogi w obrębie tzw. tamy (przy schodkach) ul. Sportowa	20.03.2014
4.	rewitalizacja tzw. Centrum Brodów w tym: - nowy chodnik, remont przystanków, uporządkowanie terenu po PKP (zagospodarowanie budynku po dworcu PKP) - rozbudowa placu przy boisku w kierunku rekreacyjnym (ławki, plac zabaw, miejsce na grilla lub ognisko)	20.03.2014

	- budowa chodnika przy ul. Szkolnej (droga powiatowa) na całej długości oraz remont nawierzchni od wiaduktu do tzw. mostka - budowa chodnika przy ul. Relaksowej - modernizacja boiska przy SP Brody - doświetlenie ul. Stoczki, Akacjowej i Leśnej - budowa zatoczek przy ul. Stoczki, Granicznej i Spokojnej	
5.	Modernizacja drogi powiatowej ul. Starachowicka	
6.	Rozbudowa i uporządkowanie dróg osiedlowych w rejonie ul. Relaksowej i osiedla „Górki” z pełną infrastrukturą	10.04.2014
7.	Uporządkowanie i modernizacja chodnika przy drodze powiatowej ul. Radomska (dawna krajowa nr 9), oznakowanie przejść dla pieszych, uporządkowanie przejazdu kolejowego	10.04.2014
8.	Demontaż wiaty drewnianej przy boisku sportowym i uporządkowanie całego terenu	10.04.2014
9.	Uporządkowanie planu zagospodarowania przestrzennego w miejscowości Brody np. zagospodarowanie im. Stanisława Staszica itp.	10.04.2014
10.	Uporządkowanie i przeprowadzenie melioracji rzeczki wypływającej z Lubieni a wpływającej do Kamiennej przed mostem na rzece	10.04.2014
11.	Uporządkowanie i zagospodarowanie na potrzeby turystyki terenów nad rzeką Kamienną.	10.04.2014
12	Bieżnia	10.04.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Bór Kunowski

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	zagospodarowanie działki nr 398/4 położonej w Borze Kunowskim za siedliskiem działki zabudowanej budynkiem byłej Szkoły Podstawowej poprzez: - wycięcie drzew, krzewów, wyrównanie i uporządkowanie terenu - zamontowanie ławek oraz stojaków na rowery - stworzenie placu zabaw dla dzieci - wykonanie altany rekreacyjnej z miejscem do grillowania i palenia ognisk (stworzenie miejsca rekreacyjnego do spotkań dla mieszkańców i turystów, których jest dużo, gdyż przez miejscowość przebiegają szlaki rowerowe i turystyczne)	20.03.2014
2.	stworzenie boiska najlepiej wielofunkcyjnego (plac przy ul. 4 lipca), stworzenie miejsca dla kibiców, ławeczek by mogły tam odbywać się mecze.	20.03.2014
3.	stworzenie w budynku po byłej SP przy ul. 4 lipca świetlicy dla dzieci i młodzieży	20.03.2014
4.	doświetlenie ul. Krótkiej	20.03.2014
5.	przebudowa istniejącej linii energetycznej tzn. poprowadzić nową linię energetyczną od ul. Akacjowej Brody aby linia	20.03.2014

	szła pod ziemią	
6.	Budowa chodników przy ul. Długiej, Klonowej, Kolejowej	10.04.2014
7.	Naprawa boiska wiejskiego do gry w piłkę wraz z placem zabaw, świetlica dla dzieci w budynku SP	10.04.2014
8.	Kanalizacja, najchętniej przydomowa	10.04.2014
9.	Postawienie sygnalizacji świetlnej na przejazdach kolejowych	10.04.2014
10.	Bezpieczne przejście przez tory kolejowe dla pieszych	10.04.2014
11.	Budowa drogi biegnącej ze Stawu Kunowskiego ul. Długa w stronę Kunowa	10.04.2014
12.	Nakładka bitumiczna ul. Kolejowa, Nadrzeczna	10.04.2014
13.	Uregulowanie sprawy związanej z oczyszczeniem rowów melioracyjnych, stworzyć zagłębienie podczas dużych opadów deszczów	10.04.2014
14.	Dofinansowanie inwestycji proekologicznych w postaci odnawialnych źródeł energii	10.04.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Budy Brodzkie

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	remont drogi Młynek-Budy Brodzkie	20.03.2014
2.	kanalizacja lub przydomowe oczyszczalnie ścieków	20.03.2014
3.	utwardzenie drogi dojazdowej do posesji wzdłuż lasu (długość około 300 m)	20.03.2014
4.	utworzenie boiska dla dzieci i młodzieży + miejsce spotkań mieszkańców	20.03.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Dziurów

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	Modernizacja dróg: Leśna, Krótka, Graniczna, Sosnowa, Nad Kamienną (długość 200 m), Św. Jana	20.03.2014 08.04.2014
2.	remont mostu na rzece Kamiennej ul. Północna	20.03.2014
3.	budowa chodnika dla pieszych przy drodze powiatowej ul. Słoneczna i Św. Jana	20.03.2014
4.	remont ul. Złotej i Św. Jana. Regulacja cieku wodnego	20.03.2014
5.	przedszkole	20.03.2014
6.	boisko przy SP – syntetyczne na bazie obecnego	20.03.2014
7.	doświetlenie ul. Złota, Północna – końcowy przystanek autobusowy nr 5	20.03.2014
8.	utworzenie świetlicy dla młodzieży	20.03.2014
9.	Dofinansowanie do przydomowych oczyszczalni ścieków	8.04.2014

	(ekologicznych)	
10.	Pogłębienie rowu (cieku wodnego)	8.04.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Jabłonna

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	światlica wiejska – klub, miejsce spotkań mieszkańców	20.03.2014
2.	naprawa i odbudowa dróg wraz z odwodnieniem: ul. Słoneczna i Ogrodowa	20.03.2014
3.	odwodnienie ul. Spacerowej, wykonanie rowów z podjazdami, przepustami i umocnieniami	20.03.2014
4.	wykonanie nawierzchni bitumicznej (utwardzenie) – połączenie ul. Spacerowej z drogą do Kałkowa	20.03.2014
5.	poprawa drogi – przedłużenie ul. Polnej do Stykowa	20.03.2014
6.	boisko	20.03.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Krynki

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	budowa ścieżek rowerowych wraz z chodnikiem i ławeczkami wzdłuż zalewu	20.03.2014
2.	budowa chodnika wraz z odwodnieniem przy ul. Górnej, przebudowa drogi z 4 m na 5,5 m do standardu drogi powiatowej	20.03.2014
3.	usunięcie rur azbestowych na ul. Poprzecznej, przebudowa drogi i budowa chodnika	20.03.2014
4.	budowa drogi na ulicy Skalnej	20.03.2014
5.	przebudowa drogi powiatowej	20.03.2014
6.	parkingi przy zalewie, pole namiotowe	20.03.2014
7.	zagospodarowanie budynku wcześniej planowanego na basen – na kompleks rekreacyjno-sportowy (sauna, fitness club, siłownia itd.)	20.03.2014
8.	opieka dzienna nad dziećmi (1-4 godz.)	20.03.2014
9.	Przebudowa ul. Starachowickiej Brody-Krynki od wiaduktu do drogi nr 42 (chodnik, ścieżka rowerowa, oświetlenie itp.)	10.04.2014
10.	Oczyszczenie zalewu Brodzkiego	10.04.2014
11.	Chodnik Krynki-Rudnik przy drodze krajowej nr 9	10.04.2014
12.	Przedłużenie ul. Aptecznej w kierunku Małych Krynek	10.04.2014
13.	Budowa ul. Nowej od masarni „Budzyń” w kierunku Rudnika	10.04.2014
14.	Budowa drogi „Skalna” w Krynkach	10.04.2014
15.	Wymiana rur azbestowych ul. Górna, Poprzeczna i inne w Krynkach	10.04.2014

16.	Budowa Ferm Fotowoltaicznych lub innych zakładów energii odnawialnych – wody geotermalne	10.04.2014
17.	Uporządkowanie planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Brody	10.04.2014
18.	Ukończenie budowy basenu + kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy	10.04.2014
19.	Pozyskać inwestorów firm produkcyjnych w celu stworzenia miejsc pracy	10.04.2014
20.	Odprowadzenie wód opadowych z działki stacji paliw spływających z ul. Kościelnej	10.04.2014
21.	Chodnik przy ul. Górnej	10.04.2014
22.	Internet	10.04.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Kuczów

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	budowa chodnika przy ul. Ostrowieckiej (droga krajowa 42)	20.03.2014
2.	Budowa wiaty przystankowej na ul. Ostrowieckiej w kierunku miejscowości Brody	20.03.2014
3.	zabudowa i renowacja studni wiejskiej na ul. Wysokiej	20.03.2014
4.	utworzenie rowu spływowego jednostronnego na ul. Łącznej	20.03.2014
5.	udroźnienie przepływu kanału Staszicowskiego	20.03.2014
6.	dokończenie nakładki asfaltowej na ul. Leśnej, Pogodnej i Polnej	20.03.2014
7.	budowa chodnika łączącego ul. Wysoką z Ostrowiecką na tzw. ul. Granicznej	20.03.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Lipie

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	chodnik przez wieś przy drodze powiatowej (wzdłuż drogi ul. Starachowickiej)	20.03.2014/ 11.04.2014
2.	budowa drogi dojazdowej do pól na końcu wsi koło dawnej leśniczówki na Podłaziska	20.03.2014
3.	budowa drogi dojazdowej do pól wzdłuż ulicy Komorniki	20.03.2014
4.	budowa drogi brukowanej od Krzyża do Zębca (tzw. brukówki)	20.03.2014/ 11.05.2014
5.	odwodnienie wsi (udroźnienie rowów melioracyjnych)	20.03.2014/ 11.05.2014
6.	ścieżka rowerowa i/lub szlak pieszy nad tamą	20.03.2014/ 11.05.2014
7.	budowa nowej drogi dojazdowej zwaną dawną „wierzbnicką” Lipie – Starachowice	20.03.2014/ 11.05.2014
8.	świetlica dla dzieci i młodzieży; kawiarenka internetowa	20.03.2014/ 11.05.2014
9.	Budowa kanalizacji lub przydomowe oczyszczalnie	20.03.2014/ 11.05.2014

10.	utwardzenie drogi Lipie – Małyszyn	20.03.2014/ 11.05.2014
11.	utwardzenie drogi na ul. Komorniki jako szlak turystyczny do kolejki wąskotorowej	20.03.2014
12.	Siłownia (mini siłownia za szkoła na świeżym powietrzu)	11.05.2014
13.	Zadaszenie przystanków	11.05.2014
14.	Modernizacja szkoły, ogrodzenia i Sali gimnastycznej	11.05.2014
15.	Utworzenie rabaty koło krzyża w centrum wsi	11.05.2014
16.	Oczyszczenie zbiornika przeciwpożarowego	11.05.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Lubienia

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	kanalizacja	20.03.2014
2.	świetlica, kafejka internetowa, siłownia, stół do gry w bilard (zagospodarowanie terenu przy Ośrodku Zdrowia i OSP w Lubieni)	20.03.2014
3.	ławki, kosz na śmieci. Utwardzenie zatoczek służących do mijania się pojazdów w Lubieni ul. Henryk	20.03.2014
4.	modernizacja starodrozia przy SP w Lubieni	20.03.2014
5.	boisko dla trzech sołectw: Lubienia, Młynek i Przymiarki	20.03.2014
6.	rondo ul. Hżecka , Starachowicka,	20.03.2014
7.	droga od ul. Podlesie do ul. Leśnej (tereny pod zabudowę)	20.03.2014
8.	Kanalizacja - priorytet	11.04.2014
9.	Świetlica i kafejka dla młodzieży (stół bilardowy i siłownia)	11.04.2014
10.	Odbudowa ul. Wschodniej i Zachodniej wraz z odwodnieniem i chodnik po jednej stronie	11.04.2014
11.	Zatoczki na ul. Henryk	11.04.2014
12.	Parking obok szkoły – barierki nad skarpą	11.04.2014
13.	Boisko – priorytet	11.04.2014
14.	Przedszkole	11.04.2014
15.	Przedłużenie drogi ul. Podlesie do ul. Leśnej (działki budowlane)	11.04.2014
16.	Zagospodarowanie placu przy Ośrodku Zdrowia i OSP	11.04.2014
17.	Rondo ul. Hżecka i Starachowicka	11.04.2014
18.	Upamiętnienie osoby nadleśniczego p. R. Wasiaka (obelisk – tablica upamiętniająca)	11.04.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Młynek

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został
------	---------------------	----------------------

		zgłoszony?
1.	plac zabaw dla dzieci	20.03.2014
2.	boisko ewentualnie łączone z sołectwem Lubienia	20.03.2014
3.	nawierzchnie ulicy Granicznej, Laskowej, Jodłowej, Pięknej, Podgórskiej	20.03.2014
4.	chodniki dla pieszych przy ul. Pięknej i Podgórskiej	20.03.2014
5.	Przebudowa skrzyżowania ul. Granicznej z drogą krajową nr 9 z przejściem dla pieszych	20.03.2014
6.	budowa drogi od nr 9 do ul. Jodłowej zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego	20.03.2014
7.	ścieżka rowerowa od ul. Podgórskiej do Przymiarek	20.03.2014
8.	Poczynić starania w kierunku budowy drogi przez pola w sołectwie Młynek w linii prostej na wysokości przystanku autobusowego w kierunku przepompowni ścieków przy ul. Jodłowej (powstaną nowe działki budowlane)	11.04.2014
9.	Poszerzenie wjazdu do drogi krajowej nr 9 na ulicę Graniczną oraz przejście przez drogę nr 9 do przystanku autobusowego (poprawi to bezpieczeństwo dzieci i mieszkańców)	11.04.2014
10.	Światła pulsujące pomarańczowe nad drogą nr 9 w rejonie skrzyżowania z ul. Graniczną	11.04.2014
11.	Odwodnienie i remont ul. Granicznej i Sosnowej	11.04.2014
12.	Przebudowa skrzyżowania drogi nr 9 z ul. Piękną i Podgórską	11.04.2014
13.	Poprawić – przebudować odcinek drogi nr 9 w okolicach cmentarza w Młynku (zapobieganie wypadkom drogowym, poprawi bezpieczny wjazd na parking przy cmentarzu)	11.04.2014
14.	Przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych pod przedsiębiorstwa w zakresie nowych technologii + inkubatory przedsiębiorczości	11.04.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Ruda

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	chodnik przy drodze powiatowej w miejscowości Ruda od miejscowości Brody w kierunku Stykowa (nad zalewem, Widok) poprawa warunków bezpieczeństwa	20.03.2014
2.	droga ul. Krótka w Rudzie (200 m)	20.03.2014
3.	nakładka asfaltowa od ul. Dużej w stronę Adamowa przy lesie (300m)	20.03.2014
4.	chodnik ul. Wspólna	20.03.2014
5.	modernizacja drogi ul. Panoramiczna w Rudzie	20.03.2014
6.	modernizacja boiska piłkarskiego w Rudzie przy ul. Panoramicznej (stowarzyszenie „Czarni Ruda”)	20.03.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Rudnik

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	remont drogi ul. Górna	20.03.2014
2.	chodnik przy ul. Ostrowieckiej przy drodze krajowej	20.03.2014
3.	plac zabaw	20.03.2014
4.	boisko dla młodzieży	20.03.2014
5.	oczyszczalnie przydomowe	20.03.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Staw Kunowski

L.p.	Co warto zrobić w naszym sołectwie?	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	Modernizacja boiska wiejskiego	10.04.2014
2.	Powstanie małego placu zabaw	10.04.2014
3.	Zagospodarowanie budynku starej SP na miejsce spotkań młodzieży, mieszkańców w postaci remontu i doposażenia	10.04.2014
4.	Zbudowanie parkingu	10.04.2014
5.	Pole namiotowe	10.04.2014

Problemy zgłoszone przez mieszkańców sołectwa Styków

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	po zatwierdzeniu Planu Zagospodarowania dla Stykowa należy zbudować infrastrukturę techniczną dla nowo powstałych działek budowlanych	20.03.2014
2.	rozbudowa i modernizacja drogi powiatowej ul. Słoneczna	20.03.2014
3.	funkcjonalne ławeczki wypoczynkowe na obwałowaniach zbiornika retencyjnego od strony Stykowa	20.03.2014
4.	budowa 100 m chodnika od ul. Rzemieśniczej przy drodze krajowej nr 42 po lewej stronie w kierunku Ostrowca, do chodnika już istniejącego	20.03.2014
5.	utwardzenie ul. Poprzecznej (kostka brukowa)	20.03.2014
6.	ścieżka rowerowa utwardzona po obwałowaniu zbiornika	20.03.2014
7.	profesjonalny tor krosowy na gruntach gminnych za dawną budową elektrowni wodne	20.03.2014
8.	Odnowa energii, zastosowanie biopaliw, energii wiatrowej	8.04.2014
9.	Zrobienie chodników dookoła zalewu	8.04.2014
10.	Brak planu zagospodarowania przestrzennego	8.04.2014
11.	Infrastruktura rekreacyjna wokół zalewu Brodzkiego, ścieżki rowerowe	8.04.2014

12.	Chodniki przy drodze nr 42 (dokończenie)	8.04.2014
13.	Utrzymanie czystości na chodnikach	8.04.2014
14.	„zamulone” rowy przydrożne	8.04.2014

Problemy zgłoszone przez Radnych i sołtysów, a dotyczące całej Gminy

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	W każdym sołectwie radni i sołtysi wskazali liczne problemy z drogami. Oczekują ich naprawy, modernizacji itp. W większości przypadków przy drogach potrzebne są też chodniki.	20.03.2014
2.	Większość sołectw oczekuje kanalizacji/oczyszczalni; boiska; świetlice; placów zabaw.	20.03.2014

Problemy zgłoszone przez Stowarzyszenia z terenu Gminy

L.p.	Problem i jego opis	Kiedy problem został zgłoszony?
1.	UG powinien przejąć Zalew Brodzki	6.03.2014
2.	Bрудna woda w zbiorniku (kwitnienie wody)	6.03.2014
3.	Brak zagospodarowania nabrzeży	6.03.2014
4.	Zalegające śmieci w pobliżu zbiornika	6.03.2014
5.	Brak punktów gastronomicznych w pobliżu zalewu	6.03.2014
6.	Potrzeba racjonalnej gospodarki rybackiej	6.03.2014
7.	Podjęcie działań sprzyjających ochronie środowiska	6.03.2014
8.	Podjęcie działań na rzecz rozwoju wędkarstwa	6.03.2014
9.	Brak monitoringu na terenie obiektów sportowych	6.03.2014
10.	Brak środków na remonty boisk piłkarskich	6.03.2014
11.	Brak oświetlenia obiektów sportowych	6.03.2014
12.	Brak nagłośnienia na terenie obiektów sportowych	6.03.2014
13.	Brak odpowiedniego wyposażenia, sprzętu sportowego	6.03.2014

2.2. Mocne strony Gminy i czynniki sprzyjające rozwojowi

Opracowanie Strategii zostało poprzedzone przeprowadzeniem kompleksowej analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych związanych z rozwojem gminy. Analiza SWOT służy do uporządkowania danych i informacji i jest wykorzystywana w uspołecznionym procesie planowania. Polega ona na ocenie szans i zagrożeń procesu rozwoju w kontekście własnych atutów (silnych stron) i słabości.

Nazwa **SWOT** pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

- strengths – **silne strony** – w postaci przewagi zjawisk i procesów pozytywnych dla rozwoju Gminy Brody, które powinny być kontynuowane i wzmacniane,
- weaknesses - **słabe strony** – w postaci procesów i barier, wad, ograniczających możliwości rozwojowe, które powinny być zmniejszone bądź niwelowane,
- opportunities - **szanse/możliwości** – w postaci czynników obiektywnych, zewnętrznych, na które nie ma bezpośredniego wpływu sprawczego oraz wyjątkowej sytuacji jaką daje możliwość wykorzystania znacznych środków pomocowych UE,
- threats – **zagrożenia** – wynikające przede wszystkim z czynników zewnętrznych stwarzających niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnie.

Przedstawiona poniżej analiza stanowi syntezę poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego Gminy Brody.

Tabela 35. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<p>Mocne strony - obszar społeczny</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozytywne nastawienie władz samorządowych co do działań prorozwojowych podejmowanych przez mieszkańców • Dobrze działający samorząd • Dobry dostęp do edukacji dzięki publicznym szkołom podstawowym oraz dwóm gimnazjom w Krynkach i Rudzie • Duża ilość zarejestrowanych Stowarzyszeń (37) • Działalność Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej 	<p>Słabe strony - obszar społeczny</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty oświaty w budżecie Gminy (szacunkowy koszt oświaty 12 mln zł rocznie) • Brak Funduszu Sołecki, który stanowi instrument aktywizacji mieszkańców i ich partycypacji w wydatkowaniu wspólnych środków • Brak budżetu obywatelskiego • Niedostateczna baza do rozwoju kultury fizycznej (boiska sportowe) i rekreacji dla mieszkańców • Mała ilość placów zabaw dla

<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja wielu imprez sportowych, kulturalnych • Spora liczba obiektów pełniących funkcje kulturalne (4 świetlice) i edukacyjne (budynki szkół) • 3 ośrodki zdrowia w Krynkach, Lubieni i Stykowie 	<p>dzieci</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mała ilość pozaszkolnych zajęć dla dzieci i młodzieży • Niewystarczająca współpraca lokalnych samorządów z organizacjami pozarządowymi • Mała aktywność stowarzyszeń w pozyskiwaniu środków zewnętrznych
<p>Mocne strony - obszar gospodarczy</p> <ul style="list-style-type: none"> • różnorodność gleb, • malowniczo wyglądające rozległe tereny nad zbiornikiem wodnym w Brodach • czyste powietrze sprzyjające rozwojowi turystyki/agroturystyki, • bliska odległość do miasta powiatowego – Starachowice • ochroną konserwatorską otoczony jest m.in. kościół parafialny w Krynkach, skały w Krynkach czy Adamowie – co może stanowić atrakcję turystyczną • spora liczba firm działających na terenie gminy – na koniec 2013 – 387 • całkiem nieźle rozwinięta baza turystyczno- gastronomiczna, • korzystne położenie geograficzne • Wysoka lesistość terenu • Obszary NATURA 2000 • Coraz czystsza rzeka Kamienna 	<p>Słabe strony - obszar gospodarczy</p> <ul style="list-style-type: none"> • mała liczba dużych terenów inwestycyjnych pod większych inwestorów • wysokie bezrobocie, • niewystarczająca promocja Gminy pod względem walorów przyrodniczo-turystycznych, • mała liczba charakterystycznych produktów regionalnych, • niedostateczny poziom zagospodarowania obiektów turystycznych, • niewystarczające połączenia komunikacyjne, • mała liczba dużych inwestorów zewnętrznych, • mała ilość szlaków turystycznych pieszych i rowerowych, • brak ekologicznych gospodarstw rolnych. • Mały popyt na rynku wewnętrznym • Mała opłacalność produkcji rolnej • Pesymizm, mała aktywność mieszkańców
<p>Mocne strony - infrastruktura techniczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobra telefonizacja, • ogólnie dobry stan dróg na 	<p>Słabe strony - infrastruktura techniczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrzeba modernizacji i budowy niektórych fragmentów dróg

<p>terenie Gminy na większości głównych odcinków,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gmina w 95% zwodociągowana • dostęp do kanalizacji w wielu sołectwach w Gminie – wskaźnik skanalizowania Gminy wynosi 77,48%, zaś długość sieci kanalizacyjnej wynosi 98 km • liczne zabytki kultury i architektury, • własne oczyszczalnie ścieków w Krynkach i Stykowie • wystarczające zasoby wód podziemnych, • wystarczająca wydajność istniejących stacji na ujęciach wody, • objęcie mieszkańców zorganizowanym odbiorem odpadów komunalnych zgodnie z nową ustawą tzw. śmieciową • prawie cała gmina jest zgazyfikowana 	<ul style="list-style-type: none"> • potrzeba budowy chodników i poboczy przy głównych drogach, tam, gdzie ruch samochodowy jest największy • brakuje w niektórych miejscowościach oświetlenia ulicznego • brakuje w niektórych miejscowościach wiat przystankowych • słaby transport komunikacyjny, zwłaszcza w małych miejscowościach, gdzie przewoźnikom prywatnym „nie opłaca” się jeździć, • niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych • niewystarczający dostęp do Internetu • brak skanalizowania części miejscowości w Gminie • brak wodociągu w niektórych miejscowościach • potrzeba wymiany wodociągów w Krynkach (rury azbestowe)
--	--

2.3. Szanse i zagrożenia rozwoju

Szanse	Zagrożenia
<p>Szanse w obszarze społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> • adaptacja obiektów mających na celu poprawienie rozwoju kulturalno–rekreacyjnego mieszkańców np. świetlic wiejskich, • dostępność środków zewnętrznych – UE, grantodawców np. fundacji, dzięki czemu istnieje możliwość finansowania pomysłów na działalność stowarzyszeń w większości przypadków bez wkładu własnego, 	<p>Zagrożenia w obszarze społecznym</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapaść demograficzna – utrzymanie stałej tendencji spadkowej jeśli chodzi o ogólną liczbę mieszkańców, choć w Gminie Brody liczba urodzeń nie spada tak dramatycznie jak w innych świętokrzyskich samorządach • migracja młodych osób, • starzenie się społeczeństwa, • postępujące zubożenie społeczeństwa, o czym świadczą

<ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie stałej współpracy pomiędzy Stowarzyszeniami z terenu Gminy (sieciowanie). 	<p>dane GOPS</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost patologii społecznych, spowodowany słabą ofertą możliwości spędzania czasu wolnego, • małe środki finansowe Gminy na wsparcie inicjatyw lokalnych
<p>Szanse w obszarze gospodarczym</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja innowacyjnych pomysłów na rozwój gospodarczy gminy, • dostępność zewnętrznych środków finansowania np. z UE, • korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego, • racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczo-turystycznych gminy, • pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców, • uproszczenie przepisów oraz większy dostęp informacji o środkach UE, • renowacja zabytków, • korzystne warunki dla rozwoju gospodarstw agroturystycznych, • moda na wypoczynek na wsi – zwłaszcza nad wodą, a Gmina Brody dzięki zbiornikowi wodnemu na rewelacyjne możliwości rozwoju w tym zakresie • wzrost popularyzacji ekologicznych stylów życia – w zgodzie z naturą, • łatwa dostępność obszaru dla mieszkańców dużych aglomeracji – Radom, Warszawa • przekształcanie się gospodarstw rolnych w małe przedsiębiorstwa – właściwie jedyna szansa na zachowanie opłacalności 	<p>Zagrożenia w obszarze gospodarczym</p> <ul style="list-style-type: none"> • mała ilość inwestorów zewnętrznych, • klęski żywiołowe, • postępująca degradacja zabytków spowodowana niewystarczającymi funduszami na ich odnowę, • postępująca dewastacja niezagospodarowanych obiektów i terenów przemysłowych, • małe możliwości zatrudniania dla młodych osób, • obniżenie się standardów życia mieszkańców gminy, • powiększenie się ilości osób emigrujących poza granice Gminy, regionu i kraju, • niejasne i niestabilne przepisy prawa, • słaby przepływ informacji o możliwościach rozwoju, wspomaganym przez dofinansowanie inwestycji ze środków unijnych, • mała opłacalność produkcji rolnej • rozdrobnienie gospodarstw rolnych • brak zakładu przetwórstwa produktów rolnych

<p>produkcji rolnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • założenie Stowarzyszenie przez przedsiębiorców 	
<p>Szanse w obszarze infrastruktura techniczna</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa jakości stanu dróg poprzez ich modernizację, • budowa chodników oraz poboczy (poprawa bezpieczeństwa osób poruszających się po terenie Gminy), • opracowanie koncepcji kanalizowania gminy np. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków/szczelnych szamb, • przy tendencjach Gminy warto przemyśleć jak realizować zadania kanalizacyjne, aby były one z punktu widzenia ekonomicznego jako najmniej pociągające koszty związane z eksploatacją w przyszłości. 	<p>Zagrożenia w obszarze infrastruktury technicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • największym zagrożeniem jest niewykorzystanie szansy rozwojowej realizacji projektów infrastrukturalnych ze środków zewnętrznych spowodowane brakiem wkład własnego, a jedną z przyczyn tego stanu rzeczy są wysokie koszty oświaty w budżecie Gminy Brody • ograniczony dostęp do środków UE i trudne procedury aplikacyjne, • coraz większe problemy samorządów z zapewnieniem wkładu własnego do projektów UE, • wzrastające natężenie ruchu samochodowego • niewystarczające oświetlenie ulic i dróg, • przeinwestowanie samorządu w drogi tzn. podejmowanie racjonalnych decyzji zgodnych z potrzebami mieszkańców odnośnie szerokości drogi i nie koniecznie budowanie ich ze środków UE, które wymagają, aby droga miała określone (większe) parametry, • przeinwestowanie samorządu w kanalizację zamiast np. w przydomowe oczyszczalnie

III. Misja, wizja, cele i działania

3.1. Misja strategii

Misja odpowiada na pytanie: „Po co istniejesz?”. Misją każdej polskiej gminy jest pełnienie roli służebnej w stosunku do społeczności lokalnej. Zakres tej roli jest sumą zadań ustawowych i fakultatywnych. Tworzenie Strategii Rozwoju Gminy Brody jest zatem metodą podnoszenia skuteczności i efektywności realizacji misji. To społeczność lokalna Gminy Brody jest beneficjentem ustaleń niniejszej Strategii.

Rola społeczności lokalnej w procesie budowy Strategii była zatem istotna. Ujawniła się ona poprzez:

1. **Udział jej przedstawicieli w konsultacjach z ekspertem oraz władzami lokalnymi.**
2. **Uwzględnienie w diagnozie prospektywnej wszystkich tych zagadnień, które są dla społeczności bardzo istotne**, takich jak: infrastruktura techniczna i społeczna, bezrobocie, rozwój gospodarczy i inne.
3. **Informowanie opinii publicznej** o przystąpieniu do procesu budowy Strategii, o jej głównych ustaleniach oraz o przystąpieniu do jej przyjęcia i wdrażania.

3.2. Wizja strategii rozwoju - cel generalny

Czym jest wizja rozwoju Gminy? Jej obrazem w stosunkowo odległej przyszłości przy założeniu optymalnych warunków rozwoju. Podstawowe warunki jakie należy spełnić, aby wizja przyczyniała się do rozwoju firmy to:

- wizja musi być realna i wszystkie osoby zaangażowane w jej realizację muszą być co do tego przekonane;
- wizja musi być optymistyczna;
- wizja musi być zrozumiała i akceptowalna przez ogół pracowników Urzędu Gminy i mieszkańców zaangażowanych w jej realizację

Gmina Brody jest najszybciej rozwijającą się Gminą Powiatu Starachowickiego poprzez zaangażowanie 10% mieszkańców Gminy w działania ujęte w Strategii Rozwoju Gminy na lata 2014-2020.

3.3. Cele strategiczne (obszary priorytetowe)

W dążeniu do urzeczywistnienia wizji rozwoju Gminy Brody kluczową rolę odgrywa sformułowanie celów strategicznych, nakreślających kierunki zrównoważonego rozwoju Gminy, pozostającego w harmonii z polityką regionu i państwa.

OBSZARY PRIORYTETOWE STRATEGII

1 – SPOŁECZNY

2 – INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

3 – PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA

CELE OPERACYJNE

Obszar 1 SPOŁECZNY

Cel operacyjny 1 - Zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia

Cel operacyjny 2 - Zwiększenie liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych

Cel operacyjny 3 - Zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/przemocy w rodzinie

Cel operacyjny 4 - Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w zakresie gospodarki odpadami

Cel operacyjny 5 - Efektywna informacja i promocja Gminy

Cel operacyjny 6 - Zwiększenie aktywności i zaangażowania mieszkańców Gminy Brody w inicjatywy na "swojej małej ojczyźnie"

Cel operacyjny 7 – Zwiększenie liczby działań kulturalnych na terenie Gminy

Obszar 2 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Cel operacyjny 1 – Poprawa jakości dróg na terenie Gminy Brody wraz z ich infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, przystanki)

Cel operacyjny 2 – Inwestycje wodno-kanalizacyjne

Cel operacyjny 3 – Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, sportową i rekreacyjno-turystyczną

Obszar 3 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA

Cel operacyjny 1 – Wzrost przedsiębiorczości

Cel operacyjny 2 – Tworzenie klimatu wokół przedsiębiorczości

Cel operacyjny 3 – Rozwój turystyki w Gminie

Cel operacyjny 4 – Zmniejszenie bezrobocia

OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA WDROŻENIE POSZCZEGÓLNYCH CELÓW OPERACYJNYCH

Koordinator Zespołu ds. Wdrażania Strategii: Sekretarz Gminy

OBSZAR 1 SPOŁECZNY

Cel operacyjny	Osoba odpowiedzialna
1: Zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach
2: Zwiększenie liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach
3: Zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/przemocy w rodzinie	Przewodniczący Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przemocy w Rodzinie
4: Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w zakresie gospodarki odpadami	Samodzielne Stanowisko ds. Ochrony Środowiska
5: Efektywna informacja i promocja Gminy	Pracownik UG ds. promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi
6: Współpraca i wsparcie organizacji pozarządowych	Pracownik UG ds. promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi
7. Zwiększenie liczby działań kulturalnych na terenie Gminy	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach

OBSZAR 2 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Cel operacyjny	Osoba odpowiedzialna
Cel operacyjny 1 – Poprawa jakości dróg na terenie Gminy Brody wraz z ich infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, przystanki)	Kierownik Referatu Inwestycyjnego
Cel operacyjny 2 – Inwestycje wodno-kanalizacyjne	Kierownik Referatu Inwestycyjnego
Cel operacyjny 3 – Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, sportową i rekreacyjno-turystyczną	Kierownik Referatu Inwestycyjnego

OBSZAR 3 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, ROLNICTWO I AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA

Cel operacyjny	Osoba odpowiedzialna
1 - WZROST PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Osoba wskazana przez Wójta Gminy
2 - TWORZENIE KLIMATU WOKÓŁ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Osoba wskazana przez Wójta Gminy
3 - STOPNIOWY ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE	Osoba wskazana przez Wójta Gminy
4 - ZMNIEJSZENIE BEZROBOCIA	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Cele operacyjne i działania służące realizacji obszaru I Społecznego

Cel operacyjny 1: Zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia	Cel operacyjny 2: Zwiększenie liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych	Cel operacyjny 3: Zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/przemocy w rodzinie	Cel operacyjny 4: Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w zakresie gospodarki odpadami	Cel operacyjny 5: Efektywna informacja i promocja Gminy	Cel operacyjny 6: zwiększenie aktywności i zaangażowania mieszkańców Gminy Brody w inicjatywy na "swojej małej ojczyźnie"	Cel operacyjny 7: Zwiększenie liczby wydarzeń kulturalno-promocyjnych
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
DZIAŁANIA	DZIAŁANIA	DZIAŁANIA	DZIAŁANIA	DZIAŁANIA	DZIAŁANIA	DZIAŁANIA
1 Realizacja projektów z udziałem środków zewnętrznych zrealizowanych na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia	1 - organizacja Wigilii dla osób samotnych/starszych	1 – Stała działalność Klubu AA przy Stowarzyszeniu Trzeźwościowym "Rodzina"	1 – Zwiększenie liczby gospodarstw domowych segregujących odpady	1 - Wydanie gazetek gminnych.	1 – Rejestracja nowych stowarzyszeń/fundacji	1 Organizacja większej liczby imprez o charakterze kulturalnym
2 Zaangażowanie młodzieży do 25 roku życia w realizację Strategii Rozwoju Gminy	2 – Zakładanie i działalność na terenie Gminy Klubów Seniora	2 – Organizacja spotkań profilaktycznych w szkołach/ spotkania ze wzorami godnymi naśladowania np. przedsiębiorcami/radnymi, osobami, które skutecznie sobie poradziły z chorobą alkoholową	2 – Zmniejszenie liczby gospodarstw domowych nie segregujących odpady	2 - Zwiększenie liczby publikacji książkowych nt. Gminy Brody.	2 - Zwiększenie liczby projektów realizowanych we współpracy partnerskiej pomiędzy Gminą Brody a organizacjami społecznymi	2 Organizacja większej liczby imprez promujących gminę turystycznie
3: Zaangażowanie organizacji pozarządowych w działania na rzecz młodzieży do 25 roku życia	3 – Zwiększenie liczby działających na terenie gminy zespołów artystycznych	3 – Organizacja gminnych kampanii edukacyjnych np. "Trzeźwy za kierownicą", "Stop uzależnieniom"	3 – Objęcie systemem wywozu odpadów 100% gospodarstw domowych	3 – Działalność serwisu internetowego poświęconego Gminie Brody prowadzonego przez Urząd Gminy	3 – Zmniejszenie kwoty przeznaczonej z budżetu Gminy Brody na wsparcie organizacji pozarządowych	3. Złożenie większej liczby projektów o środki zewnętrzne na organizację imprez o charakterze kulturalnym, turystycznym
4: Zwiększenie liczby szkolnych doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach na terenie Gminy Brody	4 – Świetlice organizują ofertę dla osób starszych/samotnych	4 – Zwiększenie kontroli punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzegania prawa	4 – Organizacja zbiórek odpadów wielkogabarytowych		4 – Zwiększenie kwot pozyskiwanych przez organizacje pozarządowe na działalność ze środków zewnętrznych	4 – Pozyskanie większej kwoty środków z zewnątrz na organizację imprez o charakterze kulturalnym, turystycznym

5: Organizacja większej liczby godzin zajęć pozalekcyjne w szkołach	5 - Zatrudnienie osoby - Koordynatora ds. osób starszych	5 – zatrudnienie specjalistów np. terapeuty w zakresie uzależnień	5 – Zmniejszenie wytwarzanych odpadów przez 1 mieszkańca		5 – Zwiększenie liczba projektów realizowanych przez Stowarzyszenia, które uzyskały dotacje ze środków poza budżetem Gminy Brody	5 – Organizacja większej liczby imprez świetlicowych
6: Zwiększenie liczby przedszkoli działających na terenie Gminy	6 – Utworzenie i działalność Uniwersytetu III wieku	6 Organizacja imprez profilaktycznych (festyn, wycieczki, rajdy)	6 – Organizacja wydarzeń propagujących zdrowy tryb życia		6 – Wprowadzenie budżetu obywatelskiego	6 – Organizacja większej liczby festynów gminnych
7: Organizacja wolontariatu na terenie Gminy	7 – Zakładanie i działalność Kół Gospodyń Wiejskich	7 Uruchomienie i działalność Gminnego Centrum Pomocy Rodzinie	7 - Realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2013-2032			
8: Poprawa wyników nauczania w poszczególnych szkołach na terenie Gminy na tle powiatu	8 – Organizacja spotkań dot. potrzeb osób starszych/samotnych					
9: Zwiększenie liczby nauczycieli, którzy się doksztalają	9 – Składanie i realizacja projektów z udziałem środków zewnętrznych zrealizowanych na rzecz zwiększenia aktywności osób starszych/samotnych					
10: Organizacja większej liczby godzin zajęć na świetlicach	10-Zaangażowanie osób starszych/samotnych angażująca się w realizację Strategii Rozwoju Gminy					
11: Organizacja większej liczby młodzieżowych zespołów tanecznych	11 – Zwiększenie organizacji pozarządowych działających na rzecz aktywności osób					

	starszych/samotnych					
12: Organizacja większej liczby zespołów muzycznych/wokalnych dla młodzieży	12– Organizacja imprez np. Dni Seniora					
13: Organizacja większej liczby meczy w ramach amatorskiej ligi szóstek dla młodzieży	13 Utworzenie Rady Seniorów przy Radzie Gminy					
14: Organizacja eventów pod hasłem Europejski Tydzień Sportu	14 - Uruchomienie dziennego Domu Pomocy Społecznej					
15: Organizacja spotkań w ramach Klubu Dyskusyjnego	15 – Budowa/modernizacja mieszkań socjalnych np. dla samotnych matek					
16: Organizacja projekcji filmów w tzw. kinie obwoźnym						
17: Zwiększenie liczby Uczniowskich Klubów Sportowych						
18: Zwiększenie liczby młodzieży korzystającej ze świetlic środowiskowych						
19: Zwiększenie liczby konkursów w Szkołach Podstawowych/Gimnazjach						

Cele operacyjne i działania służące realizacji obszaru II Infrastruktura techniczna

Cel operacyjny 1 – Poprawa jakości dróg na terenie Gminy Brody wraz z ich infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie, przystanki)	Cel operacyjny 2 – Inwestycje wodno-kanalizacyjne	Cel operacyjny 3 – Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną, sportową i rekreacyjno-turystyczną
↓	↓	↓
DZIAŁANIE	DZIAŁANIE	DZIAŁANIE
1 - Przebudowa drogi powiatowej nr 0620 T Lubienia-Przymiarki-Budy Brodzkie-Działki-Młynek na odcinku Budy Brodzkie etap 1- Młynek ul. Podgórska	1 - Budowa kanalizacji w Lubieni + równolegle konieczność rozbudowy oczyszczalni w Krynkach I segment do przepustowości 600 m3 na dobę	1 - Modernizacja boiska sportowego oraz budowa placu zabaw w miejscowości Bór Kunowski
3 - Przebudowa drogi powiatowej nr 0620 T Lubienia-Przymiarki-Budy Brodzkie-Działki-Młynek na odcinku Budy Brodzkie etap 2 Budy Brodzkie	2 - Wymiana azbestowych odcinków wodociągów w Krynkach na ul. Górnej i Poprzecznej	2 - Budowa boiska w miejscowości Młynek
4 - Przebudowa drogi Brody – Krynki (ul. Starachowicka)	3 - Budowa kanalizacji w miejscowości Lipie z lokalną oczyszczalnią / opcjonalnie przydomowe oczyszczalnie ścieków	3 -Budowa chodnika pieszo-rowerowego wokół zbiornika wodnego w Brodach
5 - Wykonanie kolejnego etapu przebudowy drogi powiatowej nr 0616T Starachowice – Dziurów – Styków na odcinku ul. Św Jana	4 - Budowa kanalizacji w miejscowości Staw Kunowski + równolegle konieczność rozbudowy oczyszczalni w Krynkach II segment do przepustowości	
6 -Modernizacja drogi gminnej ul. Słoneczna w miejscowości Jabłonna		
7 – Modernizacja ul. Długiej w Krynkach		
8 - Modernizacja ul. Leśnej w miejscowości Adamów (droga gminna)		
9 -Modernizacja Ul. Złotej w Dziurowie (droga gminna)		
10 – Modernizacja drogi nr 0624 T Brody – Krynki Duże – Krynki Małe – poprawa parametrów bezpieczeństwa ruchu drogowego etap I (przebudowa drogi na ul. Wysokiej w Kuczowie		
11 - Rozbudowa i uporządkowanie dróg osiedlowych w miejscowości Brody w rejonie ul. Relaksowej i osiedla „Górki” z pełną infrastrukturą		
12 - Modernizacja budynku szkoły w Lubieni i przystosowanie go do potrzeb przedszkola		

Cele operacyjne i działania służące realizacji obszaru III PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA

Cel operacyjny 1 - Wzrost przedsiębiorczości	Cel operacyjny 2 - Tworzenie klimatu wokół przedsiębiorczości	Cel operacyjny 3- Rozwój turystyki w oparciu o zasoby naturalne i kulturowe	Cel operacyjny 4 Zmniejszenie bezrobocia na terenie Gminy Brody
↓	↓	↓	↓
DZIAŁANIA	DZIAŁANIA	DZIAŁANIA	DZIAŁANIA
1 – Zwiększenie powierzchni terenów inwestycyjnych	1 - Utworzenie stanowiska ds. rozwoju przedsiębiorczości w Urzędzie Gminy	1 – Działalność punktu informacji turystycznej	1 - Realizacja projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską i budżet państwa przez Ośrodek Pomocy Społecznej

2 – Rejestracja nowych działalności gospodarczych	2 – Przyznawanie tytułu „Przedsiębiorca Roku”	2 – Aktualizacja ewidencji pomników przyrody	2 – Opracowanie i aktualizacja Raportów pn. Problemy osób do 25r./26-50 lat/ powyżej 50-tego roku życia zamieszkujący Gminę Brody na rynku pracy
3 – Zwiększenie liczby wydanych warunków zabudowy pod budownictwo mieszkaniowe i dla przedsiębiorców	3 – Współpraca przedsiębiorców z Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera, funkcjonującego przy Urzędzie Marszałkowskim w Kielcach	3 – Powstanie nowych gospodarstw agroturystycznych	3 – Organizacja staży zawodowych
4 – Zwiększenie liczby inwestycji zewnętrznych w Gminie	4 – Organizacja Forum Przedsiębiorców - cyklicznych spotkań wszystkich przedsiębiorstw	4 – Realizacja projektów z zakresu turystyki zrealizowanych przez różne podmioty na terenie Gminy Brody	4 – Organizacja zajęć grupowych/indywidualnych z psychologiem/doradcą zawodowym dla osób bezrobotnych
		5 – Zwiększenie kwoty środków zainwestowanych przez Gminę w turystykę	5 – Organizacja prac interwencyjnych
			6 – Organizacja doradztwa zawodowego w szkołach
			7 – Tworzenie i działalność spółdzielni socjalnych
			8 – Pozyskiwanie dotacji/pożyczek z Powiatowego Urzędu Pracy
			9 – Realizacja kontraktów socjalnych przez GOPS
			10 – Zwiększenie publicznej liczby miejsc z dostępem do internetu
			11 – Utworzenie Centrum Integracji Społecznej (CIS) i/lub Klubów Integracji Społecznej (KIS)

3.4 Wskaźniki realizacji celów

3.4.1 OBSZAR 1 SPOŁECZNY

CZESC DIAGNOSTYCZNA DO CELU OPERACYJNEGO 1: Działania na rzecz zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia	
W punktach 1.1, 2.1, 3.1, 4.1, 5.1, 6.1, 7.1, 8.1, 9.1, 10.1, 11.1, 12.1, 13.1, 14.1, 15.1, 16.1 założono spadek 2% rocznie rok do roku	
W punktach 1.2, 2.2, 3.2, 4.2, 5.2, 6.2, 7.2, 8.2, 9.2, 10.2, 11.2, 12.2, 13.2, 14.2, 15.2, 16.2 założono spadek 1,5% rocznie rok do roku	
W punktach 1.3, 2.3, 3.3, 4.3, 5.3, 6.3, 7.3, 8.3, 9.3, 10.3, 11.3, 12.3, 13.3, 14.3, 15.3, 16.3 założono spadek 0,3 % rocznie rok do roku	

Dane statystyczne dla celu 3: Zwiększenie liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych	29.04.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.1 Liczba mieszkańców Gminy Brody do 6 lat	700	609	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	686	673	660	647	634	622	609
1.2 Liczba mieszkańców Gminy Brody pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	1107	997		1091	1075	1059	1043	1028	1012	997
1.3 Ogółem liczba mieszkańców Gminy Brody	11057	10750		11024	10991	10958	10925	10893	10860	10828
1.4 Procent osób do 16 roku życia do ogólnej liczby mieszkańców Gminy Brody	16,34%	14,95%		16,12%	15,90%	15,68%	15,47%	15,25%	15,05%	14,84%
2.1 Liczba mieszkańców miejscowości Adamów do 6 lat	67	58	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	66	64	63	62	61	59	58

2.2 Liczba mieszkańców miejscowości Adamów pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	108	97		106	105	103	102	100	99	97
2.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Adamów	976	956		973	970	967	964	961	959	956
2.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Adamów	17,93%	16,28%		17,69%	17,44%	17,20%	16,97%	16,74%	16,51%	16,28%
3.1 Liczba mieszkańców miejscowości Brody do 6 lat	90	78	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	88	87	85	83	82	80	78
3.2 Liczba mieszkańców miejscowości Brody pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	163	147		161	158	156	154	151	149	147
3.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Brody	1696	1661		1691	1686	1681	1676	1671	1666	1661
3.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Brody	14,92%	13,56%		14,72%	14,52%	14,32%	14,13%	13,93%	13,75%	13,56%
4.1 Liczba mieszkańców miejscowości Budy Brodzkie do 6 lat	10	9	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	10	10	9	9	9	9	9
4.2 Liczba mieszkańców miejscowości Budy Brodzkie pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	16	14		16	16	15	15	15	15	14
4.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Budy Brodzkie	145	142		145	144	144	143	143	142	142
4.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Budy Brodzkie	17,93%	16,28%		17,69%	17,44%	17,21%	16,97%	16,74%	16,51%	16,28%
5.1 Liczba mieszkańców miejscowości Bór Kunowski do 6 lat	15	13	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	15	14	14	14	14	13	13
5.2 Liczba mieszkańców miejscowości Bór Kunowski pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	22	20		22	21	21	21	20	20	20
5.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Bór Kunowski	204	200		203	203	202	202	201	200	200
5.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Bór Kunowski	18,14%	16,46%		17,89%	17,64%	17,40%	17,16%	16,92%	16,69%	16,46%

6.1 Liczba mieszkańców miejscowości Dziurów do 6 lat	60	52	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	59	58	57	55	54	53	52
6.2 Liczba mieszkańców miejscowości Dziurów pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	114	103		112	111	109	107	106	104	103
6.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Dziurów	920	901		917	915	912	909	906	904	901
6.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Dziurów	18,91%	17,20%		18,66%	18,41%	18,16%	17,91%	17,67%	17,43%	17,20%
7.1 Liczba mieszkańców miejscowości Jabłonna do 6 lat	28	24	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	27	27	26	26	25	25	24
7.2 Liczba mieszkańców miejscowości Jabłonna pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	40	36		39	39	38	38	37	37	36
7.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Jabłonna	368	360		367	366	365	364	363	361	360
7.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Jabłonna	18,48%	16,77%		18,22%	17,97%	17,72%	17,48%	17,24%	17,00%	16,77%
8.1 Liczba mieszkańców miejscowości Krynki do 6 lat	76	66	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	75	73	72	70	69	67	66
8.2 Liczba mieszkańców miejscowości Krynki pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	111	100		109	108	106	105	103	102	100
8.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Krynki	1226	1201		1222	1219	1215	1211	1208	1204	1201
8.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Krynki	15,25%	13,84%		15,04%	14,84%	14,63%	14,43%	14,23%	14,03%	13,84%
9.1 Liczba mieszkańców miejscowości Kuczów do 6 lat	59	51	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	58	57	56	55	53	52	51
9.2 Liczba mieszkańców miejscowości Kuczów pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	96	86		95	93	92	90	89	88	86
9.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Kuczów	971	951		968	965	962	959	957	954	951
9.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Kuczów	15,96%	14,50%		15,74%	15,53%	15,32%	15,11%	14,90%	14,70%	14,50%

10.1 Liczba mieszkańców miejscowości Lipie do 6 lat	34	30	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	33	33	32	31	31	30	30
10.2 Liczba mieszkańców miejscowości Lipie pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	67	60		66	65	64	63	62	61	60
10.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Lipie	514	503		512	511	509	508	506	505	503
10.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Lipie	19,65%	17,87%		19,39%	19,12%	18,87%	18,61%	18,36%	18,12%	17,87%
11.1 Liczba mieszkańców miejscowości Lubienia do 6 lat	66	57	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	65	63	62	61	60	59	57
11.2 Liczba mieszkańców miejscowości Lubienia pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	77	69		76	75	74	73	71	70	69
11.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Lubienia	1047	1025		1044	1041	1038	1035	1031	1028	1025
11.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Lubienia	13,66%	12,37%		13,47%	13,28%	13,09%	12,91%	12,73%	12,55%	12,37%
12.1 Liczba mieszkańców miejscowości Młynek do 6 lat	59	51	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	58	57	56	55	53	52	51
12.2 Liczba mieszkańców miejscowości Młynek pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	87	78		86	84	83	82	81	80	78
12.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Młynek	927	908		924	921	919	916	913	910	908
12.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Młynek	15,75%	14,29%		15,53%	15,32%	15,11%	14,90%	14,69%	14,49%	14,29%
13.1 Liczba mieszkańców miejscowości Ruda do 6 lat	55	48	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	54	53	52	51	50	49	48
13.2 Liczba mieszkańców miejscowości Ruda pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	82	74		81	80	78	77	76	75	74
13.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Ruda	653	639		651	649	647	645	643	641	639

13.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Ruda	20,98%	19,04%		20,69%	20,41%	20,13%	19,85%	19,58%	19,31%	19,04%
14.1 Liczba mieszkańców miejscowości Rudnik do 6 lat	19	17	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	19	18	18	18	17	17	17
14.2 Liczba mieszkańców miejscowości Rudnik pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	23	21		23	22	22	22	21	21	21
14.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Rudnik	316	309		315	314	313	312	311	310	309
14.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Rudnik	13,29%	12,04%		13,10%	12,92%	12,74%	12,56%	12,39%	12,21%	12,04%
15.1 Liczba mieszkańców miejscowości Staw Kunowski do 6 lat	22	19	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	22	21	21	20	20	20	19
15.2 Liczba mieszkańców miejscowości Staw Kunowski pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	36	32		35	35	34	34	33	33	32
15.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Staw Kunowski	339	332		338	337	336	335	334	333	332
15.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Staw Kunowski	17,11%	15,54%		16,88%	16,65%	16,42%	16,19%	15,97%	15,76%	15,54%
16.1 Liczba mieszkańców miejscowości Styków do 6 lat	40	35	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	39	38	38	37	36	36	35
16.2 Liczba mieszkańców miejscowości Styków pomiędzy 7 a 16 rokiem życia	65	59		64	63	62	61	60	59	59
16.3 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Styków	755	739		753	750	748	746	744	742	739
16.4 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Styków	13,91%	12,63%		13,72%	13,53%	13,35%	13,16%	12,98%	12,81%	12,63%

CZESC DIAGNOSTYCZNA DO CELU OPERACYJNEGO 1:Zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia - liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy Brody

L.p.	Dane statystyczne dot. liczby uczniów w szkołach na terenie Gminy Brody	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Adamowie	82	67	Zespół Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół w Brodach	80	77	75	73	71	69	67
2.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Brodach	89	72		86	84	81	79	77	75	72
3.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Dziurowie	84	68		82	79	77	75	72	70	68
4.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Krynkach	96	78		93	90	88	85	83	80	78
5.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Lipiu	34	28		33	32	31	30	29	28	28
6.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Lubieni	103	84		100	97	94	92	89	86	84
7.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Rudzie	32	26		31	30	29	28	28	27	26
8.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Rudniku	36	29		35	34	33	32	31	30	29
9.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Stawie Kunowskim	103	84		100	97	94	92	89	86	84
10.	Liczba uczniów w Szkole Podstawowej w Stykowie	132	107		128	124	121	117	114	111	107
11.	Liczba uczniów w Gimnazjum w Krynkach	128	104		124	121	117	114	110	107	104
12.	Liczba uczniów w Gimnazjum w Rudzie	170	138		165	160	156	151	147	142	138
	Razem liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy Brody	1089	885	1057	1026	997	968	939	912	885	
<p>Założono zgodnie z tendencjami ogólnopolskimi, że liczba uczniów w szkołach będzie ubywać 3% rocznie rok do roku. Z symulacji tej wynika, że w roku 2020 będzie 197 uczniów mniej niż w roku 2014</p>											

WSKAŹNIKI DO ZADAŃ W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 1: Zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia

L.p.	Cel operacyjny 1: Zwiększenia liczby działań na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia	Wartość bazowa	Wartość docelowa=suma lat 2014-2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Instytucje zaangażowane w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Liczba projektów z udziałem środków zewnętrznych zrealizowanych na rzecz rozwiązywania problemów młodzieży do 25 roku życia	0	5	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	Szkoły z terenu Gminy Brody	0	1	1	1	0	1	1	5	100,00%
2.	Liczba młodzieży do 25 roku życia angażująca się w realizację Strategii Rozwoju Gminy	0	300	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	Szkoły z terenu Gminy Brody	20	50	30	50	50	50	50	300	100,00%
3.	Liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz młodzieży do 25 roku życia	4	7	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	stowarzyszenia	4	4	4	5	5	6	7	7	100,00%
We wskaźniku bazowym ujęto: [1] Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju Wsi Rudnik w Rudniku; [2] Stowarzyszenie Oświatowe „Nowa Szkoła” w Stawie Kunowskim; [3] Stowarzyszenie Oświatowe „Nasza Szkoła” w Lipiu; [4] "Stowarzyszenie Nauczycieli i Instruktorów w Lubieni"														
	Kształcenie młodzieży zgodne z lokalnymi potrzebami	Wartość bazowa	Cel 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Zaangażowani w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie

4.	Liczba szkolnych doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach na terenie Gminy Brody	b.d.	10	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	Szkoły z terenu Gminy Brody	0	3	3	2	1	1	0	10	100,00%
5.	Liczba godzin zajęć pozalekcyjne w szkołach na terenie gminy Brody	b.d.	15400	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	Szkoły z terenu Gminy Brody	2200	2200	2200	2200	2200	2200	2200	15400	100,00%
Założenie do pkt. 5 - 11 szkół * 20 dni * 10 godzin zajęć dodatkowych = 2200 zajęć dodatkowych/pozalekcyjnych														
6.	Liczba przedszkoli działających na terenie Gminy	3	5	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	Wójt Gminy Brody	3	1	1	0	0	0	0	5	100,00%
Na koniec 2013r. edukację przedszkolną na terenie Gminy Brody realizowało Publiczne Przedszkole w Stykowie oraz 2 Niepubliczne Przedszkola w Rudzie i Stawie Kunowskim. Założono powstanie przedszkoli w Brodach i Lubieni.														
7.	Liczba wolontariuszy działających na terenie Gminy	b.d.	150	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Szkoły z terenu Gminy Brody	5	10	17	23	25	30	40	150	100,00%
8.	Liczba nowych wolontariuszy działających na terenie Gminy	b.d.	100	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Szkoły z terenu Gminy Brody	5	8	10	20	20	20	17	100	100,00%
9.	Liczba lat w których Gimnazjum w Rudzie ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	5	Dyrektor Gimnazjum w Rudzie	-	1	0	1	1	1	0	1	5	100,00%
10.	Liczba lat w których Gimnazjum w Krynkach ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	5	Dyrektor Gimnazjum w Krynkach	-	1	0	1	1	1	0	1	5	100,00%

11.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Adamowie ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	5	Dyrektor SP w Adamowie	-	1	0	1	0	1	1	1	5	100,00%
12.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Brodach ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	5	Dyrektor SP w Brodach	-	1	0	1	1	0	1	1	5	100,00%
13.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Dziurowie ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	6	Dyrektor ZS w Dziurowie	-	1	0	1	0	1	1	1	5	83,33%
14.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Krynkach ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	5	Dyrektor SP w Krynkach	-	1	0	1	0	1	1	1	5	100,00%
15.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Lipiu ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	5	Dyrektor SP w Lipiu	-	1	0	1	1	0	1	1	5	100,00%
16.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Lubieni ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	6	Dyrektor ZS w Lubieni	-	1	0	1	0	1	1	1	5	83,33%
17.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Rudzie ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	5	Dyrektor SP w Rudzie	-	1	0	1	0	1	1	1	5	100,00%
18.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Rudniku ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	5	Dyrektor SP w Rudniku	-	1	0	1	1	0	1	1	5	100,00%
19.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	6	Dyrektor SP w Stawie Kunowskim	-	1	0	1	0	1	1	1	5	83,33%
20.	Liczba lat w których Szkoła Podstawowa w Stykowie ma lepsze wyniki niż średnia w powiecie	b.d.	6	Dyrektor ZPO w Stykowie	-	1	0	1	0	1	1	1	5	83,33%

21.	Liczba nauczycieli, którzy co roku się dokształcają	b.d.	154	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	Dyrektorzy szkół	22	22	22	22	22	22	22	154	100,00%
Oferta spędzenia wolnego czasu dla dzieci i młodzieży		Wartość bazowa	Cel 2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Zaangażowani w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
22.	Łączna liczba godzin pracy świetlic środowiskowych	b.d.	30912	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	świetlice	4416	4416	4416	4416	4416	4416	4416	30912	100,00%
Założenie do pkt. 1 - 4 świetlice * 12 miesięcy * 23 dni * 4 godziny = 4416 godzin zajęć świetlicowych														
23.	Liczba zespołów tanecznych	1	4	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Szkoły z terenu Gminy Brody	1	1	0	1	0	1	0	4	100,00%
Komentarz do wskaźnika 23 do roku bazowego - ujęto: Formację Taneczną "Fantazja"														
24.	Liczba zespołów muzycznych/wokalnych dla młodzieży działających na terenie Gminy Brody	b.d.	14	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Szkoły z terenu Gminy Brody	2	2	2	2	2	2	2	14	100,00%
25.	Liczba meczy zorganizowanych w ramach amatorskiej ligi szóstek dla młodzieży	b.d.	210	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Szkoły z terenu Gminy Brody	30	30	30	30	30	30	30	210	100,00%

26.	Liczba zorganizowanych eventów pod hasłem Europejski Tydzień Sportu	1	7	Dyrektorzy szkół z terenu Gminy Brody	Szkoły z terenu Gminy Brody	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
27.	Liczba spotkań Klubu Dyskusyjnego	0	30	Kierownik Biblioteki	-	4	5	5	4	4	4	4	30	100,00%
28.	Liczba dni, kiedy odbywają się projekcje filmów w kinie obwoźnym	0	12	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Kierownik Biblioteki	0	2	2	2	2	2	2	12	100,00%
29.	Liczba działających na terenie Gminy uczniowskich klubów sportowych	8	10	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Szkoły z terenu Gminy Brody	8	8	9	9	9	10	10	10	100,00%
We wskaźniku bazowym ujęto: [1] UKS „Atleta”/SP Krynki; [2] UKS „Junior”/ PG Krynki; [3] UKS „Sportowiec”/ PG Ruda; [4] UKS „Olimpijczyk”/SP Styków; [5] UKS „Spartakus” /SP w Lipiu; [5] UKS „Sprinter”/ SP w Stawie Kunowskim; [6] UKS „Zapora”/ SP w Brodach; [7] UKS „Start” / SP Lubienia; [8] UKS „Arkadia”/ SP Adamów														
30.	Liczba osób, która korzysta ze świetlicy w Brodach	b.d.	948	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	-	100	110	121	133	146	161	177	948	100,00%
31.	Liczba osób, która korzysta ze świetlicy w Kuczowie	b.d.	948		-	100	110	121	133	146	161	177	949	100,08%
32.	Liczba osób, która korzysta ze świetlicy w Stykowie	b.d.	948		-	100	110	121	133	146	161	177	949	100,08%
33.	Liczba osób, która korzysta ze świetlicy w Krynkach	b.d.	948		100	110	121	133	146	161	177	949	100,08%	
34.	Liczba konkursów dla uczniów Szkół Podstawowych	b.d.	50	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	-	5	6	7	7	8	8	9	50	100,00%
W roku 2014 założono 5: [1] XI Gminny Konkurs Ortograficzny; [2] VII Konkurs Mitologiczny; [3] III Konkurs Matematyczno-Przyrodniczy; [4] Kochamy Nasze Lektury; [5] Konkurs Kolęd i Pastorałek														

ZAŁOŻENIA DO CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ DLA CELU OPERACYJNEGO 2: Zwiększenie liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych

W punktach 1.1, 2.1, 3.1, 4.1, 5.1, 6.1, 7.1, 8.1, 9.1, 10.1, 11.1, 12.1, 13.1, 14.1, 15.1, 16.1 założono wzrost o 1,5% rocznie rok do roku

W punktach 1.2, 2.2, 3.2, 4.2, 5.2, 6.2, 7.2, 8.2, 9.2, 10.2, 11.2, 12.2, 13.2, 14.2, 15.2, 16.2 założono spadek o 0,3% rocznie rok do roku

Dane statystyczne dla celu 3: Zwiększenie liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.1 Liczba mieszkańców Gminy Brody powyżej 61 lat	2353	2700	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	2388	2424	2460	2497	2535	2573	2611
1.2 Ogółem liczba mieszkańców Gminy Brody	11057	10750		11024	10991	10958	10925	10893	10860	10828
1.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców Gminy Brody	21,28%	25,12%		21,66%	22,06%	22,45%	22,86%	23,27%	23,69%	24,12%
ADAMÓW	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2.1 Liczba mieszkańców miejscowości Adamów powyżej 61 lat	199	221	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	202	205	208	211	214	218	221
2.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Adamów	976	956		973	970	967	964	961	959	956
2.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Adamów	20,39%	23,11%		20,76%	21,13%	21,51%	21,90%	22,30%	22,70%	23,11%

BRODY	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
3.1 Liczba mieszkańców miejscowości Brody powyżej 61 lat	373	414	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	379	384	390	396	402	408	414
3.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Brody	1696	1661		1691	1686	1681	1676	1671	1666	1661
3.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Brody	21,99%	24,93%		22,39%	22,79%	23,21%	23,62%	24,05%	24,48%	24,93%
BUDY BRODZKIE	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
4.1 Liczba mieszkańców miejscowości Budy Brodzkie powyżej 61 lat	39	43	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	40	40	41	41	42	43	43
4.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Budy Brodzkie	145	142		145	144	144	143	143	142	142
4.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Budy Brodzkie	26,90%	30,48%		27,38%	27,88%	28,38%	28,89%	29,41%	29,94%	30,48%
BÓR KUNOWSKI	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
5.1 Liczba mieszkańców miejscowości Bór Kunowski powyżej 61 lat	55	61	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	56	57	58	58	59	60	61
5.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Bór Kunowski	204	200		203	203	202	202	201	200	200
5.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Bór Kunowski	26,96%	30,56%		27,45%	27,94%	28,45%	28,96%	29,48%	30,01%	30,56%

DZIURÓW	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
6.1 Liczba mieszkańców miejscowości Dziurów powyżej 61 lat	178	198	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	181	183	186	189	192	195	198
6.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Dziurów	920	901		917	915	912	909	906	904	901
6.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Dziurów	19,35%	21,93%		19,70%	20,05%	20,41%	20,78%	21,16%	21,54%	21,93%
JABLONNA	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
7.1 Liczba mieszkańców miejscowości Jabłonna powyżej 61 lat	85	94	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	86	88	89	90	92	93	94
7.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Jabłonna	368	360		367	366	365	364	363	361	360
7.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Jabłonna	23,10%	26,18%		23,51%	23,94%	24,37%	24,81%	25,26%	25,71%	26,18%
KRYNKI	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
8.1 Liczba mieszkańców miejscowości Krynki powyżej 61 lat	272	302	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	276	280	284	289	293	297	302
8.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Krynki	1226	1201		1222	1219	1215	1211	1208	1204	1201
8.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości	22,19%	25,14%		22,59%	22,99%	23,41%	23,83%	24,26%	24,70%	25,14%

Krynki										
KUCZÓW	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
9.1 Liczba mieszkańców miejscowości Kuczów powyżej 61 lat	203	225	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	206	209	212	215	219	222	225
9.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Kuczów	971	951		968	965	962	959	957	954	951
9.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Kuczów	20,91%	23,69%		21,28%	21,67%	22,06%	22,46%	22,86%	23,27%	23,69%
LIPIE	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
10.1 Liczba mieszkańców miejscowości Lipie powyżej 61 lat	89	99	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	90	92	93	94	96	97	99
10.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Lipie	514	503		512	511	509	508	506	505	503
10.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Lipie	17,32%	19,62%		17,63%	17,95%	18,27%	18,60%	18,93%	19,28%	19,62%
LUBIENIA	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
11.1 Liczba mieszkańców miejscowości Lubienia powyżej 61 lat	237	263	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	241	244	248	252	255	259	263
11.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Lubienia	1047	1025		1044	1041	1038	1035	1031	1028	1025

11.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Lubienia	22,64%	25,65%		23,04%	23,46%	23,88%	24,31%	24,75%	25,20%	25,65%
MŁYNEK	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
12.1 Liczba mieszkańców miejscowości Młynek powyżej 61 lat	192	213	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	195	198	201	204	207	210	213
12.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Młynek	927	908		924	921	919	916	913	910	908
12.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Młynek	20,71%	23,47%		21,09%	21,47%	21,85%	22,25%	22,65%	23,06%	23,47%
RUDA	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
13.1 Liczba mieszkańców miejscowości Ruda powyżej 61 lat	121	134	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	123	125	127	128	130	132	134
13.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Ruda	653	639		651	649	647	645	643	641	639
13.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Ruda	18,53%	21,00%		18,86%	19,20%	19,55%	19,90%	20,26%	20,63%	21,00%
RUDNIK	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
14.1 Liczba mieszkańców miejscowości Rudnik powyżej 61 lat	58	64	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	59	60	61	62	62	63	64
14.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Rudnik	316	309		315	314	313	312	311	310	309

14.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Rudnik	18,35%	20,80%		18,69%	19,02%	19,37%	19,72%	20,07%	20,43%	20,80%
STAW KUNOWSKI	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
15.1 Liczba mieszkańców miejscowości Staw Kunowski powyżej 61 lat	82	91	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	83	84	86	87	88	90	91
15.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Staw Kunowski	339	332		338	337	336	335	334	333	332
15.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Staw Kunowski	24,19%	27,41%		24,63%	25,07%	25,52%	25,98%	26,45%	26,93%	27,41%
STYKÓW	IV.2014	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
16.1 Liczba mieszkańców miejscowości Styków powyżej 61 lat	170	189	Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego	173	175	178	180	183	186	189
16.2 Ogółem liczba mieszkańców miejscowości Styków	755	739		753	750	748	746	744	742	739
16.3 Procent osób starszych do ogólnej liczby mieszkańców miejscowości Styków	22,52%	25,52%		22,92%	23,34%	23,76%	24,19%	24,62%	25,07%	25,52%

WSKAŹNIKI DO ZADAŃ DO REALIZACJA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 2: Zwiększenie liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych

L.p.	Cel operacyjny 2: Działania na rzecz zwiększenia liczby inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych	Wartość bazowa - rok 2013	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Instytucje zaangażowane w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Liczba zorganizowanych Wigilii dla osób samotnych	1	7	Kierownik GOPS Brody	-	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
2.	Liczba działających na terenie Gminy Klubów Seniora	0	4	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	świetlice	1	1	0	1	1	0	0	4	100,00%
3.	Liczba działających na terenie zespołów artystycznych	6	8	Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	świetlice	6	0	1	0	1	0	0	8	100,00%
W roku bazowym ujęto: [1] Gminną Orkiestrę Dętą, [2] Zespół „Brodowianki”, [3] Zespół „Dziurówianki”, [4] Zespół „Echo” z Adamowa, [5] Zespół „Jarzębina” z Dziurowa, [6] Zespół "Seniorzy". W kolejnych latach założono wzrost zespołów artystycznych o 2 do 2020r.														
4.	Liczba świetlic, gdzie osoby starsze/samotne mogą się spotykać/mają jakąś ofertę spędzania wolnego czasu	4	7	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Wójt Gminy Brody	4	4	4	5	6	7	7	7	100,00%
W roku bazowym ujęto świetlice w: Krynkach, Stykowie, Kuczowie i Rudzie. Założono, że takie świetlice powstaną w kolejnych 3 miejscowościach, ale nie na zasadzie budowy budynków, gdyż ich eksploatacja kosztuje, ale adaptacji części budynków już istniejących np. OSP lub szkół.														
5.	Zatrudnienie osoby (Koordynatora ds. osób starszych)	0	1	Wójt Gminy Brody	-	0	1	0	0	0	0	0	1	100,00%

6.	Liczba działających Uniwersytetów III wieku	0	1	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	-	0	0	1	0	0	0	0	1	100,00%
7.	Liczba działających Kół Gospodyń Wiejskich	0	2	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Sołtysi	0	1	0	1	0	1	0	3	150,00%
7.	Liczba zorganizowanych spotkań dot. potrzeb osób starszych/samotnych	0	7	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Wójt Gminy Brody	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
8.	Liczba projektów z udziałem środków zewnętrznych zrealizowanych na rzecz zwiększenia aktywności osób starszych/samotnych	0	5	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Sołtysi	0	1	1	1	0	1	1	5	100,00%
9.	Liczba osób starszych/samotnych angażująca się w realizację Strategii Rozwoju Gminy	0	300	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Sołtysi	20	50	30	50	50	50	50	300	100,00%
10.	Liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz aktywności osób starszych/samotnych	2	5	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	stowarzyszenia	2	3	4	4	5	5	5	5	100,00%
We wskaźniku bazowym ujęto: [1] Związek Emerytów i Rencistów Koło Nr 3 w Brodach, [2] Związek Kombatantów RP i BWP														
11.	Liczba zrealizowanych imprez Dni Seniora	0	5	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	stowarzyszenia	0	0	1	1	1	1	1	5	100,00%

12.	Liczba lat kiedy działa przy Radzie Gminy - Rada Seniorów	0	5	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	stowarzyszenia	0	0	1	1	1	1	1	5	100,00%
13.	Liczba uruchomionych dziennych Domów Pomocy Społecznej	0	1	Kierownik GOPS Brody	Wójt Gminy Brody	0	1	0	0	0	0	0	1	100,00%
14.	Liczba mieszkań socjalnych oddanych do użytku	0	10	Kierownik Referatu Inwestycyjnego	Kierownik GOPS Brody	0	0	10	0	0	0	0	10	100,00%
Istnieje potrzeba budowy takich mieszkań socjalnych - pewien potencjał w tym zakresie jest w miejscowości Henryków.														

ZAŁOŻENIA DO CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ DLA CELU OPERACYJNEGO 3: Zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/przemocy w rodzinie

Statystyka przemocy/nadużywających alkoholu na terenie Gminy Brody	Wartość bazowa - rok 2013	Wartość docelowa rok 2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Institucje zaangażowane w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. Liczba zatrzymanych przez Policję pijanych kierowców	49	10	Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach	-	40	35	30	25	20	15	10
2. Liczba zatrzymanych przez Policję osób za stosowanie przemocy w rodzinie	16	6	Komenda Powiatowa Policji w Starachowicach	GOPS Brody	14	12	10	8	7	7	6
2. Liczba osób, którym został przyznany zasiłek ze względu na przemoc w rodzinie	15	5	Kierownik GOPS Brody	-	15	14	12	12	10	7	5

WSKAŹNIKI DO ZADAŃ DO REALIZACJA W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 3: Zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/przemocy w rodzinie

L.p.	Zmniejszenie liczby osób nadużywających alkoholu/przemocy w rodzinie	Wartość bazowa - rok 2013	Wartość docelowa rok 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Instytucje zaangażowane w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Liczba lat kiedy na terenie Gminy działa Klub AA przy Stowarzyszeniu Trzeźwościovym "Rodzina"	0	6	Stowarzyszenie Trzeźwościovie "Rodzina"	-	0	1	1	1	1	1	1	6	100,00%
2.	Liczba przeprowadzonych spotkań profilaktycznych w szkołach/ spotkania ze wzorami godnymi naśladowania np. przedsiębiorcami/radnymi, osobami, które skutecznie sobie poradziły z chorobą alkoholową	0	100	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	Szkoły z terenu Gminy Brody	15	15	14	14	14	14	14	100	100,00%
3.	Liczba gminnych kampanii edukacyjnych np. "Trzeźwy za kierownicą", "Stop uzależnieniom"	0	6	Stowarzyszenie Trzeźwościovie "Rodzina"	Wójt Gminy Brody	0	1	1	1	1	1	1	6	100,00%
4.	Liczba kontroli punktów sprzedaży alkoholu w zakresie przestrzeganie prawa	0	12	Wójt Gminy Brody	-	0	2	2	2	2	2	2	12	100,00%
5.	Liczba zatrudnionych specjalistów np. terapeuty w zakresie uzależnień	0	3	Przewodniczący Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Przemocy w Rodzinie	-	0	1	1	1	0	0	0	3	100,00%
6.	Liczba zorganizowanych imprez profilaktycznych (festyn, wycieczki, rajdy)	0	14	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Szkoły z terenu Gminy Brody	2	2	2	2	2	2	2	14	100,00%

7.	Liczba działających na terenie Gminy Centrum Pomocy Rodzinie	0	1	Stowarzyszenie Trzeźwościowe "Rodzina"	Kierownik GOPS		1	1	1	1	1	1	1	100,00%
Punkt 7 propozycja pana Sławomira Czarneckiego - prezesa Stowarzyszenia Trzeźwościowego "Rodzina"														

L.p.	Cel operacyjny 4: Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w zakresie gospodarki odpadami	Wartość bazowa - rok 2013	Cel 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Zaangażowani w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Liczba gospodarstw domowych segregujących odpady	2650	2680	Samodzielne Stanowisko ds. Ochrony Środowiska	Sołtysi/Radni	2650	2655	2655	2660	2665	2670	2680	-	100,00%
2.	Liczba gospodarstw domowych nie segregujących odpady	23	2	Samodzielne Stanowisko ds. Ochrony Środowiska	Sołtysi/Radni	20	18	16	14	10	6	2	-	100,00%
3.	Liczba nowo złożonych deklaracji na wywóz odpadów	81	100	Samodzielne Stanowisko ds. Ochrony Środowiska	Sołtysi/Radni	12	28	20	10	10	10	10	100	100,00%
81 zdeklaracji zostało złożonych w 2014r.														
4.	Liczba zbiórek odpadów wielkogabarytowych	1	14	Samodzielne Stanowisko ds. Ochrony Środowiska	Sołtysi/Radni	2	2	2	2	2	2	2	14	100,00%
5.	Ilość wytwarzanych odpadów przez 1 mieszkańca	151kg/rok	120 kg/rok	Samodzielne Stanowisko ds. Ochrony Środowiska	-	145	140	135	130	128	126	120	-	100,00%
6.	Liczba wydarzeń propagujących zdrowy tryb życia	0	21	Samodzielne Stanowisko ds. Ochrony Środowiska	Szkoły	3	3	3	3	3	3	3	21	100,00%
7.	Liczba ton azbestu zdjętych w ramach Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2013-2032	65,12	580	Samodzielne Stanowisko ds. Ochrony Środowiska	Sołtysi/Radni	70	75	80	85	90	90	90	580	100,00%

WSKAŹNIKI DO ZADAŃ W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 5: Efektywna informacja i promocja Gminy

L.p.	Cel operacyjny 5: Efektywna informacja i promocja Gminy	Wartość bazowa - rok 2013	Cel 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Zaangażowani w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Liczba wydanych gazetek gminnych	0	20	Pracownik UG ds. promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	0	2	3	3	4	4	4	20	100,00%
2.	Liczba publikacji książkowych nt. Gminy Brody	b.d.	4	Pracownik UG ds. promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi		0	1	0	1	0	1	1	4	100,00%
3.	Liczba lat kiedy działa serwis internetowy poświęcony Gminie Brody prowadzony przez Urząd Gminy	1	7	Pracownik UG ds. promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi		1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%

L.p.	Cel operacyjny 6: zwiększenie aktywności i zaangażowania mieszkańców Gminy Brody w inicjatywy na "swojej małej ojczyźnie"	Wartość bazowa	Cel 2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Zaangażowani w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Liczba nowo zarejestrowanych stowarzyszeń/fundacji	37	3	Pracownik UG ds. promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi	-	0	0	0	1	1	1	0	3	100,00%
<p>We wskaźniku bazowym ujęto: [1] Stowarzyszenie Sportowe KAMIENNA, [2] Stowarzyszenie Amatorska Liga Piłkarska Brody 2004 [3] Ludowy Klub Biegacza „RUDNIK”; [4] Stowarzyszenie Sportowe „Czarni Ruda”; [5] Stowarzyszenie Profilaktyczno -Społeczne „RODZINA”; [6] Stowarzyszenie „Brody nad Kamienną” [7] Stowarzyszenie Na Rzecz Ekorozwoju Ziemi Świętokrzyskiej „NATURA”; [8] Stowarzyszenie Obywatelskie w Brodach; [9] Stowarzyszenie Sportowe „YFC” [10] Stowarzyszenie „SAMARYTANIN” w Lubieni; [11] Stowarzyszenie Sportowe GKS „Zapora” w Młynku; [12] Stowarzyszenie „RAZEM” [Kuczów]; [13] Stowarzyszenie Polski Związek Wędkarski Koło w Brodach; [14] Stowarzyszenie Polski Związek Wędkarski Okręg w Kielcach Wędkarski Klub Sportowy „Kiełb” w Brodach; [15] Związek Emerytów i Rencistów Koło Nr 3 w Brodach; [16] Związek Kombatantów RP i BWP; [17] Stowarzyszenie Rozwoju sportu i aktywności lokalnej „Stykovia” w Stykowie; [18] Stowarzyszenie „Borowiaki”; [19] Stowarzyszenie „Barchan”; [20] UKS „Atleta”/SP Krynki; [21] UKS „Junior”/ PG Krynki, [22] UKS „Sportowiec”/ PG Ruda, [23] UKS „Olimpijczyk”/SP Styków; [24] UKS „Spartakus” /SP w Lipiu; [25] UKS „Sprinter”/ SP w Stawie Kunowskim; [26] UKS „Zapora”/ SP w Brodach; [27] UKS „Start” / SP Lubienia; [28] UKS „Arkadia”/ SP Adamów [29] Stowarzyszenie na rzecz Ekorozwoju Wsi Rudnik w Rudniku; [30] Stowarzyszenie Oświatowe „Nowa Szkoła” w Stawie Kunowskim; [31] Stowarzyszenie Oświatowe „Nasza Szkoła” w Lipiu; [32] "Stowarzyszenie Nauczycieli i Instruktorów w Lubieni"; [33] OSP Brody, [34] OSP Krynki, [35] OSP Lubienia; [36] OSP Styków, [37] OSP Ruda</p>														
2.	Liczba projektów realizowanych we współpracy partnerskiej pomiędzy Gminą Brody a organizacjami społecznymi	1	7	Pracownik UG ds. promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi	-	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%

3.	Kwota przeznaczona z budżetu Gminy Brody na wsparcie organizacji pozarządowych	99 500	615 000 zł	Pracownik UG ds. promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi	-	95 000 zł	92 000 zł	90 000 zł	88 000 zł	86 000 zł	84 000 zł	80 000 zł	615 000 zł	100,00%
4.	Kwota pozyskana przez organizacje pozarządowe na działalność ze środków zewnętrznych	b.d.	1 300 000 zł	Pracownik UG ds. promocji gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi	-	230 000 zł	210 000 zł	200 000 zł	190 000 zł	180 000 zł	170 000 zł	120 000 zł	1 300 000 zł	100,00%
5.	Liczba projektów realizowanych przez Stowarzyszenia, które uzyskały dotacje ze środków poza budżetem Gminy Brody	b.d.	30		-	3	4	5	5	5	3	3	28	93,33%
6.	Liczba lat kiedy realizowano na terenie Gminy Brody budżet obywatelski	0	6		-	0	1	1	1	1	1	1	1	6
7.	Liczba lat kiedy jest przyznawany tytuł "Społecznik roku" lub "Organizacja społeczna roku"	0	6	Kapituła konkursu	-	0	1	1	1	1	1	1	6	100,00%

WSKAŹNIKI DO ZADAŃ W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 7: Zwiększenie liczby działań kulturalnych na terenie Gminy

L.p.	Cel operacyjny 7: Zwiększenie liczby działań kulturalnych na terenie Gminy	Wartość bazowa - rok 2013	Cel 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	Zaangażowani w realizację wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Liczba zorganizowanych imprez o charakterze kulturalnym np. Dożynki, "wianki świętojańskie"	4	40	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Sekretarz Gminy'	4	6	6	6	6	6	6	40	100,00%
2.	Liczba wydarzeń promujących Gminę turystycznie	0	7	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	Sekretarz Gminy'	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
3.	Liczba złożonych projektów o środki zewnętrzne na organizację imprez o charakterze kulturalnym, turystycznym	b.d.	21	Dyrektor Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach	-	3	4	4	4	4	4	1	24	114,29%
4.	Kwota środków pozyskana z zewnątrz na organizację imprez o charakterze kulturalnym, turystycznym	b.d.	240 000 zł		-	0	30 000 zł	30 000 zł	45 000 zł	45 000 zł	45 000 zł	45 000 zł	240 000 zł	100,00%
5.	Liczba zorganizowanych imprez świetlicowych	6	60		-	6	7	8	9	10	10	10	60	100,00%
We wskaźniku bazowym ujęto: [1] Akademia z okazji "Dnia Kobiet"; [2] Wieczór Papieski; [3] Wieczorek z okazji Dnia Matki; [4] Święto Swojskich Smaków; [5] Święto Pieczonego Ziemniaka; [6] Wigilia Zespołów CKiAL														

6.	Liczba zorganizowanych festynów gminnych	3	30			3	4	4	4	5	5	5	30	100,00%
[1] Ludowa Majowka - festyn lokalny; [2] Święto Dziecka w gminie Brody - festyn dziecięcy; [3] Lato nad Kamienną - Festyn Gminny														

3.4.2 OBSZAR 2 INFRASTRUKTURA

WSKAŹNIKI FINANSOWE DLA OBSZARU 2 INFRASTRUKTURA						Planowane lata ponoszenia nakładów ze środków własnych							
L.p.	Nazwa zadania	Krótki opis/uzasadnienie	Szacunkowa kwota całkowita inwestycji	Środki zewnętrzne (dotacje)	Środki własne (środki własne JST + kredyty)	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Razem
1.	Przebudowa drogi powiatowej nr 0620 T Lubienia-Przymiarki-Budy Brodzkie-Działki-Młynek na odcinku Budy Brodzkie etap 1- Młynek ul. Podgórska	1/2 wkład gminy	2 800 000 zł	-	1 400 000 zł	1 400 000 zł							1 400 000 zł
2.	Przebudowa drogi powiatowej nr 0620 T Lubienia-Przymiarki-Budy Brodzkie-Działki-Młynek na odcinku Budy Brodzkie etap 2 Budy Brodzkie	1/2 wkład gminy	2 800 000 zł	-	1 400 000 zł			1 400 000 zł					1 400 000 zł
3.	Budowa kanalizacji w miejscowości Lubieni + równoległe konieczność rozbudowy oczyszczalni w Krynkach I segment do przepustowości 600 m3 na dobę	Założono dofinansowanie 85% z RPO WŚ na lata 2014-2020	10 000 000 zł	8 500 000 zł	1 500 000 zł		1 000 000 zł	500 000 zł					1 500 000 zł

4.	Przebudowa drogi powiatowej Brody – Krynki ul. Starachowicka	Założono dofinansowanie 75% z PROW na lata 2014-2020, 20% wkład powiatu, 12,5% wkład Gminy Brody	16 500 000 zł	12 375 000 zł	2 062 500 zł		1 062 500 zł	1 000 000 zł					2 062 500 zł
5.	Wykonanie kolejnego etapu przebudowy drogi powiatowej nr 0616T Starachowice – Dziurów – Styków na odcinku ul. Św. Jana	Założono dofinansowanie 75% z PROW na lata 2014-2020, 20% wkład powiatu, 12,5% wkład Gminy Brody	800 000 zł	600 000 zł	100 000 zł				100 000 zł				100 000 zł
6.	Modernizacja boiska sportowego oraz budowa placu zabaw w miejscowości Bór Kunowski	Środki LGD na lata 2014-2020 (PROW - 75%)	120 000 zł	90 000 zł	30 000 zł			30 000 zł					30 000 zł
7.	Krynki: wymiana wodociągów odcinków azbestowych na ul. Górnej i Poprzecznej	Założono inwestycję ze środków własnych	1 000 000 zł	0 zł	1 000 000 zł	200 000 zł	100 000 zł	20 000 zł	300 000 zł	280 000 zł	100 000 zł		1 000 000 zł
8.	Modernizacja drogi gminnej Jablonna ul. Słoneczna	Założono dofinansowanie 75% z PROW na lata 2014-2020	400 000 zł	300 000 zł	100 000 zł				100 000 zł				100 000 zł
9.	Budowa boiska w miejscowości Młynek	Środki LGD na lata 2014-2020 (PROW - 75%)	150 000 zł	112 500 zł	37 500 zł			37 500 zł					37 500 zł

10.	Modernizacja budynku szkoły w Lubieni i przystosowanie go do potrzeb przedszkola	Istnieje możliwość dofinansowania inwestycji ze środków unijnych w latach 2014-2020	300 000,00 zł	0,00 zł	300 000,00 zł								300 000,00 zł
11.	Modernizacja drogi w Krynkach na ul. Długiej	Założono dofinansowanie 75% z PROW na lata 2014-2020	5 000 000 zł	3 750 000 zł	1 250 000 zł				1 250 000 zł				1 250 000 zł
12.	Budowa chodnika pieszo-rowerowego nad zbiornikiem wodnym w Brodach	Założono dofinansowanie 85% z RPO WŚ na lata 2014-2020	500 000 zł	425 000 zł	75 000 zł					75 000 zł			75 000 zł
13.	Modernizacja drogi gminnej Adamów ul. Leśna	Założono dofinansowanie 75% z PROW na lata 2014-2020	650 000 zł	487 500 zł	162 500 zł						162 500 zł		162 500 zł
14.	Modernizacja drogi gminnej w Dziurowie - Ul. Złota	-	1 180 000 zł	0 zł	1 180 000 zł						1 180 000 zł		1 180 000 zł
15.	Budowa kanalizacji w miejscowości Lipie z lokalną oczyszczalnią / opcjonalnie przydomowe oczyszczalnie ścieków	-	2 900 000 zł	0 zł	2 900 000 zł						2 900 000 zł		2 900 000 zł

16.	Modernizacja drogi nr 0624 T Brody - Krynki Duże - Krynki Małe - poprawa parametrów bezpieczeństwa ruchu drogowego etap I (przebudowa drogi na ul. Wysokiej w Kuczowie	1/2 wkład gminy - założono, że inwestycja nie będzie realizowana z dotacji	2 400 000 zł	0 zł	2 400 000 zł							2 400 000 zł	2 400 000 zł
17.	Rozbudowa i uporządkowanie dróg osiedlowych w miejscowości Brody w rejonie ul. Relaksowej i osiedla „Górki” z pełną infrastrukturą	Założono, że inwestycja jest realizowana bez dotacji	300 000 zł	0 zł	300 000 zł							300 000 zł	300 000 zł
18.	Budowa kanalizacji w miejscowości Staw Kunowski + równolegle konieczność rozbudowy oczyszczalni w Krynkach II segment do przepustowości	Założono dofinansowanie 75% z PROW na lata 2014-2020	6 240 000 zł	5 304 000 zł	936 000 zł							936 000 zł	936 000 zł
			54 040 000 zł	32 544 000 zł	16 533 500 zł	1 600 000 zł	2 162 500 zł	2 987 500 zł	1 750 000 zł	355 000 zł	4 342 500 zł	3 636 000 zł	17 133 500 zł

3.4.3 PROGNOZA ZADŁUŻENIA GMINY BRODY I JEJ SPŁATA DO STRATEGII

L p.	Wyszczególnienie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Razem
OBECNE ZADŁUŻENIE według stanu na 01.01.2014r. i planowanym kredytem na 2014r.											
1.	Spłaty kredytów i wykup obligacji	1 650 000	1 650 000	1 400 000							4 700 000
2.	odsetki	190 000	175 000	74 000							439 000
3.	Razem 1+2	1 840 000	1 825 000	1 474 000	0	0	0	0	0	0	5 139 000
PROGNOZA według planowanych kredytów w kwocie 11 880 000											
4.	Spłaty kredytów niżej prognozowanych poz. 12	0	0	800 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	1 080 000	11 880 000
5.	Saldo na koniec wg prognozy	0	6 125 000	5 325 000	6 675 000	4.675 000	5.080 000	3.080 000	1 080 000	0	0
6.	Koszty oprocentowania prognozowanych kredytów		300 000	320.000	450 000	400 000	350.000	300.000	180 000	65 000	2 365 000
7.	Saldo na koniec roku	3 050 000	7 525 000	5 325 000	6 675 000	4 675 000	5 080 000	3 080 000	1 080 000	0	0
8.	Dopuszczalny wskaźnik spłaty	11 % (2,7)	10,56% (2,7)	10,41% (2,7)	10,12% (2,7)	10% (2,7)	10% (2,7)	10% (2,7)	10% (2,7)	10% (2,7)	
9.	Razem spłaty w ciągu roku (3+6)	1 840 000	2.125 000	2 594 000	2 450 000	2 400 000	2 350 000	2 300 000	2 180 000	1 145 000	19 384 000
10.	Prognoza wydatków na oświatę	11 735 100	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000	0
11.	Środki własne Gminy na inwestycje	2 500 000	1 500 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 200 000	1 200 000	1 500 000	2 300 000	13 200 000
12.	Planowane kredyt	0	6 125 000	0	3 350 000	0	2 405 000	0	0		11 880 000

3.4.4 OBSZAR 3 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA

OBSZAR 3 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA

WSKAŹNIKI DO ZADAŃ W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 1 - WZROST PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

L.p.	Cel operacyjny 1 - Wzrost przedsiębiorczości	Wartość bazowa - rok 2013	Cel 2020	Instytucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Powierzchnia terenów inwestycyjnych [w hektarach]	0	4	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	0	0	0	2	1	1	0	4	100,00%
2.	Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw	72	665	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	80	85	90	95	100	105	110	665	100,00%
3.	Liczba inwestycji związanych z elektrowniami wiatrowymi lub innymi OZE zlokalizowanymi na terenie Gminy	0	2	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	0	0	1	0	0	1	0	2	100,00%
4.	Liczba wydanych warunków zabudowy pod budownictwo mieszkaniowe i dla przedsiębiorców	40	342	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	42	44	46	49	51	54	56	342	100,00%
Komentarz do pkt. 4: dzięki temu możemy określić "atrakcyjność" gminy do osiedlania się na jej terenie. Zakładano wzrost o 5% rocznie.													

5.	Liczba inwestycji zewnętrznych w Gminie	0	3	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	0	0	1	1	0	1	0	3	100,00%
----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---------

WSKAŹNIKI DO ZADAŃ W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 2 - TWORZENIE KLIMATU WOKÓŁ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

L.p.	Cel operacyjny 2 - TWORZENIE KLIMATU WOKÓŁ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Wartość bazowa - rok 2013	Cel 2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Utworzenie stanowiska ds. rozwoju przedsiębiorczości w Urzędzie Gminy	0	1	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	0	0	0	1	0	0	0	1	100,00%
2.	Liczba przyznanych tytułów "Przedsiębiorca Roku"	0	7	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
3.	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera, funkcjonującego przy Urzędzie Marszałkowskim w Kielcach	0	3	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	0	0	1	1	1	0	0	3	100,00%

4.	Liczba zorganizowanych Forum Przedsiębiorców - cyklicznych spotkań wszystkich przedsiębiorstw	0	7	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	1	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---------

WSKAŹNIKI DO ZADAŃ W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 3 - ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE

L.p.	Cel operacyjny 3-STOPNIOWY ROZWÓJ TURYSTYKI W GMINIE	Wartość bazowa - rok 2013	Cel 2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Liczba lat kiedy działa na terenie Gminy Brody Punkt informacji turystycznej	0	6	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	0	1	1	1	1	1	1	6	100,00%
2.	Liczba lat kiedy aktualizowana jest ewidencja pomników przyrody	0	7	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
3.	Liczba nowopowstałych gospodarstw agroturystycznych	5	8	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	0	2	2	2	1	1	0	8	100,00%
4.	Liczba projektów z zakresu turystyki zrealizowanych przez różne podmioty na terenie Gminy Brody	0	20	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	3	2	3	3	3	3	3	20	100,00%

<p>Komentarz do pkt. 4 - w roku 2014 ujęto [1] Inwestycja Gminy Brody pn. Utworzenie strefy czynnego wypoczynku i biwakowania przy "oczku wodnym" w Brodach. [2] projekt Stowarzyszenia Rozwoju Sportu i Aktywności Lokalnej "Stykovia" w Stykowie pn. Utworzenie Wiejskiego Centrum Rekreacji i Wypoczynku Czynnego nad zalewem w Stykowie. [3] projekt Parafii Rzymsko-Katolicka p.w. N. M. P. w Krynkach na projekt pn. Wymiana pokrycia dachowego - obejmująca nawę główną oraz kaplicę południową i północną kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Krynkach.</p>													
5.	Kwota środków zainwestowana przez Gminę w turystykę na terenie Gminy	0	3 000 000 zł	Kierownik Referatu Gospodarczego	438 000,00 zł	100 000 zł	62 000 zł	1 200 000 zł	300 000 zł	800 000 zł	100 000 zł	3 000 000 zł	100,00%
<p>Komentarz do pkt. 5 - w roku 2014 ujęto [1] Inwestycja Gminy Brody pn. Utworzenie strefy czynnego wypoczynku i biwakowania przy "oczku wodnym" w Brodach. Wartość 50 000 zł; [2] projekt Stowarzyszenia Rozwoju Sportu i Aktywności Lokalnej "Stykovia" w Stykowie pn. Utworzenie Wiejskiego Centrum Rekreacji i Wypoczynku Czynnego nad zalewem w Stykowie. Wartość 50 000 zł; [3] projekt Parafii Rzymsko-Katolicka p.w. N. M. P. w Krynkach na projekt pn. Wymiana pokrycia dachowego - obejmująca nawę główną oraz kaplicę południową i północną kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Krynkach - wartość inwestycji 338 000 zł</p>													

WSKAŹNIKI DO ZADAŃ W RAMACH CELU OPERACYJNEGO 4 - ZMNIEJSZENIE BEZROBOCIA

Cel operacyjny 4 Zmniejszenie bezrobocia na terenie Gminy Brody		Wartość bazowa	Wartość docelowa=suma lat 2014-2020	Institucja (Osoba) odpowiedzialna za monitorowanie wskaźnika	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem	% wykonanie
1.	Liczba zrealizowanych projektów systemowych współfinansowanych przez Unię Europejską i budżet państwa przez Ośrodek Pomocy Społecznej	5	7	Kierownik GOPS Brody	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
2.	Liczba opracowanych/zaktualizowanych plików Problemy osób do 25r. życia zamieszkujące Gminę Brody na rynku pracy	0	7	Kierownik GOPS Brody	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%

3.	Liczba opracowanych/zaktualizowanych plików Problemy osób od 26 do 50 r. życia zamieszkujące Gminę Brody na rynku pracy	0	7	Kierownik GOPS Brody	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
4.	Liczba opracowanych/zaktualizowanych plików Problemy osób powyżej 50 r. życia zamieszkujące Gminę Brody na rynku pracy	0	7	Kierownik GOPS Brody	1	1	1	1	1	1	1	7	100,00%
5.	Liczba osób z terenu Gminy Brody biorących udział w projektach mających na celu wejście lub powrót na rynek pracy	0	105	Kierownik GOPS Brody	15	15	15	15	15	15	15	105	100,00%
6.	Liczba osób z terenu Gminy Brody dla których zostały zorganizowane staże zawodowe	0	21	Sekretarz Gminy	3	3	3	3	3	3	3	21	100,00%
7.	Liczba przeprowadzonych godzin zajęć grupowych przez doradców zawodowych/psychologów dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy	0	224	Kierownik GOPS Brody	32	32	32	32	32	32	32	224	100,00%
8.	Liczba przeprowadzonych godzin zajęć indywidualnych przez doradców zawodowych/psychologów dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy	0	672	Kierownik GOPS Brody	96	96	96	96	96	96	96	672	100,00%
9.	Liczba osób z terenu Gminy Brody, która wzięła udział w pracach interwencyjnych	0	105	Sekretarz Gminy	15	15	15	15	15	15	15	105	100,00%
10.	Liczba nowych osób z terenu Gminy Brody, która wzięła udział w pracach interwencyjnych	b.d.	80	Sekretarz Gminy	15	12	12	11	10	10	10	80	100,00%

11	Liczba nowych osób z terenu Gminy Brody, która wzięła udział w pracach interwencyjnych	b.d.	50	Sekretarz Gminy	10	8	8	7	6	6	5	50	100,00%
12	Liczba szkolnych doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach na terenie Gminy Brody	0	10	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	3	2	1	1	1	1	1	10	100,00%
13	Liczba godzin doradztwa zawodowego przeprowadzonych w szkołach na terenie Gminy Brody	0	1120	Kierownik Zespołu Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół	160	160	160	160	160	160	160	1120	100,00%
14	Liczba działających na terenie Gminy spółdzielni socjalnych	0	3	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	0	0	1	1	1	0	0	3	100,00%
15	Liczba dotacji/pożyczek, którą otrzymali mieszkańcy Gminy Brody z Powiatowego Urzędu Pracy na założenie działalności gospodarczej	b.d.	70	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	10	10	10	10	10	10	10	70	100,00%
17	Liczba kontraktów socjalnych zrealizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	b.d.	140	Kierownik GOPS Brody	20	20	20	20	20	20	20	140	100,00%
18	Liczba miejsc z dostępem do sieci hot-spot	b.d.	4	Sekretarz Gminy Brody	0	1	0	1	1	1	0	4	100,00%

19	Liczba działających Centrum Integracji Społecznej (CIS) i/lub Klubów Integracji Społecznej (KIS)	0	1	Wyznaczony przez Wójta Pracownik UG Brody	0	0	1	0	0	0	0	1	100,00%
----	--	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---------

3.5. Źródła finansowania

Zadanie do realizacji zapisane w „Strategii Rozwoju Gminy Brody na lata 2014-2020” mogą być wsparte z następujących programów:

1. „Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”
2. „Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020”
3. „Fundacja Wspomagania Wsi”
4. „Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności”

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Najważniejsze zadania realizowane w ramach tego Programu związane są z tworzeniem dogodnych warunków dla rozwoju miejscowości, aktywizacją ludności wiejskiej, projektami związanymi z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesieniem atrakcyjności turystycznej danej miejscowości.

Fundacja Wspomagania Wsi

Celem Fundacji jest wspomaganie inicjatyw gospodarczych i społecznych mieszkańców wsi i małych miast oraz inicjatyw związanych z poprawą stanu infrastruktury obszarów wiejskich, poprawa warunków życia i gospodarowania na wsi, rozwój społeczny i kulturalny wsi, rozwój oświaty wśród ludności wsi, ochrona środowiska naturalnego, wspieranie rozwoju niekonwencjonalnych źródeł energii, organizowanie opieki społecznej na wsi, pomoc dla mieszkańców obszarów wiejskich. Fundacja realizuje swoje cele poprzez: udzielanie ze środków pieniężnych Fundacji kredytów przez banki, z którymi Fundacja ma podpisane umowy o współpracy, na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie działalności objętej celami statutowymi, udzielanie dotacji lub zwrotnej pomocy finansowej na warunkach preferencyjnych na realizację przedsięwzięć, prowadzenie doradztwa techniczno-ekonomicznego, prowadzenie szkoleń, popularyzowanie wiedzy teoretycznej i praktycznej, organizowanie zaopatrzenia technicznego wspomaganych przedsięwzięć.

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (PAFW)

Fundacja działa na rzecz umacniania społeczeństwa obywatelskiego, demokracji i gospodarki rynkowej w Polsce, w tym wyrównywania szans rozwoju indywidualnego i społecznego, a jednocześnie wspiera procesy transformacji w innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej. PAFW urzeczywistnia swoje cele poprzez realizację programów w następujących obszarach tematycznych: Inicjatywy w zakresie edukacji, Rozwój społeczności lokalnych, Obywatel w demokratycznym państwie prawa i Dzielenie się polskimi doświadczeniami w zakresie transformacji. W działaniach na terenie Polski Fundacja koncentruje się obecnie na inicjatywach edukacyjnych, służących przede wszystkim wyrównywaniu szans, a także na wyzwaniu i umacnianiu energii obywatelskiej w miejscach wymagających szczególnego wsparcia. Wsparcie ze strony Fundacji można uzyskać tylko w ramach jej programów. Zainteresowani uzyskaniem finansowego wsparcia ze strony PAFW ubiegają się o dotacje składając wniosek bezpośrednio u realizatora określonego programu. Decyzje w sprawie przyznania dotacji podejmuje komisje ekspertów powoływana przez Fundację.

Tabela 36: Możliwość finansowania zadań z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 na zadania związane z Kapitałem Ludzkim

Oś priorytetowa	Wsparcie UE	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające poszczególnym celom szczegółowym	Typy beneficjentów	Grupy docelowe	Rodzaje działań
8. Rozwój edukacji i aktywne społeczeństwo	13,63 mln €	8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8.10. aktywne i zdrowe starzenie się	Cel szczegółowy: Wsparcie wydłużenia aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)	- Przedsiębiorcy i ich Pracownicy, w tym w szczególności pracownicy pracujący w warunkach szkodliwych dla zdrowia, - osoby powyżej 50 roku życia, - osoby nieaktywne zawodowo	1. podnoszenie aktywności zawodowej osób powyżej 50 roku życia 2. przeciwdziałania nieprzewidywanemu opuszczaniu rynku pracy przez osoby w wieku produkcyjnym, szczególnie ze względów zdrowotnych
	29,99 mln €	10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10.1. Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego	Cel szczegółowy: Poprawa dostępu do wysokiej jakości edukacji, w tym edukacji przedszkolnej.	Liczba przedszkoli, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, Policja	- dzieci w wieku przedszkolnym, w tym dzieci z niepełnosprawnościami określone w ustawie o systemie oświaty, - uczniowie i wychowankowie szkół/placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz specjalne, w tym z niepełnosprawnościami (z wyłączeniem	1. zmniejszania dysproporcji w upowszechnianiu edukacji przedszkolnej pomiędzy miastem a wsią oraz wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi 2. przeciwdziałania rozwarstwieniu społecznemu i segregacji w edukacji prowadzonej w szkołach i placówkach kształcenia podstawowego

		o, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.				<p>sluchaczy szkół dla dorosłych),</p> <ul style="list-style-type: none"> - nauczyciele kształcenia ogólnego oraz specjalnego, - pracodawcy - partnerzy społeczno – gospodarczy 	<p>ponadpodstawowego (w tym szkół/placówek specjalnych), ze szczególnym uwzględnieniem wyrównywania dysproporcji pomiędzy obszarami miast i wsi</p> <p>3. rozwój nowoczesnego nauczania na wszystkich progach edukacji kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego poprzez upowszechnianie metod pracy z praktycznym wykorzystaniem narzędzi TIK (połączone ze wzmacnianiem kompetencji zawodowych nauczycieli w zakresie praktycznego ich wykorzystania).</p> <p>4. rozwój wysokiej jakości szkolnictwa ponadpodstawowego</p> <p>5. kontynuacja wdrażania założeń rządowego programu „Cyfrowa szkoła” w obszarach e - nauczyciel e - szkoła</p>
	5,45 mln €	10.2 Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym	Cel szczegółowy: Upowszechnianie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów	<ul style="list-style-type: none"> - osoby dorosłe podnoszące kompetencje we własnym zakresie (w tym osoby z niepełnosprawnościami) 	1. upowszechnianie uczenia się w różnych sytuacjach i przez całe życie

			<p>i pozaformalnym w wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji</p>			odrębnych		
	19,08 mln €		<p>10.3 BIS lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmocnienie systemów kształcenia i szkolenia</p>	<p>Cel szczegółowy: Poprawa jakości i upowszechnienie kształcenia zawodowego</p>	<p>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)</p> <p>Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki</p>	<p>Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - uczniowie szkół/placówek kształcenia zawodowego, - nauczyciele kształcenia zawodowego, - szkoły/placówki prowadzące kształcenie zawodowe oraz ustawiczne, - pracodawcy/przedsiębiorcy/uczelnie, - partnerzy społeczno-gospodarczy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. dostosowywanie kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy 2. zwiększanie kompetencji uczniów i słuchaczy szkół zawodowych, 3. doskonalenie umiejętności nauczycieli zawodu we współpracy z uczelniami i z pracodawcami/przedsiębiorcami, jako część projektów wspierających edukację kształcenia zawodowego. 4. tworzenie centrów kształcenia zawodowego i wsparcie usług przez

			zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami					nie realizowanych
9. Włączenie społeczne i walka z ubóstwem	27,26 mln €	9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9.4. Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	Cel szczegółowy: Wspieranie aktywizacji społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, Policja	- Osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym. - Otoczenie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w zakresie niezbędnym do wsparcia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym w ramach programu.	1. kompleksowa i zindywidualizowana aktywizacja społeczno-zawodowa, wykorzystująca w zależności od potrzeb elementy aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, kulturalnej, społecznej i zawodowej, obejmująca 2. monitoring problemów społecznych służących diagnozie przyczyn, skali oraz przestrzennego zróżnicowania występujących problemów społecznych w regionie, monitorowanie działalności instytucji

	51,80 mln €	9.7. Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym	Cel szczegółowy: Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych	Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (C)	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, Policja	- osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie, - rodziny oraz ich dzieci, w tym z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, - dzieci w zakresie wczesnego wykrywania wad wrodzonych i szczepień ochronnych, - pensjonariusze placówek opiekuńczych, - osoby funkcjonujące w ramach rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, -osoby zależne, osoby sprawujące opiekę nad osobą zależną lub po zakończonym okresie sprawowania opieki	sprzyjających aktywnej integracji 1. usług o charakterze profilaktycznym (świetlic i klubów w tym sportowych, ognisk wychowawczych, placówek wsparcia dziennego, doradztwa rodzinnego i psychologicznego np. ośrodki wsparcia rodziny, służące pomocą rodzinie i przeciwdziałające możliwym patologiom, zaangażowania w wolontariat), 2. usług o charakterze opiekuńczym w formie instytucjonalnej i pozainstytucjonalne
	9,54 mln €	9.8. wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych	Cel szczegółowy: Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym	- podmioty ekonomii społecznej, - osoby i podmioty planujące rozpocząć działalność gospodarczą w obszarze ekonomii społecznej (w tym JST,	1. kompleksowe usługi na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej, 2. wspiera nie zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej poprzez tworzenie nowych i wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej,

			oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia.		przedsiębiorstwach społecznych	np. LGD	organizacje pozarządowe), - podmioty wspierające sektor ekonomii społecznej	3. tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej, w tym klastrów ekonomii społecznej, 4. koordynacja i monitoring działań w zakresie ekonomii społecznej
10. Otwarty rynek pracy	68,16 mln €	8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8.5. Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników	Cel szczegółowy: Zwiększenie dostępu do zatrudnienia i wspieranie aktywności zawodowej	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym np. LGD	- osoby pozostające bez zatrudnienia w tym zarejestrowane w powiatowym/miejskim urzędzie pracy jako bezrobotne, - osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w szczególności: długotrwale bezrobotne, z niepełnosprawnościami w wieku 25 – 30 lat, powyżej 50 roku życia, - osoby odchodzące z rolnictwa, - osoby pracujące, - pracodawcy w zakresie działań EURES	1. pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy poprzez pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe, w tym Indywidualne Plany Działania, 2. podnoszenie kwalifikacji zawodowych i ich dopasowanie do potrzeb rynku pracy (m.in. szkolenia zawodowe, specjalistyczne kursy, studia podyplomowe i uzupełniające) 3. pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego (m.in. staże, praktyki, subsydiowanie zatrudnienia, wsparcie adaptacyjne w miejscu pracy, wyposażenie i wyposażeń stanowiska pracy, wolontariat zatrudnienie wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami), 4. zapobieganie dezaktualizacji kwalifikacji

								<p>zawodowych rodziców/opiekunów (ze szczególnym uwzględnieniem kobiet) w okresie pełnienia opieki nad osobą zależną, m.in. poprzez szkolenia i kursy,</p> <p>5. wspieranie aktywizacji rodziców/opiekunów (ze szczególnym uwzględnieniem kobiet), którzy chcą powrócić na rynek pracy po okresie sprawowania opieki nad osobą zależną,</p> <p>6. wspieranie wolontariatu jako etapu przygotowującego do zatrudnienia (w tym np. poprzez szkolenia i doradztwo),</p> <p>7. zwiększanie mobilności przestrzennej (regionalnej) pracowników oraz osób poszukujących pracy (np. jednorazowy dodatek relokacyjny), wyłącznie w obrębie województwa świętokrzyskiego.</p> <p>8. upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia (telepraca, praca rotacyjna, praca w niepełnym wymiarze czasu), zatrudnienie wspomagane dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>9. działania dotyczących EURES związane z bezpośrednim</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--

								świadczeniem usług dla bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców
64,48 mln €		8.7. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Cel szczegółowy: Wspieranie samozatrudnienia i przedsiębiorczości	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw w działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w tym np. LGD	- osoby pracujące oraz pozostające bez zatrudnienia, - studenci i pracownicy naukowo/naukowo-dydaktyczni uczelni zamierzający rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej w formie przedsiębiorczości akademickiej, - osoby odchodzące z rolnictwa	1. wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, w tym w formie przedsiębiorczości akademickiej, 2. bezzwrotne wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wsparcie pomostowe 3. zwrotne wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej (np. w formie mikropożyczek)	
40,90 mln €		8.9. Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	Cel szczegółowy: Wzmacnianie adaptacyjności przedsiębiorstw i ich pracowników	Liczba osób, które nabyły kompetencje w ramach lub po opuszczeniu programu Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu	Wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)	- Przedsiębiorstwa oraz ich pracownicy, w tym pracownicy przewidziani do zwolnienia lub zagrożeni zwolnieniem z pracy, - Przedsiębiorstwa i pracownicy przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacyjne, - Osoby, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy,		

							<ul style="list-style-type: none">- Pracownicy naukowcy jednostek naukowych,- Pracownicy naukowcy, naukowo-dydaktyczni, dydaktyczni uczelni,- Doktoranci.	
--	--	--	--	--	--	--	---	--

Tabela 37: Możliwość finansowania zadań JST z RPOWŚ 2014-2020

Oś priorytetowa	Wsparcie UE	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające poszczególnym celom szczegółowym	Typy beneficjentów	Grupy docelowe	Rodzaje działań
Oś priorytetowa 2	68,16 mln euro	Cel główny przedmiotowej osi priorytetowej realizowany będzie w oparciu o realizację Celu Tematycznego 2 Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK, Celu tematycznego 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP oraz Celu tematycznego 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją, które bezpośrednio wpływają na rozwój przedsiębiorczości	3.1. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.	Wzrost liczby trwałych miejsc pracy w przedsiębiorstwach	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy	Typy beneficjentów: Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie województwa świętokrzyskiego, przedsiębiorstwa społeczne, instytucje otoczenia biznesu z terenu województwa świętokrzyskiego, jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego, wojewódzkie samorządowe osoby prawne.	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, osoby fizyczne, w tym absolwenci szkół wyższych, planujące założenie działalności gospodarczej.	1. wsparcia mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na wczesnym etapie rozwoju 2. wsparcia mikro, małych i średnich przedsiębiorstw we wprowadzaniu na rynek nowych produktów/usług, 3. rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości oraz ośrodków wspierających przedsiębiorczość akademicką, 4. tworzenia nowej i rozwoju istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego (w tym na obszarach powojaskowych, przemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich), 5. wsparcia istniejących przedsiębiorstw

Oś priorytetywa 3	34,08 mln euro		4.1. wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych	Zwiększenie produkcji energii w województwie świętokrzyskim, pochodzących ze źródeł odnawialnych, oraz budowa systemów dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych.	1. Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem 2. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE 3. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	- Jednostki samorządu terytorialnego, - przedsiębiorstwa duże, średnie, małe, mikro prowadzące działalność na terenie województwa świętokrzyskiego, - uczelnie, - związki i stowarzyszenia JST, - podmioty lecznicze wykonujące na terenie województwa świętokrzyskiego działalność leczniczą finansowaną ze środków publicznych, - państwowe jednostki budżetowe, - instytucje kultury,	Nie ma wskazanej	społecznych, 1. wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych (energia wodna, wiatru, słoneczna, geotermalna, biogazu, biomasy) wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej, 2. budowy instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw, 3. budowy oraz modernizacji zakładów do produkcji urządzeń OZE, 4. budowa lub modernizacja jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokiej kogeneracji z OZE
	51,93 mln euro		4.3. wspieranie efektywności energetycznej inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w	Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych m.in. poprzez poprawę efektywności energetycznej w budynkach publicznych oraz w sektorze	1. Emisja gazów Ciepłarnianych* 2. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	- jednostki samorządu terytorialnego, - spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, - związki i stowarzyszenia JST, - TBS,	Nie ma wskazanej	1. ociepleniem obiektu, 2. wymianą okien, drzwi zewnętrznych, oraz oświetlenia na energooszczędne, 3. przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do

			budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	mieszkaniowym		- samorządowe jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną, - uczelnie,		źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, systemów wodno-kanalizacyjnych, 4.instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, 5.instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE, 6.instalowaniem urządzeń energooszczędnych najnowszej generacji 7.wymiana pokrycia dachowego, 8.budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła 9.w wysokosprawnej kogeneracji, wraz z infrastrukturą do dystrybuowania wytworzonej energii.
	61,34 mln euro		4.5. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany	Wsparcie dla realizacji inwestycji wynikających z założeń planów niskoemisyjnych	1.Emisja gazów cieplarnianych (1990=100)* 2. Liczba zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego 3. Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym	- jednostki samorządu terytorialnego, - przedsiębiorstwa duże, średnie, małe, mikro, - partnerzy społeczni i gospodarczy działający na terenie województwa świętokrzyskiego , - organizacje		1.działania informacyjno-promocyjne dotyczące np. oszczędności energii, 2. kampanie promujące: 3.budownictwo zeroemisyjne, 4. inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego, 5.modernizacja oświetlenia ulicznego (ulic placów, terenów

			klimatu		4. Długość wybudowanych lub przebudowanych dróg dla rowerów 5. Długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej 6. Liczba zmodernizowanych dworców i centrów przesiadkowych	pozarządowe (NGO), - samorządowe osoby prawne, - państwowe jednostki budżetowe, - instytucje kultury.		publicznych)na energooszczędne, 6.budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej, 7.wymiana źródeł ciepła 8.parkingi Park&Ride, Bike&Ride 9.zintegrowane centra przesiadkowe, 10.infrastruktura dworcowa, 11.wspólny bilet, 12.inteligentne systemy transportowe, 13.ścieżki rowerowe, 14.publiczne wypożyczalnie rowerów.
Oś priorytetowa 4	20,45 mln euro	-	5.2. wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami	Zwiększenie skuteczności przeciwdziałani a skutkom klęsk żywiołowych oraz usuwania skutków katastrof	1.Jednostki służb ratunkowych działające w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (OSP) 2. Liczba zbiorników małej retencji wspartych w wyniku realizacji projektów 3. Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	Jednostki samorządu terytorialnego, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.	Nie ma wskazanej	1.budowy i modernizacji wielofunkcyjnych zbiorników wodnych małej retencji; 2.tworzenia i poprawy jakości systemów reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych (dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami), w tym z uwzględnieniem zakupu sprzętu i wyposażenia dla Ochotniczych Straży Pożarnych.

	13,63 mln euro		6.1. inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie	Zapewnienie efektywnego działania systemu gospodarowania odpadami	1. Liczba odpadów przypadających na 1 mieszkańca 2. Liczba rozbudowanych/zmodernizowanych zakładów zagospodarowania odpadów	Jednostki samorządu terytorialnego lub podmioty działające w imieniu JST.	Nie ma wskazanej	1.kompleksowych działań skierowanych na poprawę gospodarowania odpadami, zgodnie z postanowieniami WPGO.
	88,61 mln euro		6.2. inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie	Poprawa dostępu mieszkańców regionu do systemów oczyszczających ścieki komunalne.	1.Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków 2. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej 3. Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych 4. Liczba rozbudowanych lub zmodernizowanych oczyszczalni ścieków komunalnych 5. Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej 6. Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków	Jednostki samorządu terytorialnego lub podmioty działające w imieniu JST, związki i porozumienia JST, przedsiębiorcy.	Nie ma wskazanej	1.kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowa oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi, -2.kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczalni ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków

								<p>– na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna),</p> <p>3.budowa i rozbudowa systemów zaopatrzenia w wodę (sieci wodociągowe, ujęcia i stacje uzdatniania wody) – wyłącznie w ramach projektów dot. infrastruktury służącej oczyszczaniu ścieków,</p> <p>Zakłada się realizowanie inwestycji przede wszystkim na obszarach aglomeracji o wielkości poniżej 10 tys. RLM, ujętych w KPOŚK, , a także na pozostałych terenach w celu wypełnienia dyrektywy ściekowej.</p>
	54,53 mln euro		6.3. zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego	Ochrona, zachowanie i efektywne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym.	1.Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych (w tym zwiedzający muzea i oddziały) 2. Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem 3. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem 4. Liczba wydarzeń kulturalnych	Jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe wojewódzkie osoby prawne, instytucje kultury, instytucje ochrony dziedzictwa narodowego, kulturowego (w tym archiwum państwowe), ROT i lokalne	Nie ma wskazanej	1.zachowaniu i zabezpieczeniu obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych dla celów rozwoju społeczno-gospodarczego, dostosowaniu obiektów dziedzictwa kulturowego do funkcji turystycznych lub kulturowych,

					<p>zrealizowanych w wyniku realizacji projektu</p> <p>5. Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego, instytucji kultury przystosowanych do osób niepełnosprawnych</p>	<p>organizacje turystyczne, organizacje pozarządowe posiadające osobowość prawną, związki i stowarzyszenia JST, kościelne osoby prawne, przedsiębiorcy działający na terenie województwa świętokrzyskiego, związki wyznaniowe oraz szkoły i uczelnie artystyczne, Telewizja Polska.</p>		<p>2.promocji dziedzictwa kulturowego regionu wraz z tworzeniem i promocją produktów tradycyjnych i regionalnych oraz kompleksowych produktów turystycznych (w tym tworzenie szlaków kulturowych i organizacja wydarzeń kulturalno – promocyjnych,</p> <p>3.rozwojowi zasobów kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, kulturowego (w tym poprawie jakości funkcjonowania instytucji kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, kulturowego), budowie, przebudowie i renowacji instytucji kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, kulturowego oraz budowie, przebudowie, i remoncie instytucji kultury oraz konserwacji i restauracji obiektów zabytkowych wraz z dostosowaniem do prowadzenia działalności</p>
--	--	--	--	--	--	---	--	---

								<p>kulturalnej, w tym działalności gospodarczej, 4.zakupowi wyposażenia oraz konserwacji muzealiów, materiałów archiwalnych starodruków itp., 5.wsparciu i rozwojowi centrów informacji turystycznej, kulturalnej i promocji kultury, 6.promocji dziedzictwa naturalnego regionu oraz jego wykorzystaniu do celów turystycznych.</p>
6,82 mln euro		6.4. ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę.	Ochrona obszarów cennych przyrodniczo oraz wykorzystanie lokalnych i regionalnych zasobów przyrodniczych dla zrównoważonego i przyjaznego środowisku rozwoju turystyki.	<p>1.Stopień wykorzystania miejsc noclegowych 2. Liczba parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody objętych wsparciem 3. Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych 4. Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych 5. Liczba ośrodków</p>	<p>- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, - samorządowe osoby prawne zajmujące się ochroną przyrody, - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, - parki, krajobrazowe i ich zespoły, - instytucje badawcze, - organizacje</p>	Nie ma wskazanej	<p>1.podniesieniu standardu bazy technicznej i wyposażenia parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach NATURA 2000), wraz z opracowaniem planów ochrony lub planów zadań ochronnych tych obszarów, 2.ochronie różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu</p>	

					<p>prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętej wsparciem</p>	<p>pozarządowe posiadające osobowość prawną, zajmujące się ochroną przyrody, - jednostki budżetowe (np. RDOŚ), - uczelnie, - administracja rządowa.</p>		<p>o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki, służące rozwojowi zielonej infrastruktury (np. ogrody deszczowe w miastach, parki miejskie, korytarze ekologiczne, zielone bariery akustyczne), 3.zarządzaniu i ochronie krajobrazu (np. inwentaryzacja przyrodnicza obszarów chronionych, audyt krajobrazowy, urbanistyczne zasady krajobrazu), 4.promocja i zagospodarowanie do celów zrównoważonego i przyjaznego środowisku rozwoju turystyki (m.in. infrastruktura dla ruchu rowerowego), 5.polegające na budowie i modernizacji niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, 6.rozbudowie, modernizacji i</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--

								doposażeniu ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m.in. w parkach krajobrazowych), 7.opracowaniu dokumentacji dotyczącej planowania ochrony (planów, ekspertyz, inwentaryzacji) rezerwatów oraz obszarów Natura 2000 oraz ochrony czynnej na tych obszarach.
Oś priorytetywa 6	13,63 mln euro	Nie ma	4.3. wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym	Poprawa warunków do rozwoju gospodarczego obszarów miejskich	1. Emisja gazów cieplarnianych* 2. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	- jednostki samorządu terytorialnego, - samorządowe jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną,	Nie ma wskazanej	Interwencja zostanie skierowana na projekty, dotyczące kompleksowej modernizacji energetycznej budynków publicznych (z wyłączeniem jednostek podległych administracji centralnej) oraz mieszkalnych wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego gminy wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne, w zakresie związanym m.in. z: 1. ociepleniem obiektu,

								<p>2.wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne,</p> <p>3.przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła – likwidacja pieców grzewczych na opał stały), systemów wentylacji i klimatyzacji, systemów wodno-kanalizacyjnych,</p> <p>4.instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,</p> <p>5.instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE,</p> <p>6.instalowaniem urządzeń energooszczędnych najnowszej generacji (np. kolektory słoneczne).</p>
	11,59 mln euro		4.5. promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany	Wsparcie dla realizacji planów niskoemisyjnych.	1.Emisja gazów Ciepłarnianych*	jednostki samorządu terytorialnego na obszarze objętym ZIT	Nie ma wskazanej	<p>W priorytecie inwestycyjnym 4.5 dofinansowanie znajdują projekty, realizujące założenia planów niskoemisyjnych dla poszczególnych obszarów miejskich. Wsparcie dla projektów mogących wynikać z planów gospodarki niskoemisyjnej dla poszczególnych</p>

			klimatu.					typów obszarów miast i niekwalifikujących się do dofinansowania w ramach innego PI np. 1.modernizacja oświetlenia ulicznego, 2.zrównoważona mobilność miejska (w tym np. ścieżki rowerowe, centra przesiadkowe).
10,22 mln euro		6.4 ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu natura 2000 oraz zielonej infrastruktury	Poprawa i ochrona obszarów cennych przyrodniczo na terenie Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz wykorzystanie tych zasobów dla rozwoju turystyki.	1.Stopień wykorzystania miejsc noclegowych 2. Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	Jednostki samorządu terytorialnego na obszarze objętym ZIT	Nie ma wskazanej	Podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, opracowanie planów lub programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo, w tym: 1.podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenie parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, 2.opracowanie planów lub programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo, 3.ochrona różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np.	

								<p>banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, geoparki i ekoparki,</p> <p>4.zabezpieczenie miejsc przyrodniczo cennych na terenach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody,</p> <p>5.działania inwestycyjne umożliwiające wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych wraz z promocją np. zbiorniki wodne, stawy widokowe, tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne,</p> <p>6.tworzenie warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej w oparciu o zasoby przyrodnicze regionu, poprzez ich promocję i zagospodarowanie do celów zrównoważonego i przyjaznego środowisku rozwoju turystyki,</p> <p>7.budowa i modernizacja niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną, przywróceniem</p>
--	--	--	--	--	--	--	--	--

								właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych), 8.rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej (m. in. parki krajobrazowe, rezerwy przyrody, Geopark, ogrody botaniczne) oraz prowadzenie działań/kampanii informacyjno-edukacyjnych.
	54,53 mln euro	9.2. wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich	Poprawa warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów miejskich, w tym przemysłowych.	1.korzystające ze świadczeń pomocy na 10 tys. ludności 2. Liczba nowych /przebudowanych /przekształconych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Jednostki samorządu terytorialnego, podmioty działające w imieniu JST, przedsiębiorstwa, partnerzy społeczni i gospodarczy, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe i instytucje kultury w ramach kompleksowych projektów koordynowanych	Nie ma wskazanej	W ramach priorytetu inwestycyjnego 9.2 wsparcie kierowane będzie na projekty wpisujące się w Lokalne Plany/Programy Rewitalizacji, mające na celu rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych.	

Oś priorytetowa 5	109,06 mln euro		7.2. zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi	Poprawa warunków do rozwoju gospodarczego obszarów miejskich, w tym przemysłowych.	1.Liczba wypadków drogowych na 100 tys. ludności 2. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	przez JST. Jednostki samorządu terytorialnego na obszarze objętym ZIT, Samorząd Województwa Świętokrzyskiego	Nie ma wskazanej	W ramach priorytetu 7.2 zaplanowano budowę, przebudowę dróg różnych kategorii na terenie miasta Kielce, obszarze funkcjonalnym Kielc usprawniających połączenia komunikacyjne z jego rdzeniem, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (ITS).
	24,45 mln euro		7.4. rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu	Poprawa jakości wewnętrznych połączeń komunikacyjnych w regionie, szczególnie w kontekście zwiększenia dostępu do transportu kolejowego, lokalnych rynków pracy oraz stref aktywności gospodarczej	1.Oszczędność czasu przejazdu 2. Całkowita długość nowych linii kolejowych	Samorząd Województwa Świętokrzyskiego, zarządca infrastruktury kolejowej, zarządca infrastruktury dworcowej.	Nie ma wskazanej	W ramach priorytetu inwestycyjnego 7.4 planuje się realizację co najmniej jednego projektu, dotyczącego budowy i przebudowy infrastruktury kolejowej.
Oś priorytetowa 7	13,63 mln euro		8.2. wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako	Wspieranie nowych funkcji społeczno-gospodarczych terenów ze specyficznymi potrzebami.	1.Dynamika PKB na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) rok poprzedni =100 2. Liczba nowych produktów turystycznych	Jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa świętokrzyskiego, partnerzy społeczni i	Nie ma wskazanej	W ramach priorytetu inwestycyjnego 8.2 przewidziane jest wsparcie dla obszarów dla których kluczowe jest nadanie nowych funkcji społeczno

			elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój			gospodarczy w tym organizacje pozarządowe.		gospodarczych tych terenów, uwzględniając poprawę dostępu do zasobów dziedzictwa kulturowego, przemysłowego i naturalnego, rozwój zasobów kultury, jak również wspieranie rozwoju turystyki kulturowej (city & culture) oraz tworzenia nowych produktów turystycznych w oparciu o te zasoby w celu podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej i pobudzenia rozwoju gospodarczego. Powinno ono wynikać ze strategii opracowanych dla terytoriów ze specyficznymi potrzebami. Cała infrastruktura powstała w ramach Priorytetu inwestycyjnego będzie dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
	44,99 mln euro		9.1 inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i	Poprawa dostępności infrastruktury ochrony zdrowia oraz pomocy i integracji	1. Oczekiwana, przeciętna długość życia 2. Liczba wspartych podmiotów leczniczych 3. Liczba wspartych	Jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa świętokrzyskiego, podmioty	Nie ma wskazanej	Interwencja, zaplanowana w priorytecie inwestycyjnym 9.1 dotyczy następujących typów przedsięwzięć:

			<p>lokalnego, zmniejszenia nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych</p>	<p>społecznej.</p>	<p>obiektów z zakresu polityki społecznej</p>	<p>lecnicze, wykonujące na terenie województwa świętokrzyskiego działalność leczniczą finansowaną ze środków publicznych, stowarzyszenia i fundacje, instytucje działające na rzecz świadczenia usług społecznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - infrastruktura ochrony zdrowia - inwestycje których celem jest poprawa dostępu do usług z zakresu ochrony zdrowia w tym profilaktyki zdrowotnej, medycy pracy, opieki nad matką i dzieckiem; oraz opieki paliatywnej, - inwestycje w infrastrukturę sanatoriów i szpitali uzdrowiskowych, - infrastruktura usług społecznych w zakresie pomocy społecznej w tym: usług o charakterze profilaktycznym, opiekuńczym, opieki nad rodziną i pieczy zastępczej, usług towarzyszących procesowi usamodzielniania się, mieszkalnictwa wspomagane, chronione, treningowe i socjalnego. Inwestycje dotyczące placówek/ośrodków interwencji kryzysowej, a także diagnozowania i monitoringu problemów społecznych.
--	--	--	---	--------------------	---	--	---

IV. Monitoring i ewaluacja strategii

4.1. Powołanie Zespołu Monitorującego realizację strategii.

Zarządzającym Strategią w imieniu Gminy Brody będzie Wójt Gminy przy pomocy Zespołu ds. Wdrażania Strategii Rozwoju Gminy. Zespół zostanie powołany stosownym Zarządzeniem Wójta i w jego skład wejdą:

- 3 przedstawiciele Wójta – w tym Pełnomocnik ds. Strategii Rozwoju Gminy, który będzie przewodniczył pracom Zespołu,
- 2 przedstawiciele Rady Gminy,
- 2 przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- 1 przedstawiciel przedsiębiorców
- inne osoby wskazane przez Wójta.

Zespół ds. Wdrażania Strategii Rozwoju Gminy opracuje swój regulamin. Jego celem będzie nadzór nad skutecznością i jakością realizacji Strategii. Do zadań Zespołu będzie należało w szczególności:

1. przygotowywanie rocznych sprawozdań z realizacji Strategii,
2. przedkładanie Radzie Gminy propozycji zmian w treści Strategii,
3. zapoznanie się z uwagami Rady Gminy dotyczącymi rocznego sprawozdanie z realizacji Strategii,
4. opiniowanie wniosków przedkładanych przez organizacje pozarządowe, przedsiębiorców czy też mieszkańców dotyczących zadań realizowanych w ramach Strategii,
5. ewaluację Strategii,
6. podejmowanie decyzji odnośnie regulaminu prac Zespołu, wyboru sekretarza, itp.
7. inne określone w Regulaminie i mające znaczenie dla realizacji Strategii.

Uczestnictwo w pracach Zespołu ma charakter społeczny i za udział w nich nie przysługuje wynagrodzenie. Zespół spotyka się nie rzadziej niż dwa razy w roku. Decyzje podejmowane w ramach Zespołu są podejmowane - o ile to możliwe w ramach konsensu, szczegółowy tryb podejmowania decyzji zostanie zaproponowany w Regulaminie Zespołu.

4.2 System monitorowania strategii

Kluczowe znaczenie dla oceny podejmowanych działań ma ich monitoring. **Funkcję instytucji monitorującej** wdrażanie Strategii będzie pełnił **Rada Gminy Brody**. Co najmniej raz w roku będą analizowane postępy w realizacji Strategii. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie:

1. akceptację rocznych sprawozdań z realizacji Strategii przygotowanych przez Zespół ds. Wdrażania Strategii, w szczególności osiągnięcia celów, rezultatów,
2. analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści Strategii,
3. aktualizację Strategii,
4. uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletniej prognozy inwestycyjnej lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.

Monitorowanie Strategii to systematyczne i ciągłe zbieranie, analiza i wykorzystywanie informacji o przebiegu jej wdrażania na potrzeby lepszego zarządzania, oceny oraz podejmowania decyzji. Proces ten dostarcza niezbędnych informacji na temat postępów realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów inwestycyjnych i programów oraz diagnozuje stan wykorzystania udzielonej pomocy finansowej.

Monitoring Strategii Rozwoju Gminy Brody będzie skoncentrowany głównie na kontroli realizacji projektów inwestycyjnych. By podnieść jego przydatność, będzie on prowadzony w dwóch zakresach:

- **rzeczowym** - ma za zadanie dostarczyć dane i informację na temat aktualnego stanu wdrażania Strategii oraz przyczynić się do przeprowadzenia oceny jego wykonania na dany moment badawczy - raz w roku na podstawie sprawozdania z realizacji Strategii przygotowanego przez Zespół ds. Wdrażania Strategii. Zakres rzeczowy monitoringu będzie prowadzony w dwóch kategoriach i dotyczyć będzie:

- wskaźników produktu,
- wskaźników rezultatu.

- **finansowym** – będą obrazować go dane finansowe realizacji projektów, które będą podstawą do stwierdzenia czy postęp finansowy we wdrażaniu Strategii jest osiągnięty na zakładanym poziomie.

4.3 Sposoby oceny Strategii

Ewaluacja ma na celu poprawę: jakości, skuteczności i spójności realizacji Strategii Rozwoju Gminy Brody w odniesieniu do konkretnych problemów z jednoczesnym uwzględnieniem celów strategicznych Strategii i właściwego prawodawstwa lokalnego, krajowego i wspólnotowego dotyczącego m.in. oddziaływania na środowisko naturalne projektów zapisanych do realizacji w Strategii.

Rada Gminy oceniając realizację Strategii będzie brała pod uwagę następujących 5 kryteriów:

- **skuteczność** – kryterium, które pozwala sprecyzować, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia zdefiniowane na etapie Strategii zostały osiągnięte,
- **efektywność** – kryterium, które pozwala ocenić rezultaty jakie zostały osiągnięte dzięki wdrażaniu poszczególnych zadań inwestycyjnych
- **użyteczność** – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie Strategii odpowiada potrzebom grup docelowych,
- **trafność** – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele Strategii odpowiadają potrzebom i priorytetem wskazanym w odniesieniu do obszarów problemowych,
- **trwałość** – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Ocena wszystkich projektów i zadań inwestycyjnych Strategii Rozwoju Gminy Brody powinna być formułowana w oparciu o:

- **ocenę ex - ante** (przed realizacją Strategii) - stanowiącą instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji, ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem Strategii,
- **ocenę mid - term** (w połowie okresu realizacji) – służy przede wszystkim jako instrument w wyniku, którego nastąpi aktualizacja Strategii,
- **ocenę ex - post** (na zakończenie realizacji Strategii) – służy ocenie zgodności realizacji Strategii z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie,
- **ocenę on - going (na bieżąco)** – instrument obserwacji prowadzonej przez Zespół ds. Wdrażania Strategii, który będzie corocznie przygotowywał sprawozdanie z jej realizacji.

Sprawozdania z oceny realizacji Strategii powinny być sporządzane zgodnie z zaleceniami Rady Gminy, instytucji przyznających dofinansowanie projektów przewidzianych do realizacji w ramach Strategii z udziałem środków zewnętrznych. Podmiotem odpowiedzialnym za ewaluację Programu jest Zespół ds. Wdrażania Strategii.

Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Zasada „partnerstwa” jest jedną z kluczowych zasad przyświecających przygotowaniu i wdrażaniu Strategii. Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi stanowi kontynuację prac nad Strategią, gdzie do współpracy zostali zaproszeni przedstawiciele w/w sektorów. Współpraca ta będzie odbywać się także na poziomie Zespołu ds. Wdrażania Strategii, gdzie zostaną zaproszeni także przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, szkół.

W miarę możliwości i potrzeb informacje na temat wdrażania działań przewidzianych w Strategii w odniesieniu do obszarów problemowych będą przekazywane na zebraniach wiejskich, imprezach cyklicznych oraz za pomocą innych instrumentów, które przygotuje Zespół ds. Wdrażania Strategii. Współpraca różnych środowisk reprezentujących mieszkańców Gminy Brody w ramach Zespołu ds. Wdrażania Strategii ma na celu:

- wykorzystać potencjał organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego planu strategicznego akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- optymalnego wykorzystania kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającą się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

4.4 Komunikacja społeczna i promocja

Promocja gminy jest jednym z wymiarów marketingu, jak zauważa Jacek Pogorzelski²⁹. Poprzez marketing należy rozumieć zarządzanie wizerunkiem gminy, a każdy wizerunek prędzej czy później jest weryfikowany. Kształtowanie wizerunku gminy nie może zatem koncentrować się tylko na założeniu, że wizerunek ten będzie widoczny tylko z zewnątrz. Bowiem bezpośrednimi odbiorcami wizerunku gminy i jednocześnie osobami, które doświadczają tego wizerunku są mieszkańcy. Dlatego też promując gminę warto problem ten potraktować wszechstronnie i uwzględnić działania mające na celu wewnętrzną promocję gminy, jako przyjaznego miejsca, z którym mieszkańcy w świadomy sposób się identyfikują, a zarazem działania mające na celu promocję zewnętrzną, skupioną wokół podnoszenia atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej regionu. Z kolei działania gminy ukierunkowane na jej **promocję zewnętrzną** to przede wszystkim **dbałość o miejsca zabytkowe**.

Informacja na temat realizacji Strategii będzie przekazywana mieszkańcom w sposób ciągły:

- na zebraniach wiejskich,
- na sesjach Rady Gminy,
- w Biuletynie Informacji Publicznej,
- w serwisie informacyjnym Gminy Brody www.brody.info.pl
- na serwisach np. ngo.pl,
- na tablicach ogłoszeniowych,
- podczas spotkań z przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi.

Realizacja Strategii musi opierać się na właściwym odbieraniu informacji zwrotnej, tak aby móc dobrze ją modyfikować. Celem działań informacyjnych będzie:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych,

²⁹ J. Pogorzelski, *Praktyczny marketing miast i regionów*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012.

-zapewnienie bieżącego informowania o zakresie i wymiarze środków zewnętrznych dla poszczególnych projektów i rezultatach działań za które odpowiada Urząd Gminy Brody,

-zapewnienie współpracy z instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie Strategii w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,

- wykorzystanie nowoczesnych technologii, takich jak internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji Strategii.

Realizacji polityki informacyjnej służyć mają następujące instrumenty:

- konferencje, seminaria, wykłady, warsztaty, prezentacje propagujące informacje o możliwościach wykorzystania środków unijnych,

- wizytacje projektów, ekspozycje projektów realizowanych przez Gminę Brody i jednostki podległe – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie realizacji inicjatyw z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej, a także informacje o projektach oraz ich promocja przez beneficjentów,

- współpraca z mediami.

4.5 Aktualizacja Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, lecz w niektórych sytuacjach wręcz konieczne.

Ze względu na zmieniające się uwarunkowania, zarówno wewnątrz Gminy jak i w jej otoczeniu, zachodzi konieczność modyfikacji Strategii. Najlepszą metodą na wprowadzanie zmian w dokumencie jest ich weryfikacja w społecznym procesie, zbliżonym do tego, jaki towarzyszył tworzeniu Strategii. Wójt po zapoznaniu się ze sprawozdaniami przedstawionymi przez Zespół d/s Wdrażania Strategii podejmie decyzję o przedłożeniu aktualizacji Strategii na sesji Rady Gminy w celu zatwierdzenia.

Organem uprawnionym do aktualizacji Strategii jest Rada Gminy Brody i będzie ona dokonywana w przypadku wniesionych uwag.

5.1 Spis tabel

Tabela 1: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych.....	21
Tabela 2: Przebieg dróg powiatowych na terenie Powiatu Starachowickiego na Terenie Gminy Brody	26
Tabela 3: Wykaz dróg i ulic na terenie Gminy Brody z podziałem na klasy	28
Tabela 4: Wykaz numerów dróg gminnych w gminie Brody	29
Tabela 5: Wskaźniki zwodociągowania w gminie	30
Tabela 6: Ujęcia wody pitnej w Gminie Brody	31
Tabela 7: Kanalizacja sanitarna na terenie Gminy	31
Tabela 8: Oczyszczalnie ścieków komunalnych - stan na dzień 31.12.2013	32
Tabela 9: Obiekty użyteczności publicznej po termomodernizacji oraz instalacji ogrzewania gazowego.....	32
Tabela 10: Liczba zarejestrowanych w EDG podmiotów gospodarczych	38
Tabela 11: Gospodarstwa agroturystyczne na terenie Gminy Brody	40
Tabela 12: Wykaz ośrodków wypoczynkowych	40
Tabela 13: Wykaz restauracji w Gminie Brody	40
Tabela 14: Użytkowanie gruntów - wg stanu na dzień 31.12.2013 r.	61
Tabela 15: Gospodarstwa powyżej 1 ha przeliczeniowego z podziałem na sołectwa na terenie Gminy Brody.....	61
Tabela 16: Potencjalne tereny inwestycyjne w Gminie Brody.....	62
Tabela 17: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych.....	65
Tabela 18: Liczba mieszkańców w poszczególnych jednostkach administracyjnych gminy – stan na 07.01.2014r.....	65
Tabela 19: Urodzenia i zgony w latach 2011-2013.....	66
Tabela 20: Liczba urodzeń dzieci wg płci w latach 2011-2013.....	67
Tabela 21: Liczba osób które zawarły związek małżeński w Gminie Brody w latach 2011- 2013 r....	67

Tabela 22: Liczba rodzin i osób korzystających ze wsparcia GOPS z tytułu bezrobocia.....	69
Tabela 23 : Stan bezrobocia na terenie Gminy Brody na koniec 2011, 2012 i 2013 roku	69
Tabela 24: Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Gminie Brody w latach 2011-2013	70
Tabela 25: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń GOPS z powodu ubóstwa	72
Tabela 26: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu niepełnosprawności w latach 2011-2013	72
Tabela 27: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2011-2013	72
Tabela 28: Liczba rodzin i osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudności po opuszczeniu zakładów karnych, alkoholizmu, sytuacji kryzysowych i zdarzeń losowych w latach 2011 - 2013	73
Tabela 29: Przystępczość stwierdzona w latach 2011-2013.....	74
Tabela 30: Lista zarejestrowanych organizacji pozarządowych	77
Tabela 31: Wykaz Uczniowskich Klubów Sportowych.....	78
Tabela 32: Wykaz stowarzyszeń oświatowych	79
Tabela 33: Wykaz jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej	79
Tabela 34: Wykaz kół łowieckich działających na terenie Gminy Brody.....	79
Tabela 35. Analiza SWOT	111
Tabela 36: Możliwość finansowania zadań z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego	168
Tabela 37: Możliwość finansowania zadań JST z RPOWŚ 2014-2020.....	177

5.2 Spis map

Mapa 1: Mapa Gminy Brody – Urząd Gminy Brody	20
--	----

5.3 Spis zdjęć

Zdjęcie 1: Spotkanie 1 z organizacjami pozarządowymi i szkołami - fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	8
Zdjęcie 2: Praca w grupach podczas spotkania 1 z organizacjami pozarządowymi i szkołami – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	9
Zdjęcie 3: Spotkanie 2 z przedsiębiorcami - fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	10
Zdjęcie 4: Spotkanie 2 z przedsiębiorcami - fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	10
Zdjęcie 5: Spotkanie z przedsiębiorcami – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	11
Zdjęcie 6: Spotkanie 3 z radnymi i sołtysami – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	13
Zdjęcie 7: Konsultacje podczas zadania w parach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	13
Zdjęcie 8: Praca w parach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	13
Zdjęcie 9: Praca w zespołach– fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Sp. z o.o.	14
Zdjęcie 10: Spotkanie z mieszkańcami w Stykowie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	14
Zdjęcie 11: Spotkanie z mieszkańcami w Stykowie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	15
Zdjęcie 12: Spotkanie z mieszkańcami w Stykowie	16
Zdjęcie 13: Rzeka Kamienna – fot. Urząd Gminy Brody	36
Zdjęcie 14: Rzeka Kamienna i Zdjęcie 15: Rzeka Kamienna – fot. Urząd Gminy Brody	36
Zdjęcie 16: Zalew Brody z „lotu ptaka” - fot. Urząd Gminy Brody	43
Zdjęcie 17: Zalew Brody, Zdjęcie 18: Zalew Brodzki – fot. Urząd Gminy Brody	43
Zdjęcie 19: Arnika górską, Zdjęcie 20: Liczydło górskie - fot. wikipedia.....	44
Zdjęcie 21: Informacja turystyczna w Lipiu – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	45
Zdjęcie 22: Kościół w Krynkach fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	46
Zdjęcie 23: Zabytkowy przelew wodny w Brodach – fot. Urząd Gminy Brody	48

Zdjęcie 24: Budynek klasycystyczny z 1840 roku w Brodach –.....	49
Zdjęcie 25: Modrzewiowy Dom w Brodach – fot. Urząd Gminy Brody	50
Zdjęcie 26: Fragment kolejki wąskotorowej w okolicy miejscowości Lipie	50
Zdjęcie 27: Kapliczka Chrystusa Frasobliwego w Brodach.....	51
Zdjęcie 28: Figura Chrystusa Frasobliwego w Brodach – fot. Urząd Gminy Brody	51
Zdjęcie 29 :Figura Chrystusa Frasobliwego, Zdjęcie 30: Figura św. Stanisława Biskupa w Krynkach – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	52
Zdjęcie 31: Kapliczka w Stykowie.....	52
Zdjęcie 32: Kapliczka w Lipiu- fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	52
Zdjęcie 33: Jeden z dawnych młynów w Młynku	53
Zdjęcie 34: Rezerwat „Rosochacz” – fot. Urząd Gminy Brody.....	57
Zdjęcie 35: Rezerwat „Skały w Krynkach” fot. Urząd Gminy Brody	58
Zdjęcie 36: Rezerwat „Skały pod Adamowem” – fot. Urząd Gminy Brody.....	59
Zdjęcie 37: Ośrodek zdrowia Krynki – fot. Urząd Gminy Brody	75
Zdjęcie 38: Ośrodek zdrowia Styków – fot. Urząd Gminy Brody	75
Zdjęcie 39: Ośrodek Zdrowia w Lubieni – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Sp. z o.o.	76
Zdjęcie 40: Szkoła Podstawowa w Adamowie - fot. Urząd Gminy w Brodach.....	83
Zdjęcie 41: Szkoła Podstawowa w Brodach – fot. Urząd Gminy w Brodach.....	84
Zdjęcie 42: Szkoła Podstawowa w Dziurowie - fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z. o.o.	85
Zdjęcie 43: Szkoła Podstawowa w Krynkach oraz Publiczne Gimnazjum w Krynkach– fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	86
Zdjęcie 44: Szkoła Podstawowa w Lipiu- fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.....	86
Zdjęcie 45: Szkoła Podstawowa w Lubieni – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	88
Zdjęcie 46: Szkoła w Rudzie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	89
Zdjęcie 47: Szkoła Podstawowa w Stawie Kunowskim.....	90
Zdjęcie 48: Szkoła Podstawowa w Rudnik – fot. Urząd Gminy Brody	91

Zdjęcie 49: Szkoła w Stykowie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.....	91
Zdjęcie 50: Boisko przy budynku szkoły w Dziurowie – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.....	93
Zdjęcie 51: Boisko przy szkole w Lipiu – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	93
Zdjęcie 52: Sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Lubieni fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	94
Zdjęcie 53: Sala gimnastyczna oraz boisko przy szkole w Stawie Kunowskim – fot. GRACZKOWSKI DOTACJE Spółka z o.o.	94
Zdjęcie 54: Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej w Brodach.....	96
Zdjęcie 55: Centrum Kultury i Aktywności Lokalnej oddział w Stykowie	97